

A Nyéki Méhes család és a rokon családok.

Irta:
Nyéki Méhes Mózes
legfőbb állami számvevőszéki tanácsos.

A szerző kiadása

Budapest, 1933.

Előszó.

Tornóci szolgabírói működésem ideje alatt, 1912-ben nagybátyámtól, Méhes József nagycsalómiai (Hont megye) földbirtokostól a következő levelet kaptam:

„Csalomia, 1912. évi január 15-én. Édes Mózsim! Itt küldöm neked a Méhes család nemesi levelének másolatát, melyet a pozsonyi székeskáptalan levéltárában megtalálász hiteles másolatban. Az eredeti III. Istvántól nyert nemesi levél Nyéken még 1805-ben Nagy Ferencnél, mint nemzetiségi curátornál volt, ha időd engedi, kutass utána Nyéken a Csallóközben a Méheseknél vagy Nagyoknál. Csókol bátyád: Méhes József.“

Hosszú eszdeendők fáradságos és költséges munkája volt, amíg — e levélből buzditást merítve — a családunkra vonatkozó adatokat összegyűjtöttem, rendeztem s e könyvben ki tudtam adni.

Sajnos, a mai tudományos követelményeket kielégítő család-történet, vagyis olyan, amely egyben a család birtok,- társadalom,- és gazdaságtörténetével is részletesen foglalkozik, nem állott módomban írni, minthogy a vonatkozó forrásanyag túlnyomó része elszakított területen van. Az idegen hatóságok egyrészt nem szívesen adják meg az ily kutatásra vonatkozó engedélyt s emiatt a személyes kutatás sokszor elháríthatatlan akadályokba ütközik, különben pedig az adatok megszerzése csak nagy anyagi áldozatok árán volna lehetséges, a valutáris átutalások tiltottsága miatt pedig ezidőszerteljesen lehetetlen.

Ezúttal tehát s ezt újból ismétlem, csak az volt a törekvésem, amit a legjobb igyekezettel és lelkiismeretességgel óhajtottam teljesíteni, hogy családom tagjai megismerjék származásukat és régi családi kapcsolataikat s egyben alapot, vezérvonalat szolgáltatassak annak a családtörténetírónak, aki az ősi Nyék nemzetség s az ebből származott Méhes, Végh, Kósa (Zeke) és Nagy családok történetét a jövőben esetleg mindenre kiterjedőleg megírja.

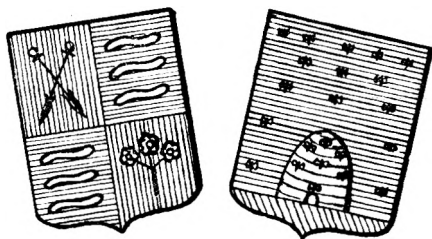
Magyar fajunknak s a dicső, sokszor szenvedésteljes multnak szeretete volt szülőanyja e munkámnak, arra kérlek tehát véreim titeket, hogy fogadjátok, őrizzék meg s olvassátok e családtörténeti munkát azzal a szeretettel, mint amilyennel én azt írtam.

Meleg atyafiságos szeretettel ajánlom pedig e könyvet Nyéki Méhes Gáspár csallóköznyéki földbirtokos bátyámuramnak, aki e munka megjelentetését áldozatkészségével lehetővé tette.

Budapest, 1933. évi május havában.

Nyéki Méhes Mózes.

III. István Árpádházi királynak köszönheti a Nyék nemzetség azt, hogy a kiváltságosak közé emelkedett.

A kiváltságos helyzetbe juttatott családoknak az Árpádházi nemzeti uralkodók iránti tisztelete és velük való együttérzése a királyért teljesített dicsőséges haditettekben nyilvánult meg. Az Árpádházi királyok kiváltságosai elsősorban ugyanis katonák voltak s a Nyék nemzetség tagjai is mint ilyenek nyertek királyuktól kiváltságot s kisebb-nagyobb kiterjedésű birtokokat adományként.

Ezek a harcokban edzett kiváltságosak a béke éveiben birtokaikon, a Pozsony megyei Nyék, Várkony és a szomszédos községekben gazdálkodtak és a vármegyei közigazgatási szolgálton kívül más hivatalt a legutóbbi időkig csak elvéve viseltek. Az újabb kor, közelebb meghatározva, az 1870—80-as évek szülöttei közül azonban már többen hagyták el a család eredeti származási helyét: Pozsony vármegyét, állami vagy magánszolgálatba lépve.

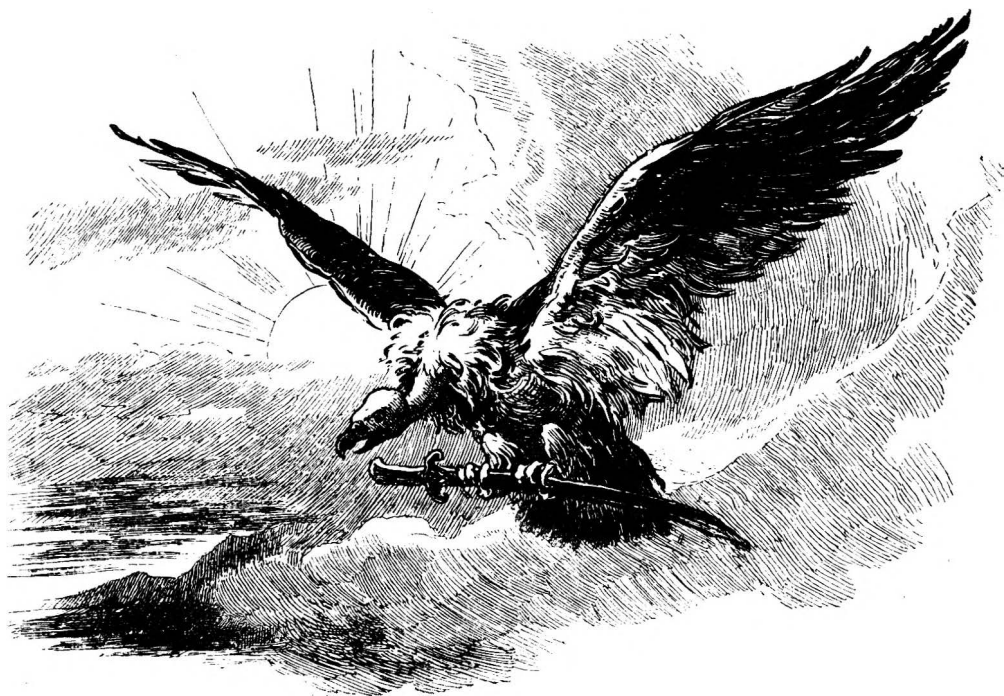
Budapest, ez a trianoni megcsonkított Magyarországhoz túl-méretezett nagyváros, a család sok tagját csábította magához. Már pedig a nagyvárosok kozmopolita légköre, az emlékeket feledtető s a magyar gondolkodást átváltoztató ereje, továbbá a városi megélhetés nehézségei nem alkalmasak a családi tradíciók ápolására. Mindezeket tudva, az indított e munka megírására, hogy a család tagjainak az élet harcai között adjon erőt és bizalmat a jelenben a múlt megismerése s hogy a nemzetség ma élő tagjai a család származását ismerve, merítsenek a jövőre erőt abból, hogy családunk csaknem egy ezer év viszontagságai között is fenn tudta magát tartani.

De máskülönben is jólesik a mindennapi élet fáradalmai között olykor-olykor belefeledkezni a képzelet szárnyán abba a dicsőséges magyar múltba, amelynek ma már történelmi patinája van s amely múltban gyökerezik a Nyék nemzetség sokszor pusztuló, majd újra lombosodó ősi fája.

Nemzetségem tagjai, ne feledkezzetek el arról, hogy nemzünknek válságos időkben a dicső magyar mult emlékezete nyújtott ellenálló erőt, s az ősről való emlékezés azért nem merült feledésbe, mert a magyar nemes családok a multak tradícióit mindenkor szeretettel ápolták.

Jegyezzétek fel nemzetségem tagjai jövőben a családotokra vonatkozó születési és egyéb adatokat, a családra vonatkozó nevezetesebb eseményeket, a család birtok- és társadalmi viszonyainak figyelembevételével, hogy a Méhes-család jövődöbeli genealógusának és történetírójának könnyebb dolga legyen, mint nekem, aki családunk története megírásának alapvető és úttörő munkása voltam.

* * *

A késő utódnak családja nemzedékrendjét összeállítani, csak az időig visszamenőleg is, míg az anyakönyvek erre adatokat nyújtanak, nehéz feladat és sok kutatással jár. Annak a nemzedékrendnek összeállítása pedig, amelynél a tagok összetartozását és leszármazását már anyakönyvekkel alátámasztani nem lehet, csak levéltári kutatások alapján lehetséges. Ez alapon is kétségtelenül megbízható nemzedékrendet állíthatunk össze az esetben, ha az egyes feltalált levéltári okmányok között nincs nagy időbeli távolság. Egy hosszú élet fáradságos kutató munkája volna azonban ahhoz szükséges, hogy a családra vonatkozólag az összes levéltári adatok egymás mellé illesztésével a XIII. század közepétől egy többé-kevésbé megbízható leszármazási táblát lehessen összeállítani. Mindenesetre könnyebb a messze visszanyúló hiteles nemzedékrend összeállításának lehetősége az oly családoknál, ahol a családnak egy, vagy két őse, mondjuk a XVI. században nyert nemességet, a Nyék nemzetségnek azonban huszonkét tagja kapott egyszerre a XII. században kiváltságot s így vajjon ki tudhatná megmondani, illetőleg hitelesen igazolni azt, hogy a huszonkét, különben is rokon kiváltságsszerző közül, melyik a Méhes, melyik a Kósa, alias Zeke, vagy a Végh, vagy a Nagy nevet felvett család őse, mert a felsorolt családok szintén a 22 kiváltságostól származtak.

A Nyék (Neké) nemzetség Konstantinos Porphirogenitos szerint¹ a magyarok második nemzetsége. Gróf Kuun Géza abból,

¹ De adm. imp. 40.

hogy a fentnevezett császár előbb a kabarok és nyékek nemzetségét említi¹ s csak azután a megyereket, vagyis a tulajdonképeni magyarokét, arra következtet, hogy a magyarok első sorba az idegen nemzetségeket állították s a nyékeket hajlandó finneknek tartani.² Ezzel szemben megemlítem azt, amire a következőkben is hivatkozom, hogy a Csallóköznyék melletti Várkony az 1100-as okmányokban ősi kúntelepnek van felemlítve s így ebből joggal lehet következtetni a Csallóközben is elterjedt nemzetség kún eredetére.

Az a Nyék község, ahonnan a Méhes-család származik, Pozsony megyében, az alsó Csallóközben van s egyike Pozsony vármegye legrégibb lakott helyeinek. A község lapályon fekszik, körülbelül száz háza és hétszáz színmagyar lakosa van; határa 2324 kat. hold. A község az 1100-as években a pozsonyi várhoz tartozó királyi birtok volt s e birtokból egy részdarabot 1245-ben IV. Béla Moch fia Nekunak (Nyék) és testvéreinek, Chuegh fia Péternek adományoz és az adománylevélben ekkor maga a község is Neeku néven említetik. Nyéki birtokát századokon keresztül máig megőrizte a Méhes-család; 1667-ben a Méhes- és Balogh-családok osztozkodnak e birtokokon, ugyanígy ez időpontban a dursókai (Dercsika, Csallóköz), valamint a lidertejedi, rétei (Terra Rethé) és szempci birtokokon. A Méhes-család Nyék községben és Amadé-Karcsán ma is birtokos, az előbbi helyen Méhes Gáspár pozsonyi lakosnak van egy szép fekvésű 324 holdas birtoka (Körtvélyes puszta), a szomszédos Karcsán pedig Méhes Zoltán műegyetemi tanár budapesti lakosnak 120 holdas ingatlana.

A Csallóköz nevét a Csalló (Colou) vizétől vette, ennek a folyóvíznek azonban ma már a medre sem látható. Vizenyős területen erektől körülvett, megszámlálhatatlan szigetcsoportból állott a Csallóköz, ahová Anonymus szerint a honfoglaláskor magyarok és kúnok telepedtek le. A Nyék közvetlen szomszédságában lévő Várkony község mint ősi kúntelep van megemlítve 1100-as évekbeli okmányokban.

Az eredetileg ősi kún megszállás jellegzetes képét mutatja az is, hogy a települések, melyek közül soknak már csak a régi okmányok őrzik nevét, sűrűn egymás mellett feküdtek. A települők ugyanis családonként, a közeli érintkezés fenntartása miatt egymástól kis távolságokban ütöttek tanyát s vetették meg alapját szaporodás folytán a községeknek, amelyeknél ősrégi helynevekkel sűrűn találkozunk. Az egymás mellett lévő tíz Karcsa nevű község is azt mutatja, hogy e helyütt egy kiterjedt rokonsággal bíró család tagjai telepedtek le. E Karcsa nevű helységeket jelzőkkel különböztették meg egymástól, amely jelzők részint a tulajdonos nevére mutattak rá, pl. Amadékarcsa, Etrekarcsa; részint a birtok tulajdonságait

¹ Relationes I. 148.

² A magyar nemzetségek. Turul 1910. I. füzet.

jelölték meg, mint Erdőhátkarcsa, Egyházkarcsa, Solymoskarcsa. E ma is létező községeken kívül a következő s virágzó Karcsa községek vannak még: Göncölkarcsa, Királyfiakarcsa, Kulcsárkarcsa, Mórockarcsa és Pinkekarcsa.

Éppen ilyen érdekesen mutat reá a nyéki 22 kiváltságosnak egy őstől való származására a Nyék községnek — azelőtt a köznép nyelvén általánosan, — de ma is használt „Egyeős“ elnevezése.

Nyék község az 1160-as években a pozsonyi várispánsághoz tartozott, amiről adatok találhatók: Fejér: II. 172. — Wenzel: VI. 391. — Knauz: Mon. I. 215. — Fejér: IV. 1/380. — Kaprinay: M. S. fol. XXXIX. 121.

* * *

A Krisztus tanaira áttért magyarság az 1161-es években, Zárának Velencétől való visszafoglalása után s Mánuel görög király ellen viselt háborúinak befejeztével, Géza király uralkodásának utolsó éveiben vallási kérdésekkel volt elfoglalva, választania kellett a római császárság-ellenes párt által választott Roland pápa (III. Sándor) és a császári párt által választott III. Viktor pápa imperiuma között.

Géza király III. Sándor pápa hívének vallotta magát,¹ magyar alattvalói azonban nem voltak vele egy nézetben s a belső viszálykodás alatt Géza alig 33 éves korban elhalván, a trónon halála után közvetlenül nem az Árpádházi utódlás rendje szerint a legidősebb testvér: László herceg, hanem Géza fia, István, e néven harmadik, jutott a trónra, akinek nevéhez fűződik a Nyék (Neek) nemzetség csallóközi tagjainak kiváltságos sorsra való jutása.

Az Árpádházi hercegek trónvillongásai között telt az idő 1161-től 1163-ig. Közben ugyanis Mánuel görög király befolyása miatt a magyarok III. Istvántól elpártolván, László herceget, Géza király öccsét választották királynak. II. László uralkodása azonban csak hónapokig tartott, utána az ő öccse, ki uralkodása alatt a „Vezér“ volt s akit a nép mint ilyent „uramnak“ nevezett,² jutott IV. István név alatt a trónra. Majd néhány hónap múlva ismét az Ausztriába üzött s ott menedéket talált III. István foglalta el a trónt, IV. István ellen vívott győzelmes harc árán.

III. Istvánt a görögök elleni harcában a magyarok támogatják már, mert félték a görög befolyás erősödésétől s minthogy III. Istvánnak a további megerősödését szem előtt kellett tartani, érdekében állott a már előbb is vele érző s a katonai szolgálattól nem idegenkedő csallóközi Nyék nemzetséget kiváltságokkal ellátni, hogy a szerémségi és görög helytartók (Vrana és Gavra) elleni további s már előrelátható harcokra készséges híveket szerezzen magának.

¹ Fejér: Cod. Dipl. II. 163.

² Kinnamos: V. I. 203. lapon „ougon“-nak nevezi e magyar méltóságot.

A III. István által, vagyis az e korban adott nemesi kiváltságselevelek közül a tatárjárás, a csehek rablóhadjáratai s a török hódoltság viszontagságai miatt *egyetlenegy maradt fenn csak a maga eredetijében és teljében: a „Neek“ nemzetsége*, vagyis a családunkra vonatkozó.¹ Mint ilyennel, történelemíróink műveikben sokszor foglalkoztak. Kiadásai: Bél Mátyás: Notitia Hungariae I. 114, II. 232, III. 545; Fejér: Codex Diplomaticus II. 171, 173–74, V. 3, 253; Wenzel: Árpádkori Új Okmánytár V. 186. Foglalkoznak még e kiváltságlevéllel: Ortway: Pozsony város története I. 70.; Wertner: Csukárdiak. Századok 1893: 211; Okl. Sz. Királyfia és Szent. Szentkirályszabadja. Irodalma: Szentpétery: Kritikai jegyzék I. 108. Jakubovich Emil és Pais Dezső: Ó-Magyar Olvasókönyv 44–45.

E kiváltságlevél huszonkét, a pozsonyi váron kívül lakó férfiút emelt a pozsonyi vár előkelőbbjei: „proceres“ közé, a 22 egymással nyilván rokoni kötelékben is álló férfi és leszármazottjai a reájuk vonatkozó későbbi okmányokban mint a „Neeki“ törzs fiai szerepeltek, és csak az 1490-es évek végén van Méhes néven, mint külön családnéven megemlítve a törzs egyik Domokos nevű tagja, az esztergomi vikárius: Ferrarai Tamás előtti ügyében.²

Az eredeti kiváltságlevél, az időközben róla levált, de szintén őrzött függő pecséttel együtt,³ amelyen III. István király ülő alakja látható, továbbá az 1298. és 1337. évi megerősítő, illetve átirított oklevelekkel egyetemben azelőtt a mindenkori nyéki köznemességi hadnagy által őriztetett, aki a közelmúlt időkben Nyéki Végh Miklós halála után Nyéki Méhes Balázs volt, majd az előlemlített leszármazottja: Nyéki Végh Miklós, aki az 1932. évben a fenti okmányokat megőrzés végett Nyéki Méhes László komáromi lakosnak, M. Zoltán műegyetemi tanár testvéröccsének adta át. A fenti kiváltságseleveleket dr. Sárosfai és Nadasdi Bittó Béla, a szabadalmi bíróság másodeinőke lefényképezte.⁴ A kiváló genealógus, író, Bittó Béla bátyám családját ugyanis a Méhes családhoz rokoni kötelékek is fűzik s így családja történetének kutatása közben a Méhes családra vonatkozó sok adat birtokába jutott, mely feljegyzéseket volt szíves átengedni részemre. Ő adta át az eredeti kiváltságlevélről, valamint annak átirásairól felvett fényképeket a Magyar Nemzeti Múzeum levéltárának is megőrzés végett. A 1165-ből eredő kiváltságlevél latin szövegét alább közlöm, megjegyezve, hogy a helyenként rongált eredeti hiányai annak számos átiratából egészíthetők ki.

„Nosse desidero omnes homines et presentes et posteros.
Ego stephanus dei gratia rex hungarie sublimis ac triumphatoris

¹ L.: Nagy Iván VIII k. 32. o.

² Múz. törzssanyag 1495. X–23. Nyéki nemesek.

³ A pecsétek oly összeolvadt állapotban vannak, hogy azokról kliséket készíteni nem lehetett.

⁴ A jólsikerült fényképeket, melyekről a klisék készültek, Mindszenty Béla pozsonyi fényképész készítette.

Geytse regis filius paterno successus solio istos homines inter suburbanos posoniensis castri existentes quorum nomina sunt ombud. Colou. Euzen. Petu. vokud. Nichw. Numsa. Endre. Scerecin. Pentiki. Juna. kesud. Maca. Ceka. Murdar. Scar. Munka. petu. Juna. Fonsol. Nichuu. arichdi.¹ a castrensi seruicio subtraxi. eo tamen tenore ut inter procures eiusdem castri procures filij sancti Stephani regis existant ea uidelicet causa quod relictis suis omnibus me (cum ubique) e steter (unt) intrepidi. Que causa ut firma sit presentia meorum nobilium (luce) archiepiscopi Miconis archiepiscopi Ompud palatini comitis Laurentij curialis comitis. Ruben comitis vanlegen eiusdem castri Scecu comitis Luce comitis. Cabe comitis (per) bicenium notarium meum ascribi et sigillo regali affirmari precepi Siquis (uero in) posterum hanc libertatem regis gratia concessa(m) apredictis hominibus retrahere uoluerit sub anathematis gladio feriat et in cameram regis. C. libras auri persoluat. factum est autem hoc testamentum anno dominice carnationis. M. C. Lxv^{to} Huius rei testes SVNT E-N-J-D-J. & L-E-C-H-A-D.—“

A fenti latin szöveg magyar fordításban a következő:

„Kívánom, hogy ismerje meg minden ember, a ma élők és az eljövendők. Én István, Isten kegyelméből Magyarország királya, a felséges és diadalmas Geysa királynak fia, atyámat a királyi székből követvén, a pozsonyi váron kívül lakók közül azon férfiakat, kiknek nevei Ombud, Colou, Euzen, Petu, Vocud, Nichw, Numsa, Endre, Scerecin, Pentiki, Juna, Kesud, Maca, Ceka, Murdar, Scar, Munka, Petu, Juna, Fonsol, Nichuu, Arichdi, a várszolgálat alól kivettem olyan értelemben, hogy azon várnak előkelőbbjei közé tartozzanak, mint szent István király előkelőbb fiai, azon oknál fogva ugyanis, mivel ők minden hozzátartozóikkal mindenütt rettenthetetlenül viselkedtek az oldalamon. Hogy ezen intézkedésemnek ereje legyen, nemeseim, úgymint Luce érsek, Mico érsek, Ompud nádorcomes, Laurentij udvarbíró, Ruben comes, Vanlegen ezen várnak comese, Scecu comes, Luce comes, Cabe comes, jelenlétében Bicenius jegyzőm által írásba foglaltattam és királyi pecséttemmel megerősíteni rendeltem. Ha pedig valaki a jövőben

¹ A Nagy Iván XII. kötetének 119. oldalán foglaltak szerint a nevek a kiejtés szerint a következők: Ombol, Káló, Özény, Pető, Vakod, Mikó, Nomcsa, Endre, Szerecsen, Péntek, Juna, Kesznel, Mata, Cseke, Murolya, Szár, Munka, Pető, Juna, Fancsol, Nicsó, Aricsoly.

Nagy Iván ezek szerint 21 egyént sorol fel, mert éppen az egyik Nichw (Nyék) nevűt kihagyta tévedésből. Az újabb megállapítások szerint a felszabadítottak nevei mai kiejtéssel a következők: Ampod, Csaló, Özén, Pétü, Nakod, Nyék, Nümsa, Endre, Szerecsen, Pénteki, Juna, Késöd, Maka, Cséka, Mordár, Szár, Munka, Pétü, Juna, Fancsal, Nyék, Arokdi. A kiváltságlevélben foglaltakat megerősítő nemések nevei: Lukács, (észtergomi érsek volt) Mikó, (kalocsai érsek volt) Ampod, Ruben, Vanlegény, Székü, Csaba, Becen; a tanuké: Enyedi, Lechád.

ezen királyi kegyelemből engedélyezett szabadságot az előbb említett emberektől vissza akarná vonni, fejvesztés büntetésével sujtassék s a király kincstárába 100 libra aranyat fizessen. Tettem ezen intézkedést az Úr megtestesülésének 1165. évében. Ezen dolognak tanui Enjdi és Lechad.“

E kiváltságlevelet 1284-ben (Kún) László király Márton, Bala, Jakab, Marczel, Elek, Simon, Pál, Warov (Váró) és Petu nyéki lakosok és atyafiaik részére megerősítette, az általa birt javakkal együtt.

Megerősítette e kiváltságlevelet 1298-ban, február 24-én III. András király is, azon tévedéssel már, mintha azt szent István király adta volna¹.

E megerősítés Jákónak fia: rőt (Rufus) Péter, Mártonnak fia Márk, Vurlnak fia Marczel, mindnyájan Nyékről valók részére adatott.²

Kétségtelen, hogy a kiváltságlevél megerősítése a Nyék törzsnek az 1298-iki németek elleni téli hadjáratban és a csehek elleni hadjáratokban szerzett érdemei elismerése végett történt; III. Endre, az utolsó Árpádházi király ez évben még sok pozsonyi várkatonát nemesít meg, részint a német háború előtti, részint az e háborúban szerzett érdemeikért. Különben pedig az 1270 és 1300 közti évek azok, amikor az úgynevezett várjobbágyok tömegesebben kapnak nemességet, mert a királyok e tényükkel óhajták őket magukhoz kötni. A magyar büszkeség, hogy a nemes csak királyát köteles szolgálni, főoka volt a nemesség megszerzésére irányuló törekvésnek és az arra méltó férfiak ebbeli óhaját az utolsó Árpádok, IV. Béla és III. András bőkezűen elégítik ki. Ez időben nemesítettek meg a padányi (Pozsony megye) bessenyő-tárnokok s a hódosi várnépek egy rokonuk, Vince dominikánus érdeme folytán; továbbá a vágmelléki székelység ijjászai.³ A hódosi nemesített várjobbágyoktól származtak a hódosi Bendék és a Hodossy-család.

* * *

Az okleveleket a következőkben mutatom be.

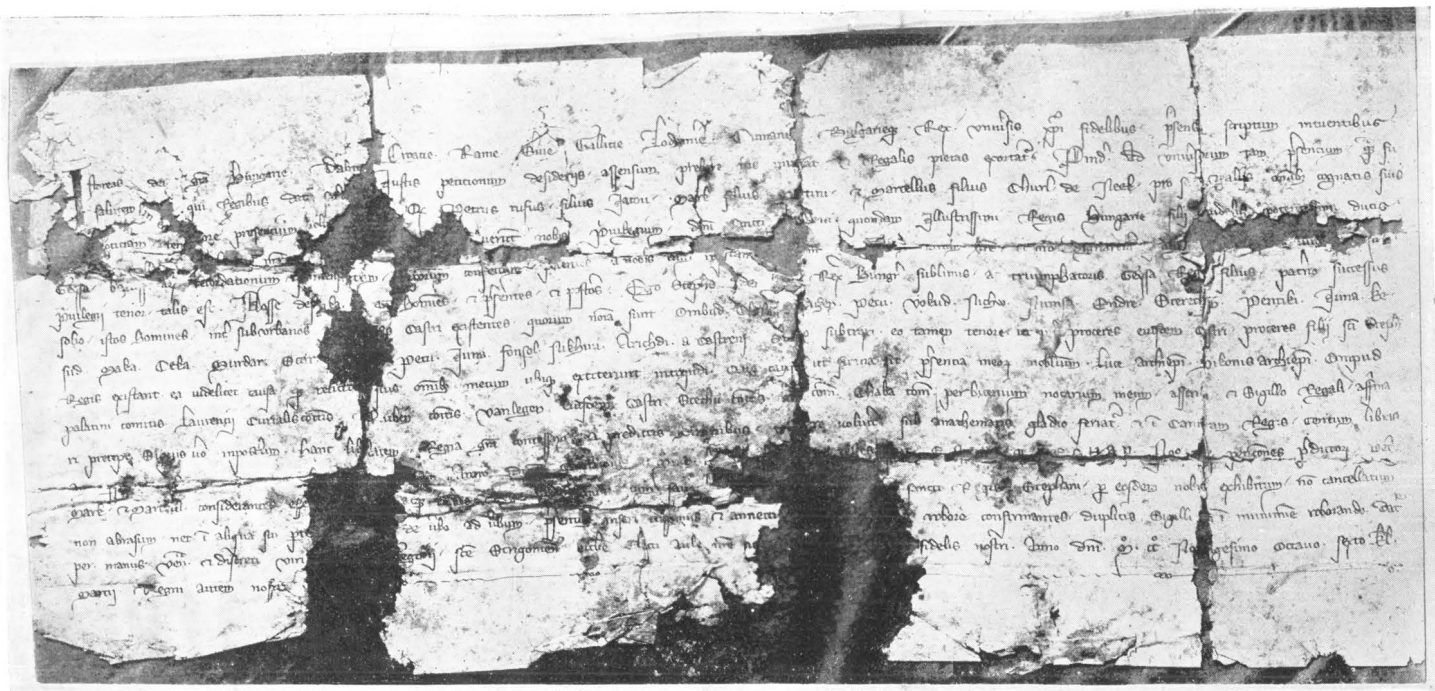
¹ Fejér: Cod. Dipl. tom. V, vol. 3. p. 253—258; Nagy Iván, XII. k. 119. o.

² Az átírásban: Jákó—Jacou; rőt Péter—Petrus Rufus, Marczel—Marcellus. Fejér: C. D. II. 171—173. (nyékiek levéltára) Kaprinay: Col. 39. T. p. 121.

³ Fejér: Cod. Dipl. 1279 V-2. 564—605; 1299 VI-2. 189—201.

Az 1165-ben III. István királytól nyert kiváltságlevélnek III. András király által 1298 február 24-én kiadott megerősítő okmánya (Eredetijét jelenleg Méhes László őrzi.)

Die ersten vierzig Jahre des Lebens sind die besten Jahre des Lebens. In dieser Zeit wird der Mensch geistig und körperlich geformt. Er lernt, die Welt zu verstehen und sich selbst zu beherrschen. Die folgenden vierzig Jahre sind die Jahre der Erfahrung und der Weisheit. In dieser Zeit wird der Mensch geistig und körperlich gereift. Er lernt, die Welt zu verstehen und sich selbst zu beherrschen. Die letzten vierzig Jahre sind die Jahre der Ruhe und der Frieden. In dieser Zeit wird der Mensch geistig und körperlich gelassen. Er lernt, die Welt zu verstehen und sich selbst zu beherrschen.

Ismét átirá a kiváltságlevelet 1311-ben I. (Nagy) Lajos király; az átiratók Nyéki Móric fia László, ennek testvére János, Jakab fia Iván, László fia Miklós és János, előbbi Lászlóval együtt, Balázs fiai, George fia Miklós, András fia Mihály, Mihály fia Jakab, Jakab fia Péter, Márk fia Kukes, Péter fia András.¹

Ugyancsak Nagy Lajos király átirá és megerősíté a kiváltságlevelet 1349-ben. Átiratók Nyéki Mauricius fia László, testvére s rokonai: Jakab fia Iván, László fia Miklós, Péter fia Mihály, Mihály fia Jakab, Jakab fia Péter, Márk fia Kukes, Péter fia András.

Ennek a megerősítésnek oka nyilvánvalóan az volt, hogy az akkori időben Lajos király nagy magyar hadakkal vívta csatáit Averza, Nápoly, Velence ellen, ekkor pusztított hazánkban a tatárjárás után másodszor a „fekete halál”: sokan pusztultak el a magyar vitézek közül s egyesek a Neek nemzetségből letelepedvén más-hol is, úgy ezeknek, mint az elpusztultak örököseinek szükségük volt nemességük újbóli elismertetésére.

Az 1609. évi augusztus 14-én II. Mátyás király is átirá és megerősíté a fenti királyi kiváltságleveleket, de már a Nyék törzs-ből származó négy külön család neve alatt, amint is akkor közülük a következők nevezettek meg: vitézlő és nemes Méhes Balázs, Pozsony vármegye hites ülnöke, fia Istvánnal együtt, Kossa Gáspár és testvére Kossa György, nemkülönben másik Kossa, másképp Zeke György, Nagy Albert és György, Vég Balázs, Jakab, Gergely és Péter, mindnyájan Csallóközben fekvő nyéki osztályos atyafiak.²

E megerősítésre a II. Mátyás által Illésházy István nádor halála után 1609 november 1-ére Pozsonyba összehívott nádorválasztó országgyűlés szolgáltatott indító okot.

Végre 1717-ben a pozsonyi káptalan is átirá a kiváltságleveleket Méhes Balázs, Kósa, másképp Zeke Gáspár, Végh, másképp Fröhlich Ferenc és Nagy Mátyás, mint átirást kérelmezők részére.

Az 1165. és 1298. évi kiváltságlevelekről a pozsonyi káptalan által készített ez átirat latin szövege a következő:

„*Transsumptum Privilegiorum Nobilium de Neék. Nos Capitulum Ecclesiae Posoniensis memoriae commendamus tenore presentium signifientes quibus expedit universis: quod Egregii et Nobiles Blasius Méhes, Casparus Kósa aliter Zeke, Matheus Nagy et Franciscus Végh alias Fröhlich nostrum personaliter venientes in Presentiam, exhibuerunt et presentarunt nobis certus quasdam binas literas Privilegiales super libertate Possessionis eorumdam Neék vocatae in Inclyto Comitatu hocce Posoniensi ad Districtu Csallóköz existentis situatae et primas quidem S. Regis et apostoli Regni Hungariae Stephani de anno Millesimo Centesimo sexage-*

¹ Fejér: Cod. Dipl.: II. 171—173. Nyékiek levéltára. Kaprinay: 395. p. 121.

² L.: Nagy Iván VIII. k. 31. o.; M. Nemzeti Múzeum törzssanyag (Elenchusok fasciculus 1983, 2. fogás); Fejér: Cod. Dipl. V. 3. 255—258.

simo quinto, secundus vera Andrea itidem Hungariae Regis antelati sancti Regis Stephani Literas Privilegiales transumptive in se continentes confirmatorias et ratificatorias de anno Domini Millesimo ducentesimo nonagesimo octavo sexto Calendis Martii utrasque in pergamento confectus et emanatus pendentibusque sigillis suis majoribus munitus; petentes non debita cum instancia humillime quatenus nos easdem de verbo ad verbum transummi et transcribi facientes, in transumpto literarum nostrarum authentice extradare vellemus. Pro ut exhibuerunt, et praesentarunt nobis infrascriptis sub tenoribus et continentibus, quarum quidem et signanter sancti Stephani Apostolici Regis Hungariae Privilegialium per omnia esset solis: „Nosse desidero omnes homines et presentes et posteros. Ego stephanus dei gratia rex hungarie sublimis ac triumphatoris Geytse regis filius paterno successus solio istos homines inter suburbanos posoniensis castri existentes quorum nomina sunt ombud. Colou. Euzen. Petu. vocud. Nichw. Numsa. Endre. Scerecin. Pentiki. Juna. kesud. Maca. Ceka. Murdar. Scar. Munka. petu. Juna. Fonsol. Nichuu. arichdi. a castrensi seruicio subtraxi. eo tamen tenore ut inter procures eiusdem castri procures filij sancti Stephani regis existant ea uidelicet causa quod relictis suis omnibus me (cum ubique) e steter (unt) intrepidi. Que causa ut firma sit presentia, meorum nobilium (Luce) archiepiscopi Miconis archiepiscopi Ompud palatini comitis Laurentij curialis comitis. Ruben comitis vanlegen eiusdem castri Scecu comitis Luce comitis. Cabe comitis (per) bicenium notarum meum ascribi et sigillo regali affirmari precepi Siquis (uero in) posterum hanc libertatem regis gratia concessa (m) apredictis hominibus retrahere uoluerit sub anathematis gladio feriat et in cameram regis. C. libras auri persoluat. factum est autem hoc testamentum anno dominice carnationitis. M. C. Lxv^{to} Huius rei testes SVNT E-N-J-D-J. & L-E-C-H-A-D.“ Secundorum vero et signanter Andreas regis confirmationum et ratificationum verbelis tenor sequitur hoc modo: „Andreas Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galiciae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariaeque Rex Universis Christi Fidelibus praesens scriptum intuentibus salutem in eo qui Regibus dat salutem. Justis petitionum desideriis assensum praebere ius incitat et regalis pietus exortatur Pro inde ad universorum tam praesentium quam futurorum notitiam tenore praesentium volumnes praevenire, quod Petrus Rufus, filius Jaco Mark, filius Martini et Marcellus Wuri de Neék pro se et aliis omnibus cognotis suis de eadem villa Neék ad Nostram accedentis praesentiam, exhibuerunt nobis privilegium Domini S. Stephani quondam illustrissime Regis Hungariae fit, videlicet protentissimi Ducis Gejza Beatissimorum recordationum super libertate ipsorum confectum, petentes a nobis cum instatia ut ipsum Privilegium votum

habere, et nostro dignaremur Privilegio confirmare. Cuius quidem Privilegii tenor talis est nosse desidero omnes homines et presentes et posteros. Ego stephanus dei gratia rex hungarie sublimis ac triumphatoris Geytse regis filius paterno successus solio istos homines inter suburbanos posoniensis castri existentes quorum nomina sunt Ombud. Colou. Euzen. Petu. vocud. Nichw. Numsa. Endre. Scerecin. Pentiki. Juna. kesud. Maca. Ceka. Murdar. Scar. Munka. petu. Juna. Fonsol. Nichuu. arichdi. a castrensi seruicio subtraxi. eo tamen tenore ut inter proceres eiusdem castri proceres filij sancti Stephani regis existant ea uidelicet causa quod relictis suis omnibus me (cum ubique) exteter (unt) intrepedi. Que causa ut firma sit presentia meorum nobilium (Luce) archiepiscopi Miconis archiepiscopi Ompud palatini comitis Laurentij curialis comitis. Ruben comitis vanlegen eiusdem castri Scecu comitis Luce comitis. Cabe comitis (per) bicenium notarium meum ascribi et sigillo regali affirmari precepi Siquis (uero in) posterum hanc libertatem regis gratia concessa (m) apredictis hominibus retrahere uoluerit sub anathematis gladio feriat et incameram regis. C. libras auri persoluat. factum est autem hoc testamentum anno dominice carnationis. M. C. Lxv^{to} Huius rei testes SVNT E-N-J-D-J. & L-E-C-H-A-D.“

Nos itaque petitiones praedictorum Petri, Mark, et Marcelli considerantes esse legitimas, atque justos Regio admissimus cum favore et prediktum Privilegium S. Regis Stephani, per easdem nobis exhibitum, non cum cellatum, non abrasas, nec in aliqua sui parte vitiatum de verbo ad verbum presentibus interi iustimus, et annecti, nostrae auctoritatis robore confirmantes, duplicis sigilli nostri munimine roborando. Datum per manus venerabilis et discreti viri magistri Gregorii — sancte Strigoniensis Ecclesiae Electi Aulae nostrae Vice Cancellarii, Dilecti et Fidelis nostri. Anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo octavo sexto calendis Marcii, regni autem nostri anno octavo.“

Unde nos justa et legitima antelatorum Egregiorum et Nobilium petitione exaudita pariter et admissa prae intextus binas literas modice ob antiquitatem annitas. de caetero vero non abrasas, non concellatas, neque in aliqua sui parte susceptas aut vitiatas, sed omni prorsus vitio et suspitione carentes de verbo ad verbum, sine diminutione et augmento aliquali tenoribus earundem transscriptis, in Transumpto presentium literarum nostrarum, sub sigillo nostro capitulari usitato et authentico. Jurium quorum supra interest universorum futuram at cautelam necessariorum extrandandus esse duximus et concedendas. Communi svadente iustitia. Originalibus exhibentibus in specie restitutis. Datum ipsa vigilia Festi Sancti Thoma Apostoli Anno Domini millesimo septingentesimo decimo septimo.““

A fenti átírásokról szóló azon okmánynak, amelyet a pozsonyi

káptalan hiteles helyi levéltárában őrzött 53. számú hiteles eredeti jegyzőkönyvből a pozsonyi társas káptalan nevében báró Horecky Ferenc pápai prelátus, olvasókanonok 1896. április 28-án adott ki, a magyar fordítása az alábbiakban következik:

„A nyéki nemesek kiváltságleveleinek átirata:

Mi a pozsonyi egyház káptalana emlékeztül adjuk ezen levelünk tartalmában mindazoknak, akiket illet, miszerint nemes és nemzetes Méhes Balázs, Kósa másképen Zeke Gáspár, Nagy Mátyás és Végh másképen Fröhlich Gáspár személyesen elénkbe járultak és felmutatták előttünk a Csallóköz kerületben, ezen nemes Pozsony vármegyében fekvő Nyék nevű községük szabadságáról kiállított két kiváltságlevelet, melyek egyike Istvánnak, Magyarország szent és apostoli királyának 1165-ben kelt, a másika pedig Andrásnak, ugyancsak Magyarország királyának az előbb említett Szent István király kiváltságlevelét magábfoglaló, megerősítő levelét tartalmazza 1298. évi február 24.-ről, mindkettő hártýára írva s nagyobb függőpecséttel megerősítve; arra kértek bennünket, nem tartozó alázatós kérelemmel, hogy ezeket szóról-szóra másoljuk le és az átiratot hiteles okiratunk alakjában adjuk ki. Amint nekünk bemutatták az alább következő szövegben és tartalommal, még pedig jelesen Szent Istvánnak, Magyarország apostoli királyának kiváltságlevele a maga egészében a következő: „Kívánom, hogy ismerje meg minden ember a ma élők és az eljövendők. Én István, Isten kegyelméből Magyarország királya, a felséges és diadalmas Geyza királynak fia, atyámat a királyi székben követvén, a pozsonyi váron kívül lakók közül azon férfiakat, kiknek nevei Ombud, Colou, Euzen, Petu, Vocud, Nichw, Numsa, Endre, Scerecin, Pentiki, Juna, Kesud, Maca, Ceka, Murdar, Scar, Munka, Petu, Juna, Fonsol, Nichuu, Arichdi, a várszolgálat alól kivettem, olyan értelemben, hogy azon várnak előkelőbbjei közé tartozzanak, mint Szent István király előkelőbb fiai, azon oknál fogva ugyanis, mivel ők minden hozzátartozóikkal mindenütt rettenthetetlenül viselkedtek az oldalamon. Hogy ezen intézkedésnek ereje legyen, nemeseim, úgy mint Luce érsek, Mikó érsek, Ompud nádorcomes, Laurentij udvarbíró, Ruben comes, Vanlegen ezen várnak comese, Scecu comes, Luce comes, Cabe comes jelenlétében Bicenius jegyzőm által írásba foglaltattam és királyi pecséttemmel megerősíteni rendeltem. Ha pedig valaki a jövőben ezen királyi kegyelemből engedélyezett szabadságot az előbb említett emberektől vissza akarná vonni, fejvesztés büntetésével sujtassék s a király kincstárába 100 libra aranyat fizessen. Tettem ezen intézkedést az Úr megtestesülésének 1165. évében.

Ezen dolognak tanui Enjdj és Lechad.“

A másiknak pedig, nevezetesen András király megerősítő levelének szó szerinti tartalma itt következik:

„András, Isten kegyelméből Magyarország, Dalmátország, Hor-

vátország, Ráma, Szerbország, Gácsország, Lodoméria, Kúnország és Bulgárország királya, Krisztus minden hívének, akik ezen iratot olvassák, üdvöt, — abban aki a királyoknak üdvöt ad. A folyamodók igazságos kérelméhez hozzájárulni ösztönöz az igazság és buzdít királyi szívünk. Ennélfogva minden jelenleg élőknek és az eljövendőknek tudomására akarjuk hozni jelen levelünk tartalmánál fogva, hogy Nyéki rőt Péter, a Jákó fia; Márk a Márton fia és Wurl Marcel, maguk és a Nyék (Neék) faluból való minden rokonaik nevében személyünk elé járultak és bemutatták előttünk Szent István úrnak, Magyarország hajdani felséges királyának, a boldog emlékezetű hatalmas Geyza vezér fiának kiváltságlevelét az ők szabadságáról, kérelemmel kérvén bennünket, hogy azt a kiváltságot helybenhagyni és a mi kiváltságlevelünkben megerősíteni méltóztatnánk. Ezen kiváltságlevelének a szövege a következő: „Kívánom, hogy ismerje meg minden ember, a ma élők és az eljövendők. Én István, Isten kegyelméből Magyarország királya, a felséges és dicső Geyza királynak fia, atyámat a királyi székben követvén, a pozsonyi váron kívül lakók közül azon férfiakat, kiknek nevei Ombud, Colou, Euzen, Petu, Vocud, Nichw, Numsa, Endre, Scerecin, Pentiki, Juna, Kesud, Maca, Ceka, Murdar, Scar, Munka, Petu, Juna, Fonsol, Nichuu, Arichdi, a várszolgálat alól kivettem oly értelemben, hogy azon várnak előkelőbbjei közé tartozzanak, mint Szent István király előkelőbb fiai; azon oknál fogva ugyanis, mivel ők minden övéikkel mindenütt rettenthetetlenül viselkedtek mellettem, Hogy ezen intézkedésemnek hatálya legyen, nemeseim, úgy mint Luce érsek, Mikó érsek, Ompud nádorcomes, Laurentij udvarbíró, Ruben comes, Vanlegen, ezen várnak comese, Scecu comes, Luce comes, Cabe comes jelenlétében Bicenius jegyzőm által írásba foglaltattam és királyi pecséttemmel megerősíteni rendeltem. Ha pedig valaki a jövőben ezen királyi kegyelemből engedélyezett szabadságot az előbb említett emberektől vissza akarná vonni, fejvesztés büntetésével sujtassék s a király kincstárába 100 libra aranyat fizessen. Tettem ezen intézkedést az Úr megtestesülésének 1165. évében. Ezen dolognak tanui Enjdj és Lechad.“

Mi tehát a fentnevezett Péter, Márk és Marcel kérelmét törvényszerűnek és igazságosnak találván, királyi kegyelmünkkel hozzájárulunk. Szent István királynak általuk élénkbeterjesztett, elébb említett kiváltságlevelét, abból semmit ki nem hagyva, semmit ki nem törölve, azt semmi részében el nem hibázva jelen oklevelünkbe szóról-szóra befoglalni parancsoltuk, tekintélyünkkel is hozzájárulva hathatósabbá tettük s két pecsétünkkel megerősítettük. Kelt a tisztelendő és különösen tisztelt férfiúnak Gergely mesternek, az esztergomi szent Egyház kijelölt érsekének, udvarunk alkancellárjának, kedvelt hívünknek keze által 1298. évben február 24.-én, uralkodásunk 8. évében.“

Mi tehát a fentemlített nemes és nemzetes férfiak igazságos és törvényszerű kérését meghallgatva és ahhoz hozzájárulva, a fentebb beiktatott két oklevelet, melyek a régiség miatt kissé meg vannak avulva, de egyébként semmi sincs belőlük kitörülve vagy kihagyva, semmi részük nem látszik gyanúsnak vagy hibásnak s egészében is minden hibától és gyanútól mentesek, szóról-szóra, azok szövegének bárminemű megrövidítése vagy bővítése nélkül jelen átíró levelünkben káptalani szokott és hiteles pecsétünk alatt mindazok kötelességszerű jogainak, kikre fentebb vonatkozott, jövőbeni biztosítására kiadni határoztuk. Ezt hozván magával a közigazság. Eredetben kiadva a maga alakjában kiállítva. Kelt Szent-Tamás apostol ünnepe előtti napon (december 20.-án) az 1717. esztendőben.““

* * *

A nemesi kiváltságlevélre vonatkozó, általam eddig ismert összes adatokat közöltem a fentiekben, az alábbiakban a család egyes fiaira vonatkozó azokat az okiratokat jegyeztem fel, amely okiratok levéltárainkban feltalálhatók.

1. 1254—1255 körül. Tárgy: a pozsonyi káptalan jelentése a királyhoz (IV. Bélához), hogy Tamás kalocsai érsek levele szerint tanuk kihallgatásával bebizonyult, hogy a Pozsony vármegyei Nyékiek által követelt birtok Madi Duha tulajdona. (Múzeumi törzsanyag. Véghelyi gyűjtemény. Közli: Hazai okmánytár III. 19.)

2. 1292. Neeki Ivanka fia Miklós. Tárgy: a győri káptalan tanúsítja, hogy Neeki Miklós és mások Pozsony megyei nemesek a Thurnei, másképp Csukárfalvai birtokot a pozsonyi egyháznak engedményezik. (Wenzel V. 71, a győri káptalan 1326 május 5-i átíratából.)

3. 1293. Nyéki Tamás. Tárgy: az egri káptalan előtt fenti Nyéki Tamás a nyéki birtokrészét öt márkáért eladja Ipochnak fia Laadnak. (Átírás a Garai Miklós nádor 1412. november 9.-i okleveléből.) Egy márka ez időben, illetőleg 1278-ban 24 forint volt. (Szilágyi: A Magyar Nemzet Története II. 647.)

4. 1299. május 1. Nyéki Ivanka fia Miklós. Tárgy: a nyitrai káptalan előtt Bozumi Buken és Abych Ábrahám a Moza és Eliud nevű birtokaikat ötven márkáért eladják fent említett nyéki nemesnek és a fenti káptalan a nevezett birtokok határát megjárátja. (M. N. M. törzsanyag, Véghelyi gyűjtemény.) Az itt említett Abich (rufus) Ábrahám I. Sebősnek, a Szentgyörgyi grófok őseinek fia.

5. 1299. Neki Johanka fia Miklós. Tárgy: a győri káptalan tanúsítja, hogy fenti Miklós másokkal a pozsonyi káptalan birtokát lefoglalva tartván, Serafin pozsonyi prépost ez ellen tiltakozott. (Wenzel V. 242.; pozsonyi káptalan magánlevéltára C. E. f. 4 Nr. 107.)

6. 1326. Neeki Iwanka fia Miklós (1291/1292) fia András. Tárgy: Másokkal egyetemben ellentmond a pozsonyi prépost és káptalannak Twrnye, másnéven Chukafalvai birtokba leendő beiktatásainak. (Pozsonyi káptalan magánlevéltára C. C. f. 4. nr. 41. n. i. 42. nr. alatt. I. Lajos átirásában is, Dedek-Knauz 119-123. l. 184. drb.)

A fentiekből s a 11. tétel alatt említettekből egy töredék-nemzedék rendet lehet összeállítani a következőképpen:

Neeki Iwanka

Miklós
1291—1292

András
1326—1328

Iwanka
1326—1328

7. 1329. január 27. Perhalasztó levél Lothard fia János fiai részére a nyéki nemesek ellen. Ugyanekkor Nyéki János, Nyéki Jakab testvére, 1329. február 10. Nyéki Bede testvérei: István, Mihály; 1329. Pozsony vármegye hatóságának jelentése a Nyékieknek Omode, stb.-ek elleni perében (Múzeumi törzsanyag).

8. 1329. január 27. Nyéki Jakab fia János. Tárgy: Pozsony vármegye hatósága nevezettnek a karcsai Lukács fia Miklós elleni perében két heti halasztást ad (M. N. M. törzsanyag, Véghelyi gyűjtemény.) E Lukács család leszármazottai L. Jenő, 1933-ban a budapesti törvényszék elnöke és L. Kálmán 1933-ban ny. huszárorrnagy.

9. 1329. április 9. Károly király parancsának kelte, Visegrád-ról átirva: Nyéki Jakab fia Mihály, Nyéki Pál fia Miklós, Nyéki Márkus fia Bede. Tárgy: A Guthkeled nembeli Omode és atyafiai pere Nyék birtok felett a nyéki nemesekkel. Oklevél kelte 1329. május 8. (Múzeumi törzsanyag.)

10. 1330. Sebastianus de Neek kijelölt homoregius. Tárgy: A pataki és dejtári népek tilalmazása a kaladey¹ birtok használatától a sághi prépostság által. (Esztergomi érseki világi levéltár. Lad. F. Nr. 4.; Dedek-Knauz 169-170 l. 245 drb.)

11. 1330 Neeki Pahum (nyilván Ivahum) comes. Tárgy: Hont megye hatósága tanusítja, hogy Kesey András és Miklós kérelmére a kaladey-i¹ mesgyéseket Neki Ivahum comes kiküldöttel tilalmazta. (Esztergomi érseki világi levéltár. Lad. F. nr. 5.; Dedek-Knauz 170. lap. 246 drb.)

12. 1334. július 6. Visegrád. Nyéki Jakab fiai Iván és János. Tárgy: Pál országbíró² a János fiai Amadé és Lothard s rokonaiknak a fentnevezett Jakab fiai s rokonaik ellen a Pozsony megyei

¹ Kaladey = jelenleg Kalangya-dűlő Nagycsalomia (Hont megye) határában.

² Nagymartoni Pál. (Pecsétjén a pajzsban heraldikailag balra néző keselyű, jobbról-balról kereszt. A pecsét körirata: S: Comit: Pauli: Judicis: Curie: Regis.)

Nyék birtok miatti pert az alperesek meg nem jelenése miatt elhalasztja. (M. N. M. törzsanyag. Véghelyi gyűjtemény.)

13. 1335. március 31. Visegrád. Tárgy: Pál országbíró a fenti kelettel kiadott rendeletével meghagyja Pozsony vármegye hatóságának, hogy vizsgálja meg, igaz-e Várkonyi Lothard fia János fiainak, Amadé és Lothardnak az a panasza, hogy őket Nyék birtokából erőszakkal kizárták. (M. N. M. törzsanyag. Véghelyi gyűjtemény.)

14. 1336. január 5. Nyéki Jakab és fiai Iván és János. Tárgy: Pál országbíró¹ idézőlevele János fiai: Omode és Lothard, másrészt Nyéki Jakab fiai: Iván és János részére. (M. N. M. törzsanyag.)

15. 1337. március 18. Nyéki Jakab fiai Iván és János, Nyéki Márk fia Ábrahám; Nyéki Bala fia Balázs; Nyéki Pouka fia Mauritius; Nyéki Pál fia Miklós; Nyéki Varou fia János. Tárgy: A Guthkeled nembeli Omode és társainak pere fentiekkel a nyéki birtok tárgyában, amelyben a Nyékiek hivatkoznak arra, hogy László király megerősítette az általuk felmutatott 1165. évi kiváltságlevelüket. (M. N. M. törzsanyag.)

16. 1338. május 5. Nyéki Márk fia Pál. Tárgy: Nevezett a pozsonyi káptalan előtt mindazon okleveleket érvénytelennek nyilvánítja, amelyeket a nyéki nemesek Várkonyi János fiai: Amadé és Lothard ellen kivettek. (M. N. M. törzsanyag. Véghelyi gyűjtemény.)

17. 1338. május 5. Nyéki Márk fia Pál. Tárgy: Nevezett ügymeghatalmazást von vissza. (M. N. M. törzsanyag.)

18. 1340. Neeki Iwanka fia Miklósnak fiai András és Iwanka. Tárgy: Korábbi ügyletük kapcsán (lásd itteni 6. tétel) vannak fel említve. (Pozsonyi káptalan magánlevéltára C. D. f. 2 nr. 26.; Dedek-Knauz 359—365 l. 527 drb.)

19. 1341. január 22. Tárgy: I. Károly király utasítja a pozsonyi káptalant, vizsgálja meg, hogy igaz-e, hogy a Nyékiek Jánosnak fia Lothard és Amadé várkonyi birtokán hatalmaskodók voltak. (M. N. M. törzsanyag. Véghelyi gyűjtemény.)

20. 1343. Neeki László, bazini Sebős mester prokurátora. Tárgy: A nyitrai püspök tanusítványa, hogy a pozsonyi káptalant Sebős mester ellen Neeki László, ennek prokurátora megidéztette. (Pozsonyi káptalan magánlevéltára C. Z. f. 15 nr. 331.; Dedek-Knauz 499. l. 662 drb.) Az itt említett Sebős mester, e néven II., a Szentgyörgyi grófok őse.

21. 1347. május 11. Nyéki Márk fia János, Nyéki Jakab fia Iván. Tárgy: Egy hatalmaskodásból kifolyólag a döntést fogott bírákra bizzák. (Múzeumi törzsanyag.)

22. 1348. Tárgy ugyanaz mint a 20. tétel. Ez ügyben perhatalasztás. (Pozsonyi káptalan h. helyi levéltár. C. 28. f. 1. nr. 14.; Dedek-Knauz 664. l. 873 drb.)

23. 1347. Tárgy: Leánynegyed-nyugtatás tuloldali leszármazással:

¹ L. a 19. old. 2. jegyzetét.

Nyéki Domokos

László

: Erzse

Annos

: Szerdahelyi János (M.N.M. Bartal letét.)

24. 1352. április 20. Nyéki Móric fia András és Nyéki Leukus. Tárgy: Pozsony vármegye hatósága tanusítja, hogy előttük Várkonyi Omode panaszt tett amiatt, hogy jobbágya Dama fia Máté tőle Nyéki Móric fia Andrásához szökött, ki őt hajlandó kiadni. De mikor Nyéki Leukus érte kimegy, nem találja őt, mert a jobbágy már Nyéki Andrástól is megszökött. (Múzeumi törzsanyag. Véghelyi gyűjtemény.)

25. 1353. április 11. Tárgy: István fia Lőrinc és András fia Mihály s ennek testvére Jakab nyéki nemesek a Csallóközből afelett, hogy Lőrinc által rabságra vettek, akként egyeztek meg, hogy Lőrinc ellen a vádat elejtik s a testvérek Lőrincet egyéb követelése fejében 3 márkával elégitik ki. (O. L. T. D. L. 4345.)

26. 1393. Nyéki Péter Istvánról tétetik említés. (Pozsonyi káptalan h. h. levéltár. C. 4. f. 7. nr. 2.)

27. 1405. június 19. Nyéki Pál. Tárgy: Nevezettnek királyi emberként való kijelölése a Szentgyörgyieknek idézéséhez Ördögh István ellen elkövetett hatalmaskodás ügyében. (M. N. M. törzsanyag.)

28. 1407. november 1. Nyéki Pálról szóló ügy. (Pozsonyi káptalan magánlevéltára C. E. f. 2. nr. 29.; Akad. könyvtár Knauz hagyat. Akad. jelz. 53.)

29. 1408. március 23. Tárgy: A pozsonyi káptalan előtt Bósy János másokkal a nyéki nemeseket tilalmazza birtokuk elfoglalásától. (M. N. M. törzsanyag.)

30. 1422. január 15. Nyéki Tamás fia Miklós. Tárgy: Nevezettet a győri káptalan előtt Várkonyi Omodé prokurátornak vallja. (M. N. M. törzsanyag.)

31. Az 1426. november 29-i oklevélben a Nyéki nemesekről történik említés. (M. N. M. törzsanyag.)

32. 1426. december 20. A győri káptalan jelentése a nyéki nemesekről. (M. N. M. törzsanyag.)

33. 1448. Nyéki János és László ügye. (Pozsonyi káptalan h. helyi levéltár. C. 1. f. 6. nr. 15.)

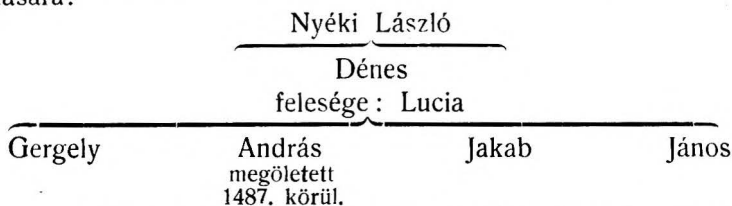
34. 1471. augusztus 20. és 30. Tárgy: A pozsonyi káptalan kiadványa a várkonyiak és nyékiek közötti ügyben. (M. N. M. törzsanyag.)

35. 1484. június 21. és július 20. Nyéki Tamás fia Ulrik. Tárgy: A pozsonyi káptalan Legyertheyedi Benedek fia Tamás részére tanusítványt állít ki fenti nyéki nemes végrendelete dolgában. (M. N. M. törzsanyag.)

36. 1484. Nyéki Ulrik Nyéken lévő curiájába országbírói parancs mellett a Theedi család iktattatott be; ellentmondtak Nyéki Zabó Lukács fiai: Péter és Benedek. (Pozsonyi káptalan. Capsa 4, fasc. 7. nr. 4.)

37. 1487. Nyéki László fia, Dénes neje Lucia, ezek fiai: Gergely, Jakab, János. Tárgy: Fentiek a pozsonyi káptalan előtt meg-egyeznek Alsóborsai Wizkezy Tamás fiával az utóbbi által megölt Nyéki Dénes fia András vérdíja ügyében. (Magyar Tudományos Akadémia könyvtárának oklevélgyűjteménye. 13. ladula okl. szám 27. E ladula oklevelei 1425—1487-ig terjednek. Teleki: Hunyadyak kora. XII. 349/351. l.) (L.: Nagy Iván VIII. 189.)

Itt ismét alkalom kínálkozik egy töredék nemzedékrend össze-állítására:

38. 1495. október 23. Nyéki Méhes Domokos. Tárgy: Nevezett és Dedericsi Pathuzs Miklós ügye az esztergomi vikárius: Ferrarai Tamás előtt. (M. N. M. törzsanyag.)

39. 1498. Nyéki Pál fia Ambrus; Nyéki János fia Sebestyén; Nyéki Miklós fia István, mindannyian tanuk az alábbi ügyben. Tárgy: Vizsgálat Várkonyi Amade Pál fiai Benedek és István ellen. A vallomások a Keszölczési István ellen elkövetett lopásra vonatkoznak. (M. N. M. törzsanyag.)

40. 1509. Nyéki Antal deák Nádosról kijelölt királyi ember. Tárgy: A pozsonyi káptalan által Pókatelki Zomor Mihály érdekében teljesítendő vizsgálat. (M. N. M. törzsanyag.)

41. 1516—1526. Nyéki Méhes Bertalan kijelölt királyi ember. Tárgy: Várkonyi Amade István neje, gyermekei beiktatása a győri káptalan által a Guthakarcsay Bíró Albert és fia Bertalantól vett siposkarcsai birtokba. (M. N. M. törzsanyag.)

42. 1516. Nyéki Zeke Ulrik és Nyéki Méhes Bertalan kijelölt királyi emberek. Tárgy: Bwrya Ferenc beiktatása a Lajos király által neki adományozott Gelyei Kelemen-féle Karap-szigeti birtokba; iktató Nyéki Zeke Udalrik. (Kisfaludy család ifjabb ágának levéltára. M. N. M.-i letét.)

43. Méhes Bertalan s az összes nyéki nemesek személyesen és fegyveresen jelennek meg a Bácsott 1518. szeptember 29-én tartott országgyűlésen. Az országgyűlés az országnak idegen befolyás alól való mentesítése és II. Lajos király gyámsága ügyében határozott. (Marino Sanuto XXVI. 8.)

44. 1520. Nyéki Méhes Bertalan és Nyéki Zeke Udalrik kijelölt királyi emberek. Tárgy: Bazini Ferenc és Farkas grófok, Balassa Ferenc és Sárkány Ambrus megintése a győri káptalan által Amade István nejének leányrésze s birtokigénye tárgyában. (M. N. M. törzsanyag.)

45. 1525. december 29. 1526. január 17 és június 25. Nyéki Zeke Udalrik Pozsony vármegye szolgabírája lesz. (Kisfaludy család ifjabb ágának levéltára, Nemzeti Múzeumi letét.)

46. 1526. augusztus 29. Méhes Bertalan, mint a csallóköz-nyéki köznemesek hadnagya részt vesz a mohácsi csatában. (Komlóssy Ferenc pozsonyi prépost közlése.) Itt emlitem meg, hogy Jules Michelet francia történetíró (1797—1874.) a magyar nemzetnek a törökök ellen vívott küzdelmeiről megemlékezvén, Franciaország történelme című művében a következőket írja: „Quand donc payerons nous notre dette à ce peuple béni, sauveur de l'Occident?!“ Vagyis: „Vajjon mikor fogjuk leróni tartozásunkat ez áldott nép, a nyugat megmentője iránt?!“ Sajnos, Franciaország háláját nem volt alkalmunk tapasztalni Trianonban, sem azután ezideig.

47. 1564. Nyéki nemesek hatalmaskodási ügye. (M. N. M. törzsanyag fasc. 1564/10.)

Ebből az okmányból annak adatai szerint két töredék nemzedékrend állítható össze, és pedig:

Bajchy....

felesége: Nyéki Zeke Margit

Bajchy János

1564.

Nyéki Zeke János

1564.

Erzse

1564.

Udalrik

1565.

48. 1565. június 25. Tárgy: Pozsony vármegye hatósága Nyéki Nagy Vince agilis nemessége ügyében nyomoz, hatósági közeg Budafalvai Vermes Bálint. (M. N. M. törzsanyag fasc. 1565/a.)

49. 1599. A Jászkún szállásokon a pusztánmaradt szállások hovatartozósága, a jászkúnok között lakó nemesek és az igazságszolgáltatás ügyének rendezésére a nádor rendeletére Méhes Ferenc és még három egyén küldetett ki. (Gyárfás: A jászkúnok története IV. kötet 205. oldal.)

50. 1600. december hó. Méhes Mátyás 1600-ban Budára Hasszán basának küldöttségben visz kivetett élelmiszer adót, Ugyanazon év kiskarácsony előtti kedden Méhes Mátyás szintén Pestre küldetik, költségére adatik 3 forint, ajándékul pedig 12 fonatos

kalács, 14 öregkenyér, 20 cipó, 8 hal, melyek hárma öreg. Ugyan-ezen év Szent Benedek napján Méhes Mátyás Márkus Mátyással és László Ferencsel hasonló küldetéssel Pestre megy. Az 1600. év végén egy szentszéki eljárásban bíraskodik Méhes Mátyás. (Kecskemét város 1600. évi számveteli könyvei 95, 96, 110, 118. lap és ugyan-e város ez évi jegyzőkönyvének 491. lapján. Ez adatok felsorolását lásd Hornyik János: Kecskemét város története oklevél-tárral 2. kötet.)

51. 1610. Nyéki Balázs, a néhai Tamás osztályos rokona a pozsonyi káptalan előtt Széchenyi Péter nejének Ego Margitnak Nyék egy részét, mint felesége utáni leánynegyedet adja. Széchenyiné viszont átengedi Méhes Balázsnak a paphida kertalatti, sisárai, kökényszegi, högyesi fél és a kenderesi egész hold földet. (Pozsonyi káptalan.)

52. 1616. szeptember 12. Méhes Balázs 1616. IX. 12-én a Somorján (Sancta Maria = Samarja) tartott megyei közgyűlésen bemutatja és kihirdetteti Szögyén János és György 1609 szeptember 1-én II. Mátyástól nyert nemeslevelét. (Pozsony m. levéltára.)

53. 1613. Nyéki András ügye a káptalan előtt. (Pozsonyi káptalan h. h. levéltár. C. 2. f. 2 nr. 30.)

54. 1630. május 10. Tárgy: A pozsonyi káptalan előtt nemes Nagy másképp Rácz László és neje Kósa Zsófia a péterfalvai, csűrősfalvai prédiomon, Dósafalván, Albáron, a vajkai kerületben, Podafalván és a pozsonymegyei Csallóközben, Kralb (?) szigeten lévő birtokrészeiket Nyéki Kósa Jánosnak, a törvényszék ülnökének (sedis iudiciariae assesor) és nádori titkárnak 450 császári tallérban (azaz 675 magyar forintban) eladják, úgy, hogy a birtokok vevő magtalan halálával testvéreire: Lőrinc, András és Mátéra szálljanak. (M. N. M. Ghymeszi Forgách levéltár.)

55. 1651. Méhes Pál pozsonyi kanonok a pozsonyi káptalan kiküldötte Földes János, Ferenc és Istvánnak az új adomány címen 1651. április 2-án foganatosítani szándékolta beiktatásához a 2 és 1/2 jobbágyülés Sárosfalvi birtokadományba. (Bittó levéltár.)

56. 1660. március 1. Tárgy: Méhes István szolgabíró ügye. (Akad. ktár. oklevéltár lad. 80 No. 69, vörös jelzés.)

57. 1660. június 15. Tárgy: Tömösközy Kata és Magda 1660. június 15-én Nádasdon osztoznak.

Tömösközy István
1660.

: Sárközy Zsófia

Katalin

Magda

: Csiba Márton

: Nyéki Méhes István

(O. lt. tábl. o. 13. nr. 527. és Bartal-letét 1765. év 129-130. oldal.)

58. 166... (7.?) Actum in possessione Aramios, die 23 Mensis.... Anno Dominij Millesimo Sexcenmo Sexagesimo.... Eredeti

magyar levél, XVII. századbeli helyesírással: Pall Ádám elzálogosít két praediumot, udgy mint Uy Teleki és Also Araniosít Nemzetes és vitézlő Radouany Istuan Uramnak, Császár és Kegy..... Király Urunk Eő Fölsége Comaromi Végh Had..... Capitáuniának eő kegielmének és az eő kegielme Házastár)sának, Nemes Méhes Clara Asszonnak heuten ött forintok(ban). Időtartam kivehetetlen. Alul apró fekete betűkkel: Coram me Michál Acbanats Iurato Afseor Cottus Comar. (Szilasi Pázmány Zoltán: Családi Regeszták. I. füzet 30. oldal.)

59. 1673. Győrött. Die 6e Április. Radvány Marinka nehaj Hollósy Gáspár Uram Özvedgye Radvány Magdolna mostan Sagodi Péter uram házas társa és Radvány Sofia, Jakosich Márton uram házas társa vallják atyjokfiainak, rokonaiknak és Kopsanyitól való árvának Atyjuk Nemzetes és Vitézlő Radvány Istvány özvedgyétől Méhes Klára Asszonytól átvettek örökségképen Alsó-Aranyosban Néhaj Szarka András Uram özvedgyének residentális háza, és Curiája mellett lévő egy hely pusztá Curiát egy kis Sellér ház lévén rajta, 27 holdat Uj-Telekben, amit Pál Ádám zálogosított el 100 frtért, azután First Regina jussát Alsó-Aranyosban, Felső-Eörkényben, s Uji-Teleken. (Szilasi Pázmány Zoltán: Családi regeszták I. füzet 30—31. oldal.)

60. 1723. június 17. Tárgy: A Méhes familiától annak bár-i jószágát megveszi Amadé Antal. (M. N. M. törzsanyag Elenchusok 1890. Z. fasc. 9. fogás; Amadé család oklevelei 40 darab.)

61. Datum Nyék Die.... Anno 1752. Kósa Lőrincz nyéki hadnagy magyar levele arról, hogy Nyéki lakos ns. Méhes Zsigmond zálogít nyéki lakos ns. Makovich Istvánnak, s nejének ns. Ölle Katalinnak 1 holdat 14 rénes forintért hat buzáigh.

Lejebb: Anno 1777. Die 12. Marty, Nyék. Auctio Végh Imre, pozsony megyei iurassor előttemezésével.

Lejebb: 1753 Die 1 a 7 br. Auctio. Előttemező Kósa Lőrincz. Pecsét töredezett; kivehetetlen.

Lejebb: Anno Die 1760 11ma Aprilis, 1767 Die 30 a X^{br} Anno 1765. Szintén auctiók. Végh Imre pecsétje letört, s kivehetetlen. (Szilasi Pázmány Zoltán: Családi Regeszták II. füzet 34 old.)

62. 1755. Méhes István, Zsigmond, Imre, Gáspár, továbbá Ferenc, János és József, kik Balázs utódai, továbbá György utóda Ferencnemességüket igazolják. (Pozsony vármegye levéltára Nob. 1755.)

63. 1777. Méhes Mihály, aki Nyitra megyébe költözött, Pozsony megyéből nemességi testimoniális levelet kap. (Pozsony vm. levéltára Nob. 1777.)

64. 1795. Széchenyi Jánosné szül. Méhes Judit csallóköznyéki lakos birtokpere a Légrádiakkal. (Győri káptalan levéltára.)

65. 1796. Méhes Anna (Lásd VI. nemzedékrend) kecskeméti lakos protestál. (Kecskemét levéltára.)

66. 1833. Méhes István kecskeméti lakos (Lásd VI. nemz. rend.) adójának helyesbítését kéri. (Kecskemét város levéltára.)

67. 1841. Méhes Judit (Séiley Györgyné) kecskeméti lakos (Lásd VI. nemz. rend.) végrendeletet tesz. (Kecskemét város levéltára.)

68. 1848. Méhes Zsigmond szabadszállási származású a kecskeméti lakosok közé vétetik fel. (Lásd VII. nemzedékrend.) (Kecskemét város levéltára.)

A 65—68. tételek alatt felsoroltak már a Nyéki Méhes családnak Pest vármegyébe, Szabadszállásra átszármazott ágából valók.

Külön megemlítést érdemel, hogy a Neék nemzetségből egy névleg meg nem nevezett férfiú 1397-ben az aranybullát írja át. (Lásd Knauz: Nemzeti szabadság levelünk 1869. tört. ért.)

A 11. tétel alatt említett Neéki Ivahum „Comes“-nek van jelezve. Hivatkozom a „Comes“ szó magyar jelentését illetőleg arra a jegyzetre, amit Gyulai Rudolf: „A komárommegyei és Komárom városi történeti és régészeti egyesület 1889. évi jelentése“-ben a 16. oldalon leír.

Az 1693. évtől, illetve az 1700-as évek elejétől a Méhes család ágainak nemzedékrendje anyakönyvekkel igazolva pontosan összeállítható volt, amint ez a táblázatokból kitűnik.

Az 1754—55. évi országos nemesi összeírás alkalmával Pozsony megyében *Méhes István*, Imre, Zsigmond, Gáspár, Ferenc (kettő), János és József szerepelnek.

Az előbb említett, Pozsony megyében nemességét igazoló Méhes István e mű írójának, úgyszintén Méhes Zoltán műegyetemi tanárnak és Méhes László ármentesítő társulati mérnöknek közös öse; a más vármegyékben nemességet hirdető Méhes nevet viselőkkkel a rokonság nem mutatható ki, mert ezek részint már a Habsburg uralkodó házból származó királyoktól, részint az erdélyi fejedelmektől kaptak címeres levelet.

A győri káptalan levéltárában adatok találhatók arra nézve, hogy az előbb említett s az 1754—55. évi pozsonymegyei nemesi összeírásban szereplő Méhes István atyja szintén István volt, ennek apja pedig Méhes Balázs (1617), akinek feleségül Bucsaházy (Bucsuházy) Zsófia van megemlítve. E családnak címerpecsétje Pest megye levéltárában a nemesi iratok között őriztetik. E családból Bucsuházy Péter felesége Gancsházi Gancs Erzsébet volt. (Házasság: 1797 I. 27-én Gancsházán.) Bucsuháza Somorja mellett levő kisközség.

A fentebb említett Méhes Balázs birta Nyéken az úgyn. paphidakertalatti, sisárai, kökényszegi, hőgyesi és kenderesi dűlők egy részét.

* * *

Arról, hogy a Nyéki Méhes-családnak a magyar királyok által, vagy a régi kiváltságlevél 1609. évi megerősítésével egyidejűleg, vagy ezután címer, illetve címeres nemes levél adományoz-

tatott volna, adatot seholsem találtam. Minthogy azonban a XIII. században már a köznemesek közigazgatási hivatali állásokat töltöttek be, a közülük kikerülő főbb tisztviselőknek is megadatott a pecséthasználati jog s mivel címer adományozások ekkor még nem voltak, az illetők pecsétjükön jelvényeket alkalmaztak. E jelvények rajza eredetileg igen egyszerű volt és csak később, Mátyás király korában, az olasz renaissance hatása alatt lesznek díszesebb kivitelűek, amikor is e jelvények belekerülnek a pajzsba és egyes családoknak a szokás által szentesített címerévé váltak, anélkül, hogy az illető családok címeradományban részesültek volna.

A királyi címeradományozások a XIV. század második negyedében kezdődnek; a legrégebb ismert címeradomány 1326-ból való, melyet Károly Róbert király adott bizonyos Imre fia: Miklós részére; s a címeradomány csak sisakdíszre szól.

A Méhes-családnak az, az ága, amelyik házasság folytán Pest vármegyébe származott el, egy úgynevezett beszélő-címeres pecsétgyűrűt használt, amely nyilván hivatva volt a család származásának eredetét mutatni és bizonyítani.

Ez a címer egy takaróval körülvett csücskös talpú pajzsban levő méhkast ábrázol, melyet 22 darab méh vesz körül. Így mutat reá a címer arra a 22 férfiúra, kik egy törzsből, kasból származtak s kiváltságot kaptak III. István Árpádházi királyunktól 1165-ben. Az e mű szerzőjénél őrzött régi pecsétlenyomat szerint a pajzs zárt sisakja felett korona nincs. A címer színeit néhai Méhes József nagycsalomiai lakos által a könyvtárában őrzött egy régi egyházi könyv hátlapján levő s az 1754-ben született Méhes György által eszközölt feljegyzés után állapítottam meg. Eszerint a takarók színe mindkét oldalon arany- ezüst, a zárt sisak ezüst színű; a a pajzs világoskék színt mutat, melyben alul zöld mező, benne sárga (arany) kaptár van szétterjesztett szárnyú s arányosan elhelyezett méhekkel. Heraldikai színezés szempontjából feltűnő, hogy a takarókon fémre fém van alkalmazva s nem fémre szín.

A Méhes-családnak azok a tagjai, akik Pozsony megyében maradtak, szintén egy ilyen, a szokás által szentesített címert használnak, amely a Méhes Péter pozsonyi kanonok (*1790.) és Méhes Balázs pozsonymegyei szolgabíró (*1850.) pecsétgyűrűje szerint a következő: csücsköstalpú, négyelt pajzs, amelynek heraldikailag vett felső kétnegyedében a következők láthatók: a jobbnegyedében András-kereszt módjára keresztbe állított két jogar-pálca, vagy fűrő; balnegyedében három hullámos lebegő pólya (esetleg folyó, vagy hal); alsó két negyedében pedig: jobbnegyedében a jogarok alatt ugyancsak a fenti három hullámos lebegő pólya (folyó, hal), az alsó balnegyedében pedig egy száron álló három virágú tavirózsa van. A címer felett sisak nincs, csak az ötágú korona, amelynek középső ágán szintén a három virágú tavirózsa látható.

Hogy mi az alapja a fent leírt címer használatának, megállapítanom nem sikerült, erre bizonyára a pozsonyi káptalan levéltárában volnának adatok találhatóak, de kutatni ily irányban jelenleg módomban nem állott s viszont a címer használatának eredetére, valamint a címer színeire nézve az azt viselő családtagoktól felvilágosítást nyerni nem tudtam. Ennek kikutatása még a jövő feladata.

A családi hagyomány szerint a címerben két fűró van keresztbe téve, annak jelképéül, hogy az osztrák császárnak Pozsonyba, a magyarok ellen küldött dunai hajóit a nemzetség egy tagja fúrta meg s ezáltal a magyarok győzelmét idézte elő.

A magyar történelem két ilyen, hajófúrás miatt megghiúsult osztrák dunai támadásról emlékezik meg. A Képes Krónika 50. fejezetében van megírva az az ostrom, amit III. Henrik osztrák császár Pozsony vára ellen I. Endre király uralkodása alatt indított az 1050-es években, elmondván, hogy az ostrom már nyolc héten át folyt sikertelenül, amikor akadt a magyarok között egy ügyes úszó, Zothmond nevű, ki egy éjjel a víz alá bukva, megfúrta a hajókat és így megtörte a németek erejét.

E családi szájhagyománynak bizonyítására nem találtam kellő alapot, de megcáfolni sem lehet teljes biztossággal, mert Zothmond, a pozsonyi vár e katonája lehetett őse, vagy rokona a 110 év múlva kiváltságot nyert férfiaknak.

Egy hasonló s a magyarok ellen irányuló hajótámadás János király uralkodása idején 1531. október 31-én történt, amidőn Rogendorf osztrák hadvezér hajókon jött Buda elfoglalására. Rogendorf hajóhadát azonban, amelynek feladata az osztrák hadseregnek Komáromból történő élelmezése volt, az egyesült magyar-török „naszádosok” részben megfúrták, elsüllyesztették, részben vízi harcban megverték, úgy, hogy Rogendorf az ostromot abbahagyván, Esztergomba vonult vissza.¹

Úgy hiszem, hogy a komáromi magyar naszádosok imént leírt haditényével családunk egy tagjának szájhagyományon alapuló tette már közelebbi vonatkozásba hozható s a monda ez utóbbi esettel kapcsolatba hozva, valószínűbbnek látszik.

Spalovszky Gyula, Pozsony vármegye ny. megyei főlevéltárosa által közölt adatok szerint a fent leírt, négyelt pajzsú címerpecsét a Pozsony megyei levéltár irományai között a peres hivatalos írásokban és pedig 1734-ből M. Balázs akkori jurátus assesor hivatalos aláírása mellett az A. III. 734, Ignác esküdt aláírása mellett az 1807, 1817 és 1820-as évekből A. VI. 7546, A. XIII. 140, A. XIII. 732, továbbá A. VI. 9023, A. III. 9629, A. III. 9296 jelzetű iratokon található. E hivatalos iratok legtöbbjén az aláírások a „Nyéki” vagy „de Nyék” predikátummal vannak feltüntetve,

¹ Gömör: Hadtörténelmi Közlemények 1895. 244.

amely előnevet a család tagjai ugyancsak szokásjogon használták, s használják ma is, lévén a család ősrégi jószágos nemes. Egy genealógia is található a Pozsony megyei levéltárban az A. III. 9459 jelzet alatt. A címer színei a Méhes Péter kanonok által használt pecsétgyűrű vésése szerint heraldikai olvasással: (arany) pólyák (folyam, hal) kék mezőben, ezüst fúró, jogar, (evezőlapátok?) vörös mezőben és fehér tavirózsa vörös mezőben.

Az eddigelé megállapított az a tény, hogy a Nyéki Méhes családnak királyi adományképpen kapott címere nincs, nem egyedülálló a maga nemében s különös kivételnek sem tekinthető.¹ A család tagjai ugyanis az Árpádházi királyok kiváltságosai és Pozsony megyében mindenki által ismert kétségtelen nemesek voltak, akik ezért nem érezték szükségét a nemességet mutató címer megszerzésének s akik talán emiatt nem törekedtek arra, hogy a kiváltságlevelükön alapuló nemességükhöz címet is nyerjenek,

Kétségtelenül ismerték Verbőczy Tripartitumának (Pars I. Tit. VI.) azt a megállapítását is, mely szerint a címer a nemességnek nem lényeges kelléke. Verbőczy szerint ugyanis, — a címer bár a nemesi mivoltnak előnyére szolgál, — a fejedelem magával a címeradománnyal még nem nemesít, mert a városiaknak és a plebejusoknak is vannak címereik, melyeket a fejedelemtől kaptak, anélkül, hogy ez adomány miatt az igaz nemesség közé számíttatnának.

A Corpus Jurisnak erre vonatkozó latin szövege a következő:

„ . . . . Nobiles utroque modo creati et eorumdem cuncti haeredes, per lineam virilis sexus, legitime descendentes (si etiam arma, seu insignia nobilitaria aut literas super armorum figuris et collationibus editas non habeant) veri tamen semper nobiles censentur. Arma enim a Principe cuipiam concessa non sunt de necessitate, sed solummodo de bene esse Nobilitatis. Nam armorum collatio, simpliciter facta, non nobilitat quemquam, cum etiam civium et plebeorum hominum multi habeant armorum insignia per Principem donata; per haec tamen in numerum Nobilium non computantur. Ad Nobilitatem itaque conprobendam non petuntur in iudicio exhiberi insignia vel arma nobilitaria, sed solae literae Donationales, vel Staturiae, cum declarationi possessionariae collationis editae, produci debent; . . . .“

* * *

¹ A szintén csallóközi eredetű Bittó család úgynevezett sárosfalvi (vörös) ágának sincs királyi címeradománya. (L.: dr Bittó Béla: A Sárosfalvi és Nadasdi Bittó- és a vele vérrokon Bári Báry-család. Bpest 1931.)

A Méhes-család Csallóköznyéken, illetve Pozsony megyében maradt tagjainak leszármazását közlöm a következőkben.

Édesapám és fitestvére, vagyis apai nagybátyám éppen úgy, mint az 1688-ban született István, az 1730-ban született János és az 1754-ben született György ősöm Pozsony városában végezték középiskolai tanulmányaikat s csak az 1805-ben született József nagyapám volt debreceni középiskolás tanuló s pesti főiskolai hallgató. E mű szerzője is Pozsonyban volt jogász.

Ügylátszik, ez a Pozsonyhoz való ragaszkodás az onnan való származás hagyományos megőrzéséből eredt s e mű szerzője ősének Pozsony megyéhez való tartozósága, — mely, mint említettem, a pozsonyi iskolák látogatása által is kifejezésre jutott, — nyilvánult meg az alább leírt rokoni látogatásban is. Édesapám és fitestvére 1857-ben pozsonyi diákok voltak s a pünkösdi szünidőt arra használták fel, hogy kétségtelenül szülői meghagyás folytán, elmentek Csallóköznyékre rokonlátogatóba Méhes Alajos ottani birtokoshoz, aki őket megelőzőleg pozsonyi Szél utcai (Jókai Mór utca) szálláson kereste fel. Édesapám ekkor 17 éves volt s így e látogatásra teljesen tisztán emlékezve vissza, még öreg korában is sokszor emlegette nekem Angyel néni pogácsáit, melyek ezek szerint kétségtelenül ízlettek nekik, József nagybátyám viszont Méhes Alajos (Lojzi) bátyját emlegette, mint akkor már bajuszos embert. Ez a fiatalabb Alajos Méhes Zoltán bátyám édesatyja, az öregebb Alajos pedig nagyapja és az Angyel néni pedig ez utóbbi felesége: Végh Angela volt.

A vendéglátás után az idősebb Méhes Alajos egy 1822-ből eredő s a Pozsony megyei Várkony község plébánosa által kiállított és két hites nemesi bíró (Krascsenits Péter és Kulcsár József) által pecséttel ellátott és aláírt, anyakönyvi adatokat tartalmazó okmányt adott át Édesapámnak.

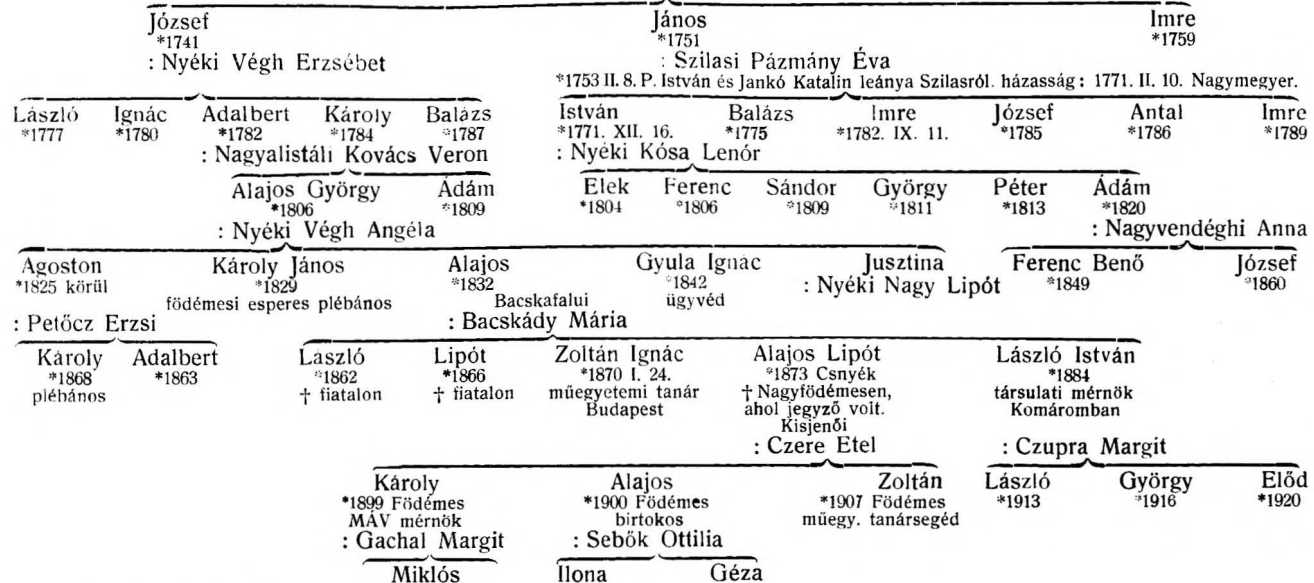
E megőrzött okmányból és a Méhes-családban Csallóköznyéken az 1693—1883. évek között született és a várkonyi egyházi anyakönyvekben nyilvántartott fiúgyermekéről kiállított családi értesítőből, továbbá a Méhes Péter-féle ösztöndíj-kijelölőbizottság használatára az 1880-as években összeállított s a várkonyi plébánián őrzött nemzedékrend alapján állítottam össze a jelenleg is nagyobbára Pozsony megyében élő Méhes-családbeliek leszármazási tábláit.

A következő nemzedékrendi tábla Méhes Zoltán műegyetemi tanár és testvére, Méhes László komáromi mérnök atyámfiai leszármazását mutatja.

I. tábla.

MÉHES ZSIGMOND [* 1715 körül (Födémes?)] és NYÉKI NAGY ILONA házasságából született gyermekek leszármazása.

Méhes Zsigmond
: Nagy Ilona

Az 1884. évig született családtagok születési helye Csallóköznýék.

A következő leszármazási tábla azt a vérségi kapcsolatot tünteti fel, amely e mű szerzője és Méhes Zoltán műegyetemi tanár és testvére: László ármentesítő társulati mérnök között fennáll.

Az ezután következő nemzedékrendi tábla az, amelyről már említést tettem s amely a Méhes Péter-féle ösztöndíj-kijelölő bizottság használatára az 1880-as években állítatott össze. E leszármazási tábla jelenlegi összeállításában a feleségek neveit és az újabb nemzedék születési és házassági adatait is feltünteti.

Ezen a nemzedékrenden nem lehet azt a Méhes Istvánt megtalálni, aki Méhes Zoltán és e mű szerzőjének közös öse, kétségtelen, hogy Méhes Gáspár és Méhes István rokonok, lehet, hogy testvérek vagy unokatestvérek voltak; erre nézve a pozsonyi káptalan levéltárának a Méhes-családra vonatkozó gazdag adattára szolgáltatna bizonyosságot. Amennyiben e kutatásnak lehetőségei személyemre nézve bekövetkeznek, elhatározott szándékom ily irányú kutatásomat a pozsonyi káptalan engedélyével teljesíteni.

* * *

II. tábla.

Az 1660 körül Csallóköznyéken született MÉHES ISTVÁN JÁNOS és ISTVÁN nevű fiának leszármazása.

Méhes István

*1660 körül Csallóköznyéken

felesége: Bakai Tömösközy Magda (?)

János
*1685 Csnyék, birtokos.

Zsigmond
*1715 körül (Födemes?)

: Nyéki Nagy Ilona

József
*1741 Csnyék

: Nyéki Végh Erzsébet

Adalbert
*1782

: Nagyalistáli Kovács Veronika

Alajos György
*1806 Csnyék

: Nyéki Végh Angéla

Alajos
*1832 Csnyék

: Bacskafalui Bacskády Mária

István
*1688. XII. 12. Csnyék, birtokos.

: Gyöngyöspatai Patay Zsuzsánna
e házasság folytán a gyermekek reformátusok.

János ikrek György
*1730. I. 17. Szabadszállás, birtokos.
† 1789. X. 1. Szabadszállás.
: Kővágóórsi Kuthy Erzsébet

György
*1754. IX. 29. Szabadszállás
† 1813. II. 5. Tiszavezsény
: Csopaki Torma Zsuzsanna

József
*1805. XII. 3. Tiszavezsény
† 1879. X. 23. Budapest
: Nemesvarbóki Plachy Amália

Sándor
*1840. II. 2. Gyömrő
† 1908. XII. 1. Kőkeszi
: Hódosi Bende Mária

Mária
*1864. XI. 10. Szirák
† 1916. VII. 2. Pozsony
: Farkasfalvi Mauks Endre
pozsonyi pénzügyigazgató

Lenke
*1875. V. 10. Szirák
: Vörösmarty Béla
MÁV főnök,
Bpest, Kőbánya
alsópályaudvaron.

Mózes
*1885. III. 29. Kőkeszi
számszéki tanácsos
: Nádudvari Nádudvary Eszter

László
* 1862 Csnyék
† fiatalon

Lipót
*1866 Csnyék
† fiatalon

Zoltán Ignác
*1870 I. 24. Csnyék
műegyetemi tanár
Budapest.

Alajos Lipót
*1873 Csnyék
† 1915. VI. 23. Födemes,
jegyző, Nagyfödemesen birtokos
: Kisjenői Czere Etel

László István
*1884 Csnyék
társulati mérnök
Komárom.
: Cupra Margit

Károly
*1899
MÁV mérnök
: Gachal Margit
Miklós

Alajos
*1900. XII. 3.
birtokos Nfödemesen
: Sebők Otília
Ilona Géza

Zoltán
*1907. II. 25.
műegyetemi tanársegéd

László
*1913

György
*1916

Eldő
*1920

A kezeim között levő s a várkonyi plébánia-hivataltól származó anyakönyvi kivonatokból még a következőkben ismertetett leszármazások állíthatók össze.

A III. táblázat ugyanis a nagyon kiterjedt és sok tagot számláló Méhes-családnak csak a Méhes Gáspár—Takács Judit házasságából származók nemzedékrendjét tünteti fel, Méhes Gáspárnak azonban lehettek testvérei és unokatestvérei, akiktől anyakönyvi okmányok hiányában biztos tudomásom nincs, kétségtelen ellenben az, hogy az alább felsoroltak is a Nyéki Méhes családhoz tartozók.

Úgy vélem, hogy e leszármazási táblázatok ismertetésével elősegítem a család sok, jelenben élő tagja részére azt, hogy atyjuk, nagyatyjuk születési adatait ismerve, bekapcsolódhassanak a közölt leszármazási rendbe.

Köszönettel fogom venni részemről az erre vonatkozó értesítéseket, hogy könyvemben a megfelelő további bejegyzéseket eszközölhessem.

Megjegyzem, hogy a III/a—III/m. jelzésű leszármazások, a vonatkozó adatatok a várkonyi plébánia anyakönyvéből valók, a más-hol történő házasságokat és születéseket és más megyéhez való elszármazásokat már nem állott módomban kutatni és megállapítani.

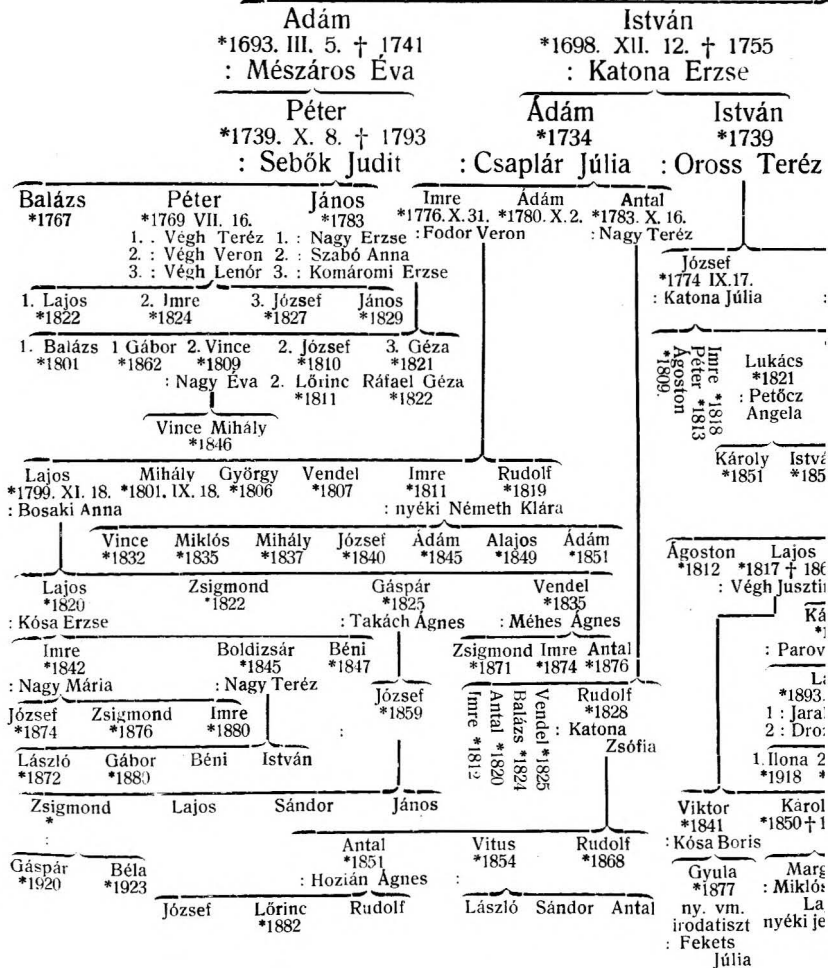
* * *

A Méhes Péter-féle ösztöndíj az 1880-as években összeállított

MÉHES

*1643 † 1740
: Takács

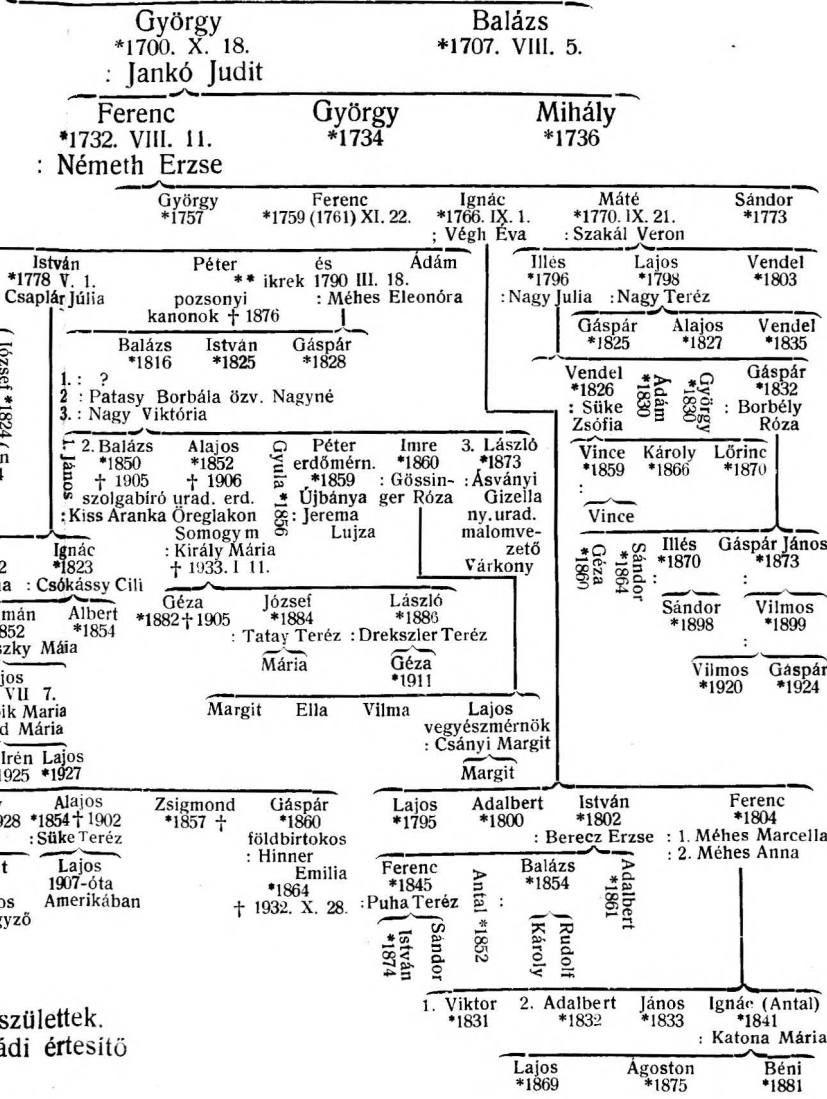
Az 1880. évig született fiúgyermekek mind Csallóköznyéken
A házastársak nevei a nyéki plébánia hivatal által kiadott családatadatai szerint állapítottak meg.

j-kijelölőbizottság használatára
nemzedékrend újabb pótlásokkal.

GÁSPÁR.

Csallóköznyék
Judit.

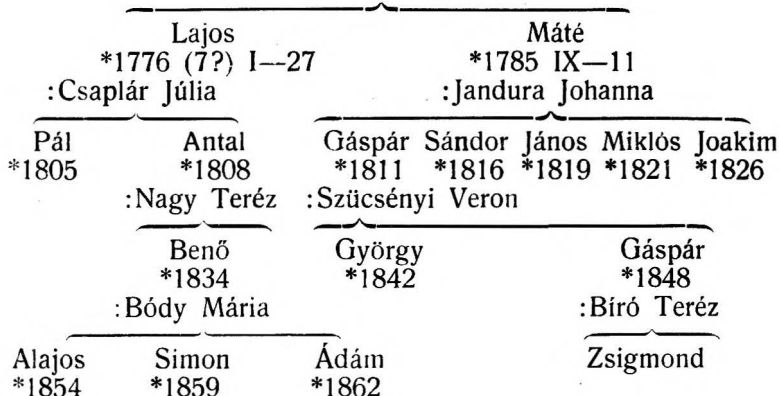
születtek.
ádi értesítő

III/a.

Méhés Ferenc

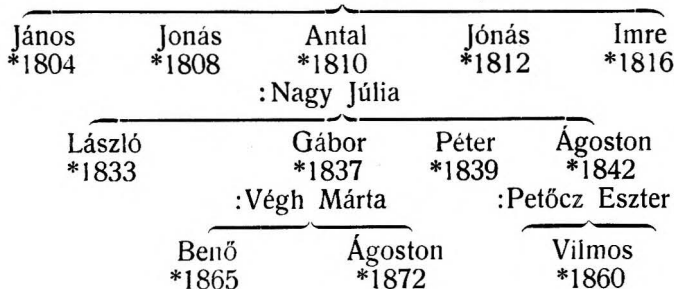
:Végh Éva

III./b.

Méhés László

:Kósa Éva

III/c.

Méhés István

:Domonkos Júlia

III/d.

Méhes János
:Poda Klára

III/e.

Méhes József
:Bruckman Katalin

Gyula *1835	Titusz *1839
----------------	-----------------

III/f.

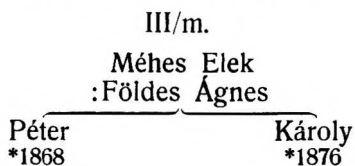
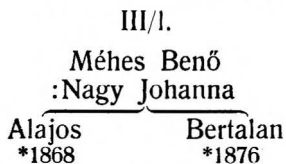
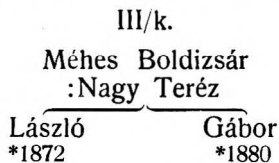
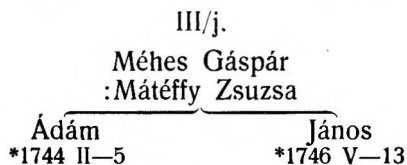
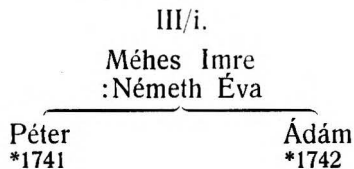
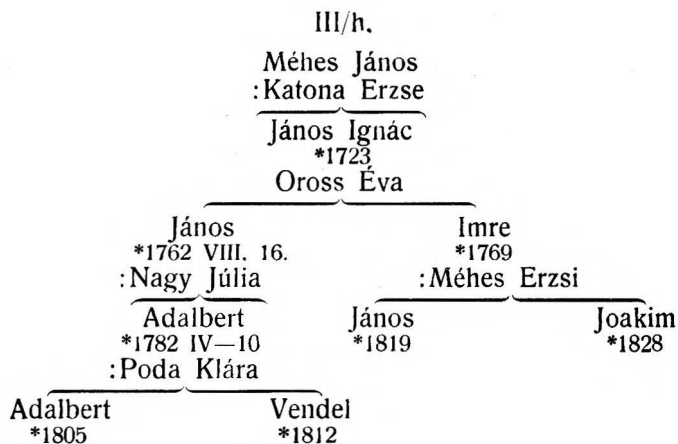
Méhes Lajos
:Bénes Mária

János
*1860

III/g.

Méhes József
:Andrássy Mária

Antal *1861	Gyula	Sándor	László	Erzse
----------------	-------	--------	--------	-------

A következőkben Méhes Zoltán műegyetemi tanár és Méhes László ármentesítő társulati mérnök apai és anyai ági őseinek családi ismertetését közlöm.

Temesközy

de Baka.

Egyes, 1690-es évekből eredő s a pozsonyi káptalannál, továbbá a pozsonyi megyei levéltárban található okmányokból joggal lehet arra következtetni, hogy *a II. táblán feltüntetett s az 1660 körül született Istvánnak, Méhes Zoltán és e mű írója közös őseinek felesége Tömösközy Magda volt.*

A Temesközy család Nagy Iván szerint Csallóköz kihalt családja. A XV. században e családból szerepelnek: 1453-ban T. Bálint, aki söprösi, tewli és bodaki birtokába iktattatik be; továbbá T. Bálint és János, akik 1467-ben a bakai birtokba, — mely Bessenyei András fiáé, Kiliáné volt, — iktattatnak be zálogjogon. 1509-ben T. László Nadasd helységben a szentgyörgyi grótnak, Lászlónak 9 telket zálogosít el; T. Lénárd Felsőbakán féljobbágy telkét elzálogosítja gyorsókai (Dercsika) Ereős Simonnak, 1579-ben T. Ágatha, Földes Mártonné, nemkülönben T. Kata, Ormányi Jánosné és Anna hajadon I. Miksa király új adománya mellett mind a két Baka és Seprős helységbeli birtokba beiktattatnak. Az utolsó levéltári adat 1652-ből szól, amikor is T. Miklós és Bálint ellentmondanak Erdőskereki Aczél Gábor magvaszakadtán Osztopáni Perneszy Gábornak az örökösödési jogon jutott Süll, Felső- és Alsóbakán fekvő birtokaiba való beiktatása ellen. A család a XVII. század utolsó évtizedében nyilván kihalt, mert a pozsonyi káptalan levéltárában, ahol a fentebbiek is találhatók, további adatok nincsenek.

* * *

Végh

de Nyék.

Eredete és származása közös a Nyéki Méhes családdal, a Nyék nemzetség tagjai ugyanis az 1400-as évek végén veszik fel a külön családneveket, vagyis ez időtől szerepelnek tagjai a Méhes, Nagy, Végh és a Kósa vagy Zeke családneveken.

A Végh család tagjai nagyobbbrészt csallóköznýéki ősi birtokon gazdálkodtak, jelenleg Végh Miklós birtokos Nyéken; egyes tagjai azonban az újabb időben átszármaztak más megyébe is, mint V. István az 1755-ös években Szalmatercsen a Nógrád-megyei nemesek összeírásában szerepel. Ennek a V. Istvánnak leszármazottja volt az 1863-ban született V. Amália, férjezett Záborszky Gyuláné. Az 1850-es években V. György Gutára, Komárom megyébe költözött.

A családnak Nyéken maradt törzséből V. Erzsébet az 1741-ben született Méhes József és V. Angella az 1806-ban született Méhes Alajos György felesége. (L.: II. nemzedékrendi tábla.)

Nemességmegerősítést nyert a család a Méhes-családdal együtt 1609 augusztus 14-én. Leszármazás a következő:

Végh István : Baranyay Éva		
Balázs *1702 Csnyék : Pénzes Éva		
András *1741 Csnyék : Lengyel Judith		
György *1767 Csnyék : Vermes Erzsébet		
Ágoston *1786 Csnyék : Végh Anna	Illés *1791	Vendel *1794
György *1815 Csnyék : Balázs Rozália Gutáról	András *1816 Csnyék	
Miklós *1847 Gután : Méhes Borbála Nyékről	György *1856 Guta : Szabó Róza	
Miklós *1872 Csnyék : Csicsay Ilona (Ballonyból)	Zsigmond *1860 Guta	
György *1908 Csnyék	Miklós *1917 Csnyék	László *1924 Csnyék

Nagy

de Nyék.

Eredetére és származására vonatkozólag lásd a Végh családnál előadottakat.

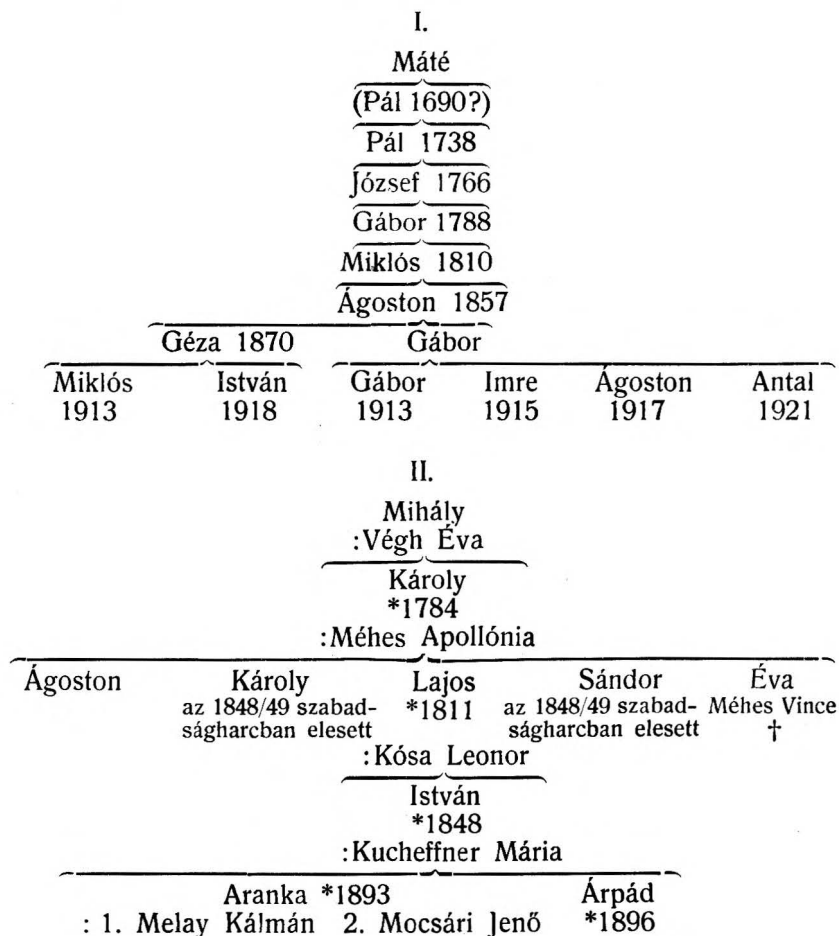
Nemességmegerősítést nyert a család a Méhes-családdal együtt 1609 augusztus 14-én.

E családból N. Ilona az 1715-ben született Méhes Zsigmond felesége. (L.: II. nemzedékrendi tábla.) 1805-ben élt Nagy Ferenc, aki ezidőben, mint közös nemzetségi leveles conservator az 1165-ös királyi kiváltságlevél őrzője volt. (L.: Fejér: Cod. Dipl. tom. V. vol. 3. p. 284.)

A régebbi időkben a családból N. Ágotha 1563-ban Gancsházi Gancs Máté felesége, N. Kata 1750 körül Gancs András felesége és N. János 1700 körül Gancs Panna férje volt.

Úgy a Nagy, mint a Kósa és az Oross családra vonatkozóan rendkívül sok adat található Szilasi Pázmány Zoltán családtörténeti munkájában. (Családi regeszták I-III. kötet, Pécs 1928.)

A család leszármazása a következő:

* * *

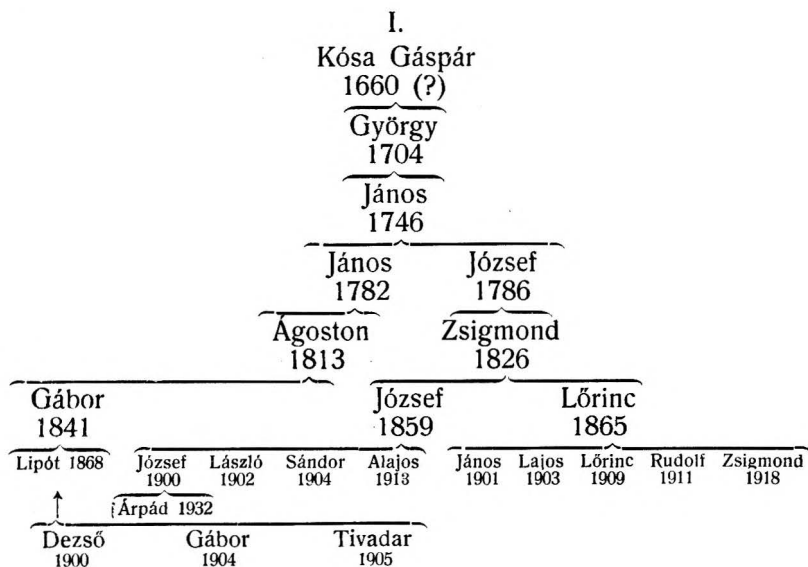
A Méhes-családdal közös eredetű és származású Kósa (másképen Zeke) családot ismertetem még közvetve.

Kósa (másképen Zeke)

de Nyék.

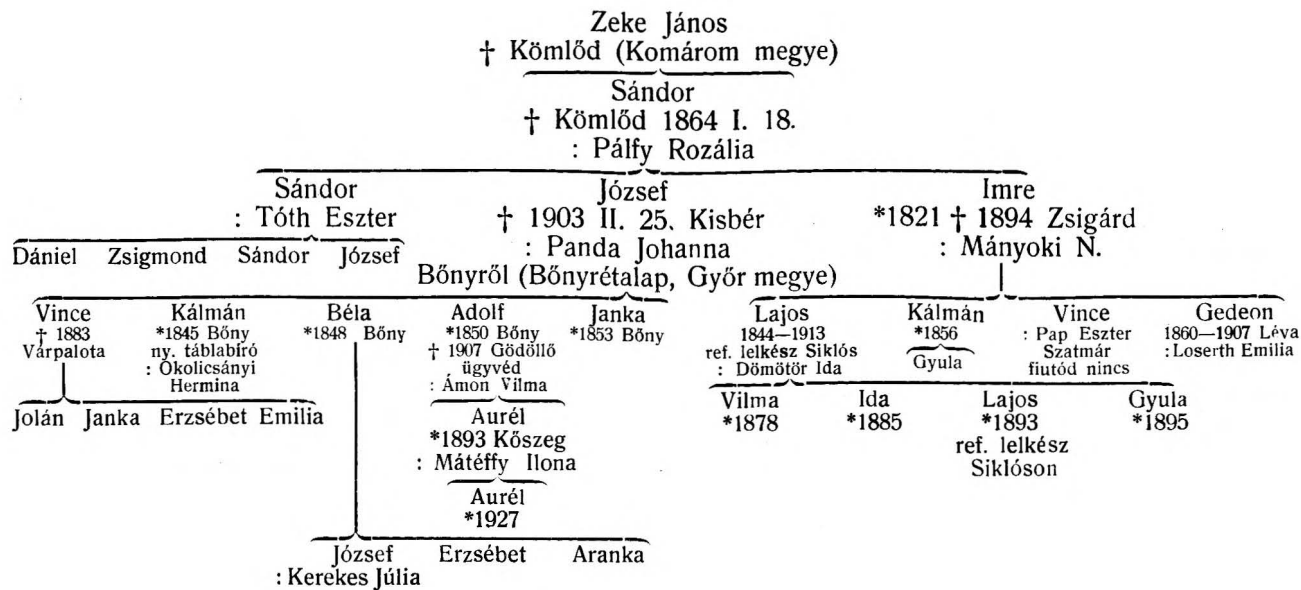
A család az 1750-es években két ágra szakadt, melyből az egyik Csnýéken maradt, a másik Komárom megyébe származott át. Az 1754/55. évi nemesi összeíráskor Pozsony megyében nemességet igazolnak K. (másképen Zeke) György, Lőrinc, István, János, Mihály és Ferenc. A családból Zeke István 1662-ben Sopron megye jegyzője és követe, egy másik István 1722-ben ugyancsak e vármegye követe volt.

A Csallóköznyéken maradt ágbeliek birtokosok, leszármazásuk a következő:

E családból *K. Lenór* (Eleonóra) az 1771 XII. 16-án Nyéken született *Méhes István* felesége. (L.: I. nemzedékrendi tábla.)

A komáromi ágnak, amely a Zeke nevet használja, leszármazása a következő:

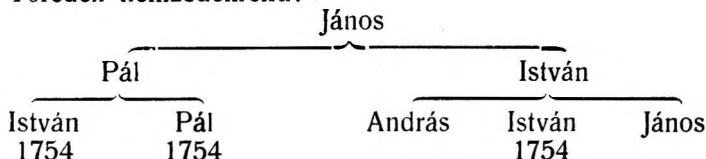
E család a füssi előnevet s a következő címet használja: kék mezőben kettősfarkú oroszlán jobbjában kardot tart; sisakdísz: az oroszlán növekvőleg; takarók: kék-arany, vörös-ezüst.

Kovách

de Nagy-Alistál.

Pozsony vármegyei eredetű család, nemességét 1819-ben Fejér, 1820/21-ben Bihar, 1831-ben Temes vármegye hirdette ki.

Töredék nemzedékrend:

Jánosnak unokái Pozsony megyétől 1737 február 26-án nyert nemesi bizonyítványuk alapján 1754 október 28-án hirdettek nemességet Fejér vármegye közgyűlésén.

Az 1754/55. évi nemesi összeíráskor Pozsony megyében 2 Márton, 3 János, Pál, István, Antal és József igazolnak nemességet; Zsigmond és Mihály nemessége pedig 1802 augusztus 23-án a legfelsőbb helyen igazoltatik (L. R. LX. 1767., 923.); Fejér megyében pedig 2 István, András és Pál igazol 1754/55-ben nemességet.

E családból *K. Veronika* az 1782-ben született *Méhes Adalbert felesége*. (L.: II. tábla.)

* * *

Bacskády

de Bacskafalu.

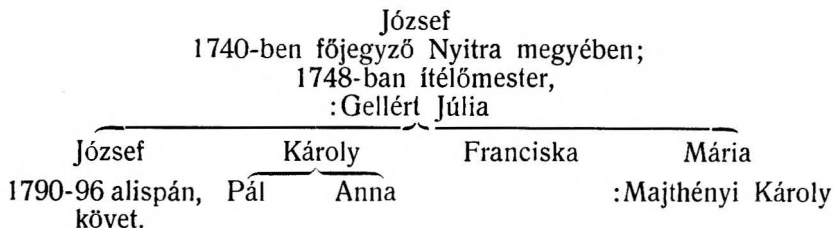
Nyitra megyei eredetű régi család, innét szétágazott a szomszédos megyékbe is. Az 1754/55. évi országos nemesi összeíráskor Bars megyében Pál és János, Nyitra megyében János, Péter, Ferenc, József és Trencsén megyében Péter fordulnak elő. A család nemességéről 1831-ben Nyitra megye adott bizonyítványt, amelyet 1832 január 21-én Nógrád megye hirdetett ki. Címerpecsétje Pest megye levéltárában.

Címer: kék pajzsban zöld halmon álló barna medve mellső lábában ezüst buzogányt tart. Nyílt sisak, felette korona, belőle a pajzsbeli medve kinövőleg.

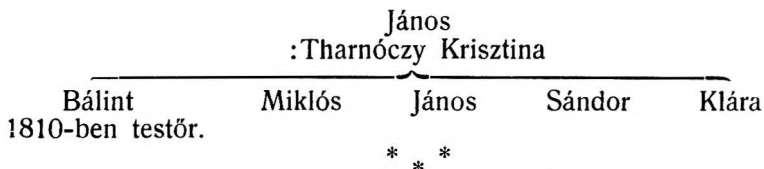
E családból *B. Mária* az 1832-ben született *Méhes Alajos felesége*. (L.: II. tábla.)

Töredék nemzedékrendek a következő lapon.

I.

II.

Az alábbiakban ismertetem a Takács, Katona, Oross, Csókásy, Patassy, Csaplár családok nemességét, mint azon családokét, akik-től anyai ágon néhai Méhes Balázs pozsony megyei szolgabíró, Méhes Péter ny. erdőtanácsos újbányai (Bars megye), Méhes Gáspár földbirtokos, pozsonyi és Méhes László öreglaki (Somogy megye) lakosok származnak.

Takács

de Kisjóká.

Pozsony megyei család, melyből Nagykürti Kürthy alias Thakach Ambrus s általa felesége; Chene Dorottya, szülei Takach István és felsőszeli Gombay Margit, valamint Lőrinc, György, János, Sebestyén és Mihály testvérei I. Ferdinánd királytól 1560 július 28-án kaptak címeres nemes levelet. A Kisjókára szóló nádori adománylevél T. Ádám, Mihály és Judit részére 1699-ben kelt, a család ettől kezdve használja a Kisjókai előnevet. (O. L. 774/1928).

A család tagjai közül: Ferenc 1761-től 1771-ig Pozsony vármegye első alispánja; István, kir. tanácsos, birtokos Boldogfalván 1823-ban; Gáspár (*1786 Nagymagyar, †1839-ben) Pozsony megye alispánja és követe 1829-ben; ugyanekkor Zsigmond a vármegye főadószedője; Ambrus (1847) Pozsony megye tiszti főügyésze; Gyula (†1898) Görgey Arthúr segédtisztje, honvédfőhadnagy. A család Kisjókán, Nagymagyar és Apajon bírt földesúri joggal.

Az 1754/55. évi országos nemesi összeíráskor Pozsony megyében Ferenc, György, Ádám, 2 István, János, Sándor és László igazolják nemességüket, amely legutóbb a m. kir. belügyminiszter

által 1924-ben 118.995. szám alatt igazoltatott T. Gyula gazdasági felügyelő kérelme alapján.

József és István 1905 február 17-én Takács-Tolvay néven Kisjókai és Köpösi előnévvel grófi rangot kaptak. (LR. LXXI.352.456.)

Címer: álló csücsköstalpu pajzs, melynek kék mezejében lebegő arany koronából szájjal lefelé állított és befelé fordított két fekete kürt között, jobbra fordult növekvő arany oroszlán jobblábában felfelé zöldleveses gallyat tart, melynek három ágán egy-egy ezüst liliom nyílik; sisakdísz: a pajzsbeli növekvő oroszlán; takaró: kék-arany és fekete-arany.

E családból *T. Judit: Méhes Gáspár (*1643) felesége.* (L.: III. tábla.)

* * *

Katona.

Címeres levelet I. Lipóttól 1663 július 1-én K. János és András nyertek. (O. L. 53/1895. és 259/1897.) Nemességhirdetés 1664-ben Győr megyében; 1819 március 22-én K. András és rokonai nemességét Fejér megye igazolja. (Leszármazási táblával, M. N. M. L. T.) K. István 1663. évi nemessége 1807 január 12-én legfelsőbb helyen is elismertetik. (L. R. LXII. 53.) Pozsony megyében az 1854/55. évi országos nemesi összeíráskor György, János, 4 Péter, István, Márton, Gergely és András fordulnak elő. Az 1770-ben tartott nemesi vizsgálatkor az Alsó-Nyárosdon lakó K. György igazolta nemességét. Nemességhirdetés még a Fehér megyétől nyert bizonyáglevél alapján Tolna megyében a Szekszárdon 1833 december 20-án tartott közgyűlésen.

E családból *K. Erzse* az 1698-ban született *Méhes István felesége.* (L.: III. tábla.)

Oross.

Pozsony megyei család, melyből az 1754/55. évi nemesi összeíráskor Győr megyében Ferenc, Imre, László, Lukács, Pál; Pozsony megyében 2 János, István, György és Jakab vétettek fel az igazolt nemesek közé. A család sűrűn szerepelt Szilasi Pázmány Zoltán: Családi Regeszták című művében. Oross Péter 1337-ben Szentmihályfán birtokos, amely birtokot később I. Lajos király Morochuk hontmegyei főispánnak adományoz. Oross Erzsébet 1400-ban Rohói András (dictus Bythov = Bittó) felesége, Oross Márton felesége 1580 körül Bittó Katalin.

E családból *Oross Teréz* az 1739-ben született *Méhes István felesége.* (L.: III. tábla.)

Egy hivatali kartársamnak, Zenovicz Zénó dr-nak birtokában van egy anyai ági ősenek emlékkönyve, amelybe két Méhesné írt

emléksorokat, ugyanazon év ugyanazon napján: 1773 május 18-án, Pozsonyban. Az egyik megállapíthatólag az 1739-ben született Méhes István felesége: Oross Terézia volt, aki az emlékkönyvbe, mint a Mária Terézia korában élt urinők, a nevét divatosan Mária Teréziának írta alá, a másik pedig „M. C. Méhesin“-nek írta magát. Hogy az utóbbi melyik ez időben élt Méhesnek a felesége volt, nem állapítható meg.

Mindkét emlékkönyvi bejegyzés német szövegét, továbbá annak magyar fordítását az alábbiakban közlöm. Az emléklapokról készített fényképek e mű szerzőjénél őriztetnek.

I.

Die wahre Seligkeit der Freuden Überfluss
Setzt Tugend zum voraus und Güter und Genuss
Des ungerechten Hertz verdient kein gut Geschicke
Wer von der Tugend erreicht, der erreicht von seinem Glücke
Wer täiflichen Lastern freit, kann nimmer frölich sein
Das Hertz muss ruhig sein und das Gewissen rein.

Dieses gibt zum Angedenken ein wahre Freundin
Pressburg 18. máj. A. 1773. M. C. Méhesin.

A fenti emléksorok fordítása a következő:

Az igazi boldogság túláradó öröme előbbre helyezi az erényt és azután a vagyont és élvezetet. Az igazságtalan szív nem érdemel jó helyzetet s aki az erény után ér el valamit, az eléri boldogságát, Akinek ördögi bűn örömet szerez, az nem lehet sohasem boldog. A szívnek nyugodtnak és a lelkiismeretnek tisztának kell lennie. Ezeket óhajtja emlékébe idézni egy igaz barátnő.

II.

Vergebner sei der Wunsch nach Ruh, was
Rättigt dich? Was stilt die Schmerzen des Unruh
Wollen bangen Hertzen? Was heist die vielen
Wunden, zu die wahre Seligkeit der Freuden
Überfluss setzt Tugend zum voraus und Güte und Genuss
Bei überlesung dieser wenigen Zeilen erinnern
Sie sich einer wahren Freundin

Mária Therezia Méhesin.

Pressburg den 18-ten Maj 1773.

Fordítása a következő:

Legyen meg a kívánságod a nyugalom után, mi elégít ki téged? Mi nyugtatja meg a te nyugtalanságtól félő szívedet? Mit jelent a sok fájdalom az igazi boldogsághoz; az öröm túlsokasága az erényt, a jószágot és élvezetet túlszárnyalja. E néhány sor olvasása emlékeztesse Önt egy igazi barátnőre.

Csókásy.

E család 1657-ben nyert címeres nemeslevelet, az arra vonatkozó bővebbi adatok a váci káptalan levéltárában találhatóak.

E családból Cs. *Cecilia* az 1823-ban született *Méhes Ignác felesége* volt.

Patassy.

E családról sem Nagy Iván, sem Kempelen Béla nem emlékszik meg családtörténeti művében. Győr vármegye 1830. évi nemesi összeírásában azonban a Patassy család szerepel. A család címeres pecsétnyomóját özv. Méhes Balázné szül. Kiss Aranka örzi Vág-sellyén. (Nyitra megye.) Patas község, ahonnan a család származik, Nyéktől kb. 8 kilométernyire délkeleti irányban a Csiliz patak mentén Győr megyében van.

E családból *Patassy Borbála* az 1815-ben született *Méhes Balázs felesége* volt. (L.: III. tábla.)

Csaplár.

A család Csallóközből származott szét, az 1860-as években Pinkekarcsán még birtokosok voltak. 1593-ban élt Csaplár Mihály; a családnak nemességét igazoló levelei később azonban elveszvének, 1655-ben III. Ferdinánd királynak a pozsonyi káptalanhoz intézett parancsa szerint nemes Méhes Pál és nemes Nyéki György királyi biztosok, illetve káptalani megbízottak vizsgálata folytán ősi nemesi jogaikba visszaállítatnak Takács György, Szétsényi Tamás, *Csaplár Lőrincz*, Németh Mihály, Szabó István, Semlye Jakab, Takács, más-kép Kranicz Péter, Fülöp Balázs és Ego György, és új adomány címén megerősítetnek a Csallóközben fekvő Nyék, köznyelven Egy Eős másképp Leányágh helységbeli összes részbirtokaikban.

Az 1754/55.-i nemesi vizsgálatkor Pozsony vármegye nemesei sorába felvették a Nyéken lakó Cs. Mihály; Ferenc, atyjával Péterrel együtt; a Nemesszeghen lakó József; a Pinkekarcsán lakó János, továbbá Ádám és András. A Csaplárók elszármaztak később Pest vármegyébe is.

E családból *Csaplár Júlia* az 1778. V. 1-én született *Méhes Istvánnak* (Péter kanonok testvérének) *felesége*.

A Csaplár családnak e mű szerzője felmenő ágával is van külön kapcsolata: az 1730-ban született Méhes Jánosnak 1770-ben született Éva leánya, Csaplár Jánoshoz ment férjhez 1794-ben Fülöpszálláson. (L.: III. és VI. tábla.)

Czere

de Kisjenő.

Veszprém megye bizonyítványa alapján 1721-ben Hevesben, 1798-ban pedig Pest megyében hirdetett a család nemességét. Bővebb adatok találhatóak: Kőszeghy 72, 403; Orosz: 60, 295; Alapi: 60—61, 128, 176, 269.

E családból Cz. *Etel* az 1873-ban született *Méhes Alajos Lipót* nagyföldemesi jegyző *felesége*.

* * *

A Nyéki Méhes család azon ágának, amelyből e mű szerzője származik, leszármazása 1660-tól, a Pozsony megyei Nyék községben született Méhes Istvántól kezdve okmányok alapján ismeretes és 1730-tól anyakönyvi kivonatokkal igazolt. Ez Istvánnak István nevű fia, aki az 1754—55-iki nemesi összeíráskor Pozsony megyében igazolta ősrégi nemességét, a Patay családból való nőülés folytán a Duna-Tisza közén, Szabadszálláson telepedett meg. Ez ágnek az ősi fészekből való kiválása oka annak, hogy amíg a Pozsony megyei Nyék és az ezzel szomszédos községekben a Méhes család tagjai nagyobb számban élnek, addig a Szabadszállásra költözött Méhes István egyedüli élő férfileszármazottjának ezideig magamat tudom. Megállapíthatólag az 1600. évet megelőzőleg is történtek elszármazások az ősi helyről egyrészt a szomszédos Komárom és Nyitra megyékbe, valamint Pest megyébe is. (L. a felsorolt okmányok 11., 47., és 48. tételét.)

A Pest megyébe származott Méhes István leszármazottjai Szabadszálláson ma már mind kihaltak, s bár Méhes István egyik fiának, az ikergyermek Méhes Jánosnak hét gyermeke volt, köztük három fiú, mégis Szabadszálláson a családnak jelenleg csak emléke él. Az ottani református lelkész: nemes Baksay Árpád értesítése szerint a család tagjai nagyobb ingatlannal bíró jómódú földbirtokok voltak, mégis a család emlékét ma már csak a szabadszállási református óvoda tartja fenn, ez Méhes Lidia férjezett Tóth Jánosné alapítványa, aki az óvoda fenntartására földet, nemesi kúriát és pénzt hagyományozott az ottani református egyháznak. Az óvoda ma is fennáll, az újabb Méhes-családi házban, ahol Méhes Lídiának egy ismeretlen festő által megfestett arcképe hirdeti az óvoda „nemeslelkű megalapítójának” emlékét. A jókarban lévő képet újonnan kereteztette az 1932. évben e mű írója, s a képről sikeres másolatot festett (melyet e mű szerzője őriz,) váradi Méhes Kálmán joghallgató. Ennek a most említett Méhes Lídiának a leszármazása a VI. táblázaton van feltüntetve.

Kétségtelen, hogy a Csallóközből Szabadszállásra származott Méhes István római katolikus vallású volt. A Patayak azonban refor-

mátusok voltak, így valószínű, hogy Méhes István reversalist adott, vagy ígéretet tett arra nézve, hogy a születendő gyermekek a református vallást fogják követni, mert családom ágbeli őseit ezidőtől fogva reformátusoknak ismerem.

Családom ősei 1784-től kezdve egy bőrbekötött, aranyozott szélű, keskeny alakú s birtokomban lévő könyvbe jegyezték be leszármazásukat, e teljesen megbízható feljegyzések alapján szereztem be a család ági leszármazására vonatkozólag az igazoláshoz szükséges anyakönyvi kivonatokat.

A család Pest megyei ágának levelezéséből és családi emlékeiből alig maradt fenn valami. A Patay birtoknak már a Méhes János hét gyermeke között való elosztása a család tagjainak bizonyos mérvű vagyoni szegényedését idézte elő, dacára annak, hogy tudomásom szerint még így is 100 holdat meghaladó ingatlan jutott mindegyikre; a fiúleszármazottak mégis a vagyon apadásával szellemi foglalkozásra képesítő felsőbb iskolákat végeztek. A kenyérkereső pályák pedig nem kedvezőek a családi írásbeli emlékek megőrzésére, mert a közpályán lévő ember lakóhelyét gyakran változtatja, a sok költözködés pedig legtöbb esetben a feleslegesnek gondolt írások elhagyásával jár.

Méhes János ősem még Szabadszálláson birtokos volt, fia: György már református lelkész lett és nagyapám: Méhes József az ő apja halála után édesanyjával: Torma Zsuzsánnával még szabadszállási „ősi birtokára“ tért haza, amint azt családi könyvünkben írja. A mérnöki oklevél megszerzése céljából azután a budapesti politechnikum hallgatója lett. Közben azonban meghívták Künszentmiklósról az ottani gymnasium tanárának, ahol egy évig tanított, de már 1829-ben gróf Teleky Sámuel gyömrői gazdaságába ment gazdasági gyakornoknak. 1831-ben a gróf ipolyinéki (Hont megye) birtokának kasznárja, majd 1836-ban megint Gyömrőre került, mint a gróf összes birtokainak „kormányzója“, ahogy ő maga írta családi könyvünkbe. 1856-ban Nagycsalomíára költözött, a felesége: Plachy Amália után örökölt birtokrészbe. Még ő a Méheseknek a Galánthai Balogh-családdal való rokonsága alapján a Balogh-Eszterházy-Fekete zálogbirtokperből folyólag készpénz-kielégítést kapott, a perhez csatolt egy leszármazási táblázat — Méhes József nagybátyám hagyatékából — a kezeim között van.

Láthatjuk tehát, hogy mennyiszer változtatott lakást a nagyapám, akinek életében, ami családi irat a sok költözése miatt el nem kallódott, az a nagycsalomiai jelenleg elszakított területen lévő kúriában maradt, amelyben 1924. szeptember 10-én bekövetkezett haláláig édesatyám fiatalabb testére: Méhes József lakott. Ő örökölte édesatyjától nagyapjának: Méhes György tiszavezsényi református lelkésznek értékes és szép könyvtárát, amelynek könyvjegyzéke az említett családi könyvemben található.

E mű szerzőjének okmányokkal, illetve anyakönyvi kivonatokkal igazolható leszármazása a következő:

Méhes István
csnyéki birtokos,
*Csnyéken 1660 körül
: (?) Tömösközy Magda.

István
*Nyéken 1688. XII. 12, † Szabadszállás 1769, birtokos.
Pozsony megyében 1754-ben nemességet igazol
János fiával együtt
felesége: Patay Zsuzsanna.

János
szabadszállási birtokos,
*1730. I. 17. Szabadszállás, † 1789. X. 1. Szabadszállás,
felesége: Kuthy Erzsébet.
Házasság: Tasson, 1753. I. 17,

György
rákospalotai, majd tiszavezsényi lelkész, szabadszállási birtokos,
*1754. IX. 29. Szabadszállás, † 1813. II. 5. Tiszavezsény,
felesége: Torma Zsuzsanna
*1769. III. 19. Szalkszentmárton, † 1847. VIII. 2. Gyömrő.
Házasság: 1787. VII. 4. Szalkszentmárton.

József
gróf Teleki Sámuel jószágkormányzója Gyömrőn, majd Ipolynyéken
(Hont megye), nagycsalómiai birtokos,
*1805. XII. 3. Tiszavezsény, † 1879. X. 23. Budapest (Kerepesi tem.)
felesége: Plachy Amália *1806, † 1869. VII. 22. Nagycsalómia.
Házasság: Nagycsalómián, 1836. V. 21.

Sándor
birtokos Kőkeszin, Gedén, Nagycsalómián, Ipolykeszin, Sirakon
és Terbegecen,
*1840. II. 2. Gyömrő, † 1908. XII. 1. Kőkeszin (diósjenői akv.),
felesége: Bende Mária *1845. IX. 10. Kőkeszi, † 1927. XI. 25. Kispeszt.
Házasság: Kőkesziben, 1862. IX. 27-én.

Mózes
legfőbb állami számvevőszéki tanácsos,
*1885. III. 29. Kőkeszi.
felesége: Nádudvary Eszter *1892. VI. 8.

A túloldali leszármazási táblán feltüntettem, hogy családom felmenő tagjainak mely községekben volt földbirtokuk.

Néhai Édes Atyámnak a felsorolt s egymással teljesen szomszédos községekben 500 magyar hold birtoka volt, családunk ettől 1915-ben megvált s a vételár nagyrészen hadikölcsönt vett.

A hadikölcsönök az 1914—1918-as veszített háború folytán teljesen elértéktelenedtek s családunk földbirtoka így változott át jelenleg értéket nem jelentő papirossá.

Mindenkinek, ki e könyv lapjait forgatja, egy igaz tanácsot adhatok: a magyar nemesi családok ne adják ki kezükből birtokukat, mert a föld az, ami a magyar nemes úrnak — ha talán olykor-olykor szerény megélhetést is — de mindenkor függetlenséget ad. Sajnos, a földbirtokkal azonban legtöbb ember úgy van, mint az egészséggel: csak ha elvesztette, tudja megbecsülni.

A következő leszármazási tábla e mű szerzője édesapjának: Méhes Sándornak apai és anyai ági leszármazását tünteti fel.

IV. tábla.

1. Méhes István *Csnyék 1688. XII. 12. † Szabadszállás 1769 sz.-szállási birtokos	Patay Zsuzsa	Kuthy János tassi birtokos	Tegzes Judit Halasról	Torma László csopaki birtokos	Beretvás Klára	Dallos István fűlőpszállási ref. lelkész	Patay Zsófia	Plachy László kővári (Hont m.) birtokos	Veres Bora	Tatay László sziráki birtokos	Pongrácz Erzsi	Kun Lajos berzei birtokos	Dalmady Erzse	Szudy János középszüdi birtokos	Palásthy Éva
2. Méhes János sz.-szállási birtokos *1730. I. 17. Szabad- szállás. Házasság: Tass, 1753. I. 17.; † 1789. X. 1, Szabad- szálláson.	Kuthy Erzsébet	Torma Ferenc szalkszentmártoni nótárius. Házasság: 1761. VI. 14.	Dallos Zsófia *Fűlőpszállás 1742. X. 2.	Plachy Samu kővári (Hont megye) birtokos.	Tatay Anna	Kun Lajos † 1805.	Szudy Mária								
3. Méhes György * Szabadszálláson 1754. IX. 29. † Tiszavezsény, 1813. II. 5. tiszavezsényi ref. lelkész, szabad- szállási birtokos. Házasság: 1787. VII. 4. Szalkszentmárton.		Torma Zsuzsánna * Szalkszentmárton, 1769. III. 19. † Gyömrő, 1847. VIII. 2.		Plachy Antal * Kővár, 1785. † Nagycsalómia, 1849. V. 21. Nagycsalómiai és kővári birtokos. Házasság: 1805. IV. 8.		Kun Amália * Losonc, 1782. IV. 24. † Ipolynyéken, eltemetve Nagy- csalómián, 1853. I. 27.									
4. Méhes József * Tiszavezsény, 1805. XII. 3. † Budapest (Kerepesi temető), 1879. X. 23. nagycsalómiai birtokos. Házasság: 1836 V. 21. Nagycsalómia.				Plachy Amália * Nagycsalómia, 1806. † Nagycsalómia, 1869. VII. 22.											
5. Méhes Sándor * Gyömrő, 1840. II. 2. † Kőkeszi, 1908 XII. 1. Birtokos Kőkeszin, Nagycsalómián, Ipolykeszin, Sirakon és Terbegecen. Házasság: Kőkeszi, 1862. IX. 27.; felesége: Bende Mária † Kőkeszi, 1845. IX. 10. † Kíspést, 1927. XI. 25.															
6. Méhes Mózes * Kőkeszi, 1885. III. 29. Legfőbb állami számvevőszéki tanácsos; felesége: Nádudvary Eszter.															

V. tábla.

E mű szerzőjének anyai ági leszármazása.

<p>1.</p> <p>Bende András *1771. Udvarnok. † 1844 XII. 24. Újvidék. Újvidéki birtokos és ev. egyházfelügyelő.</p>	<p>1. Haffner Erzsébet 2. Abaffy Ilona</p>	<p>Záborszky Sámuel *1786 † 1826 I. 13. Ipolynyék, ipolynyéki birtokos, provisor.</p>	<p>Pajor Zsuzsánna Pajor Mátyás és Szelényi Anna leánya</p>
<p>2.</p> <p>1-től: Bende András *1816. Pétervárad. † 1901. Kőkeszi, házasság: 1842. Birtokos Kőkesziben.</p>	<p>Záborszky Apollónia *1820. Ipolynyék. † 1886. Kőkeszi.</p>		
	<p>3.</p> <p>Bende Mária *1845 IX. 16-án Kőkeszi, † 1927 XI. 25. Kispest, férje: Méhes Sándor, házasság: 1862 IX. 27.</p>		
	<p>Méhes Mózes</p>		

VI. tábla.

A IV-ik táblán 2. számmal jelzett MÉHES JÁNOS-nak, aki *1730. I. 17-én Szabadszálláson, † ugyanott 1789. X. 1-én, KUTHY ERZSÉBET-tel, Tasson, 1753. I. 17-én kötött házasságából született gyermekeinek leszármazása. A gyermekek mind Szabadszálláson születtek s mindegyiknek keresztszülőik Vég Veresmarty Sámuel ref. lelkész és Halász Pál nótárius szabadszállási lakosok voltak.

György az I. táblán a 3. jelzésű	Zsuzsánna *1756 X. 20 férje: Kozáry Mihály Soltról	Erzsébet 1761 III. 4 férje: Borbély N. Palotán	István ¹ *1763 II. 6 felesége: Sélley Judit	Anna ² *1765 II. 20 férje: Szabó József Kecskemét	János *1767 III. 23 felesége: Dedinai Burián Zsuzsánna. Szabadszállási la- kos, birtokos, gyer- mekei is mind Sza- badszálláson születtek.	Éva *1770 V. 21 férje: Csaplár János Fülöpszál- lásról házassága: 1794 I. 25.
Mihály	Zsuzsa	Lidia	János	Erzsébet	István	János
Mind Szabadszálláson születtek						
Lajos felesége: Szép Erzsébet	István Kecskeméten tele- pedett le	Judit férje: Sélley György 1841-ben vég- rendeletet tesz.	Antal †	József *1800 IX. 4 †	Krisztina *1802 XII. 10	József *1804 VII. 12
Antal *1820 X. 20 mind Szabadszálláson.	Zsuzsa *1822 XII. 22	Mária *1827 XI. 1		Antal *1806 III. 29 (†)	Lidia ³ *1798 VIII. 29 †1873 III. 24 férje: Tóth János Erzsébet férje: Varga Imre elhaltak fiatalon.	Zsuzsa János *1804 I. 11 †
					Judit ³ *1807 III. 3	Klára *1808 X. 26 †1813 V. 7 †1877 VIII. 2.
					János *1811 III. 15	

¹ 1781-ben a debreceni főiskola felsőbb osztályába lépett, 1790–97-ig Kúnszentmiklóson tanár, azután időközi pap Dunavecscén, Apostagon, később Szabadszálláson. Munkája: Cornelius Neposnak Geographiai kulcsa. Pest 1801 (Szinyey: Magyar Írók.) E munka e könyv szerzőjének birtokában van.

² Második férje: Verseyi János Kecskeméten.

³ A szabadszállási ref. óvoda alapítója. Az óvoda ma is az általa hagyott házban az 1860 körül épített újabb Méhes-curiában van s Méhes Lidia olajfestményű arcképe az óvoda nagytermében őriztetik.

VII. tábla.

A IV. táblán 3. számmal jelzett

Méhes György-nek,

aki született Szabadszálláson 1754 IX. 29. †Tiszavezsényben 1813 II. 5-én,

Torma Zsuzsánna-val

Szalkszentmártonban 1787 VII. 4-én kötött házasságából született gyermekei.

Dániel	Klára	Bálint	Zsuzsánna	György	Ferenc	Zsigmond	József
*1788 VI. 17	*1790 I. 5	*1791 XII. 23	*1794 V. 4	*1796 VI. 9	*1798 VII. 27	*1803 II. 15	*1805 XII. 3
Rákospalota	Rákospalota	Rákospalota	Rákospalota	Tiszavezsény	Tiszavezsény	Tiszavezsény	Tiszavezsény
	†1842 I. 20	†1875 VIII. 19	férje: Garzó János.	† ugyanott		felesége:	a IV. táblán
	Szentes	Nagy-	Kecskemétről származott tiszavezsényi	utód nélkül		Jónás Júlianna,	a 4. jelzésű.
	férje: Lakó	Csalómia	lelkész, házasság			házasság Tiszavezsény 1824 XII. 12,	
	Ferenc	(nőtlen)	1814-ben			1843-ban, kecskemeti lakos	
	†1842 V. 10						

VIII. tábla.

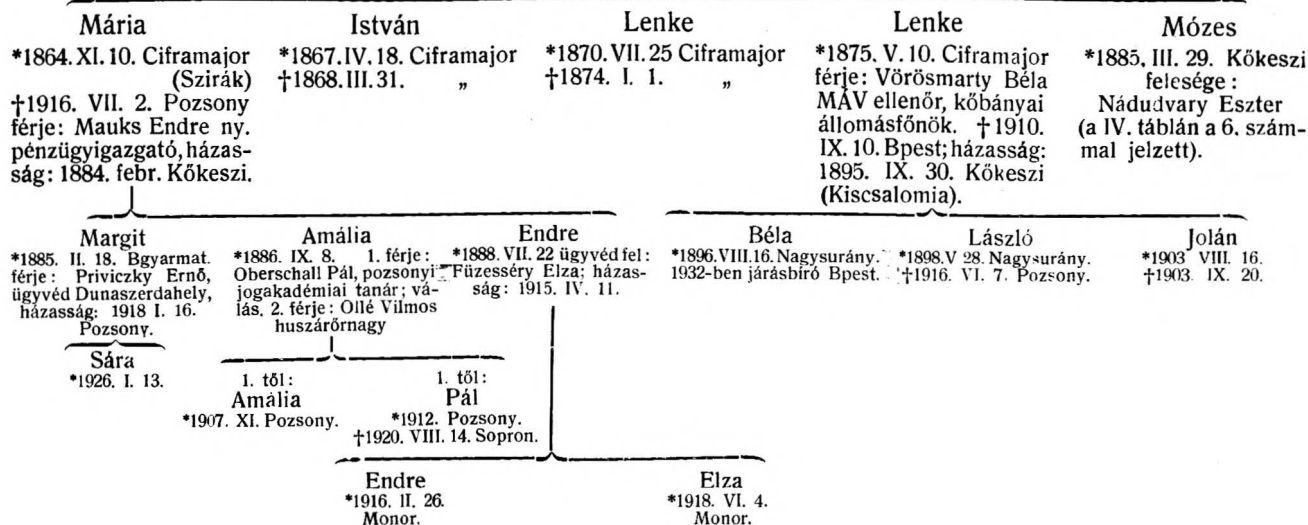
A IV. táblán 4-es számmal jelzett
 Méhes Józsefnek,
 aki született Tiszavezsényben 1805 XII. 3-án. †1879 X. 23-án Pesten,
 Plachy Amáliával
 Nagycsalomán, 1836 V. 21-én kötött házasságából született gyermekei.

Amália		Mária		Sándor		József	
*1837 V. 26 Gyömrőn †1837 V. 28 „		*1838 V. 22 Gyömrő †1874 VII. 24 Pest férje: Fayl Frigyes házasság: Nagycsalomán 1860 IV. 24		*1840 II. 2 Gyömrő †1908 XII. 1 Kökeszi felesége: Bende Mária házasság: 1862 IX. 27 Kökeszi (a IV. táblán 5. számmal jelzett)		*1842 III. 29 Gyömrő †1924 IX. 10 Ncsalomia birtokos, felesége: Pongrácz Eszter †1916 IV. 1. házasság: 1873 XI. 15, utód nincs.	
Frigyes		Zoltán		Mária			
*1859 zeneakadémiai tanár † felesége: Malatinszky Margit		*1861 II. 6 ny. járási- számvevő (Ncsalomia) felesége: Buócz Jolán		*1868 VII. 30 férje: Básthy Béla ny. j. főszolgabíró (Losonc) földbirtokos			
Margit *1885? férje: Szandtner Gyula †		Gyula *1886 VII. 4 ny. polgármester felesége: Zsótér Ilona Ilona *1913 XII. 5		Sándor ny. pénzügyi titkár *1886 VIII. 13 felesége: Herczegh Júlia Béla *1911 VIII. 20 Júlia *1918 V. 30		Zoltán *1888 III. 13 †1918 XI. 17	
Irén *1887 férje: Höchinger Miklós elvált		Frigyes *1890 tanár Salgótarjánban					

IX. tábla.

A IV. táblán 5. számmal jelzett
Méhes Sándor-nak,
aki született Gyömrőn, 1840. II. 2-án, †1908. XII. 1-én Kőkeszin,
Bende Máriával
Kőkeszin, 1862. IX. 27-én kötött házasságából született gyermekei.

X. tábla.

Az V. táblán 2. számmal jelzett
Bende Andrásnak,
aki Péterváradon, 1816-ban született, † 1901-ben Kőkesziben,
Záborszky Apollóniával
1842-ben Ipolynyéken kötött házasságából származott gyermekei.

Andor	Mária	Irén	
*1843. Pétervárad, † 1913. II. 22. Gödöllő, MÁV felügyelő, felesége: Berzsényi Jolán † 1931. Gyermekekük nem volt.	*1845. IX. 10. Kőkeszi, † 1927. XI. 25. Kispest, házasság: 1862. IX. 27. Kőkeszi, (az V. táblán 3. számmal jelezve) férje: Méhes Sándor földbirtokos, Kőkeszi.	*1848. IX. 16. Kőkeszi, házasság: 1868. V. 31. Kőkeszi, férje: Hodossy Imre földbirtokos, ny. főszolgabíró. † 1899. VII. Kőkeszi.	
Gizella	Ilona	Mariska	Hedvig
*1869. Kőkeszi.	*1871. Kőkeszi.	*1875. Kőkeszi.	*1881. Kőkeszi.

(Leszármazás a XI. táblán.)

XI. tábla.

Hodossy Gizella
 *1869 Kőkeszi,
 férje: Bakó István
 ny. min. tanácsos,
 házasság: 1888 Kőkeszi.

Jolán *1891 férje: Mihalik Ferenc mérnök; ház.: 1912 Barna	Ilona *1896 férje: Barts József földbirtokos József	Paula *1901 férje: Nagy Zoltán Juliska	István *1903
--	---	---	--------------

Hodossy Ilona
 *1871 Kőkeszi
 férje: Alkér Antal
 ny. primási tisztartó

Antal *1896 felesége: Világhy Hilda ház.: 1921 Visk	Ilona *1898 férje: Szűts András kórházi főorvos Bgyarmat, ház.: 1927 Bgyarmat	Marica *1901 férje: Markó Elek műszaki tanácsos, ház.: 1920 Farnad	László *1899 felesége: Becsey Andrea ház.: 1926 Nagyalu
Antal *1922	Hilda *1929 † 1932	Elek *1922	Mária *1927

Hodossy Mariska
 *1875 Kőkeszi,
 férje: † Bende Mihály
 urad. erdőtanácsos

Mariska *1896. XI. 13. férje: Baross József alispán, Bgyarmat ház.: 1914 Esztergály Erzsébet *1917	Márta *1899 férje: Horn Árpád földbirtokos Bussa, ház.: 1918 Esztergály Miklós *1924	Imre *1898 felesége: Marnó Edit Imre *1933
--	--	--

Hodossy Hedvig
 *1881 Kőkeszi,
 férje: Sággy Benő ügyvéd,
 ház.: 1899 Kőkeszi

Béla *1903 IX. 14 Ipolyság, kat. p. ü. fogalmazó Bgyarmat	István *1905 V. 28 Ipolyság postaszámtiszt Bp. felesége: Bydeskuthy Livia ház.: 1932 VIII. 16	Hedvig *1906 X. 27 Ipolyság férje: Paczolay Károly kir. közjegyző Orosháza
János *1926 IX. 1	Mária *1929 I. 25	Balázs *1931 V. 10

Az előbbieken levezetvén a Nyéki Méhes és Hodosi Bende-családok leszármazását, a következőkben ismertetem néhai, boldogult emlékü Édes Atyám családfája alapján a IV. leszármazási tábla 16 családjának és a Hodosi Bende-családra vonatkozó V. leszármazási tábla 4 családjának, továbbá a Szelényi-család nemeségére vonatkozó adatokat.

Azon esetben és ott, ahol az ismertetett családok egyes tagjaival való kapcsolat és leszármazás a IV. és V. számú leszármazási táblán szereplő egyénnel kimutatható, az egyes családok nemzedékrendjét is közlöm.

* * *

E mű szerzője
apai ágának
családjai.

Temesközy

de Baka.

Az I. számú nemzedékrendi táblán feltüntetett Méhes István anyja származott e családból. A család történeti leírását lásd a 38. oldalon.

Patay

de Gyöngyöspata.

Címereslevelet a család II. Mátyástól 1614. augusztus 10-én P. János személyében nyert. A család nemessége Komárom és Pozsony megyék nemesi bizonyítványai alapján 1730, 1782, 1783 és 1812-ben Pest megyében hirdettetett ki. E család ugyanis eredetileg Pozsony megyei eredetű, P. János, a nemességszerző unokája azonban Pest megyébe Kiskőrösre származott a Pozsony megyei Szigeth-Miklósról. (L.: N. I. IX. k. 151. o.)

Patay János és Pál nemességszerzőktől az 1614. évtől kezdődőleg levezetett leszármazási tábla (L.: Pest vármegyei nemesi iratok „P. 46.” jelzet alatt) alapján András kecskeméti lakos és Gáspár, István, Mihály és János 1673-ban; József Komárom megye bizonyítványa alapján 1730-ban; József, Sámuel, János és Péter Sándor dabasi lakosok Pozsony megye bizonyítványa alapján 1782-ben; Benjamin óbudai lakos és fiai János és József, továbbá Ferenc ugyancsak Pozsony megye bizonyítványa alapján 1783-ban; Pál, ráckevei lakos 1812-ben hirdetett nemességet Pest vármegyében és P. Sámuel 1811-ben Pozsony megye nemesi bizonyítványa alapján testvéreivel együtt Pest megyében és 1828-ban Nógrád megyében hirdetett nemességet.

Nemességhirdetés Komárom megyében: P. István és Sárközi Sára, Demeter, Jeremiás, Mihály, Judit és Katalin gyermekeikkel.

Pest vármegye levéltárában találhatók: leszármazási tábla: Polgári perek fasc. 188. Nr. 47. Címerpecsét: Polgári perek fasc. 93. Nr. 27; fasc. 123. Nr. 16.; fasc. 126. Nr. 29.; Végr. Oklt. 528/XI; 1012/XI.

Címer: kékben, zöld téren, koronán könyöklő páncélos kar, vörös szívet tartva, melybe három rózsaszál van tűzve. Sisakdísz: ugyanaz. Pajzstakarók: kék-arany, vörös-ezüst.

A „*báji*“ előnév Patay Sámuel hírneves ügyvédnek adományoztatik. Bécs 1729. szeptember 5. (L. R. XXXVII. 355.)

Galgóczy Károly: „Nagykőrös város monografiája” című munkája 382. oldalán leírja P. Sámuel és neje Beretvás Éva által 1835-ben és 1857-ben a ref. iskola részére tett alapítványokat. (131+60 kat. hold föld.)

E családból *Patay Zsuzsa: Méhes Istvánné*. Patay Zsófia pedig: Dallos Istvánné. (L.: IV. nemzedékrendi tábla.)

Valószínű, hogy Méhes Istvánnak a Patay-családba való be-
nősülése úgy történt, hogy Patay Zsuzsával annak a Pozsony me-
gyei Szigeth-Miklóson lakó rokonai látogatása idején és alkalmával
ismerkedett össze.

Patay Zsófiának férj. Dallos Istvánnak Ógyallán (Komárom
megye) volt birtoka, amit a Dallos-család István ágának kihaltával
Torma Zsuzsánnának és nővéreinek kellett volna örökölnie, de azt
Dallos István még életében elzálogosította 30 esztendőre Kosár
Ferenc gyallai birtokosnak.

Kuthy

de Kővágó-Eörs.

K. Máthé az 1603. évben új adománylevelet kap, melynek
és Zala vármegyének bizonyítványa alapján 1749-ben K. János,
György, István és Gábor Pest vármegye nemesi sorába felvételnek.

Pest megye levéltárában a családra nézve a következő adatok
találhatók: Pál előbb pestmegyei tassi, később zalavármegyei lakos
részére nemesi bizonylat adatik a K. Máthé által az 1603. évben
nyert új adománylevélre vonatkozólag 1791-ben. (Lásd Pest megye
levéltára: Acta Nobilitaria ex 1791. Nr. 268.)

Különféle bizonyítványok 1593-tól kezdve a vasvári káptalantól
a Pestmegyei nemesi iratok között „K. 15.” jelzet alatt.

Címerpecsét: Pest megyében: Polgári perek fasc. 5. Nr. 13.;
fasc. 15. Nr. 7.; fasc. 35. Nr. 29. és a Tormássy család nemességi
iratai között. Egyéb adatok: N. L. I. 247. „Okmánytár a hódoltság
történetéhez“ (halasi okmányok) című műben, melynek szerzője
Szilády Áron és Szilágyi Sándor, a Kuthy-családra vonatkozólag
a következők foglaltatnak: 1672 március 18-án Tornay Imre Felső-
iskárról, Veszprém megyében, Fejértó, Rekettye, Balota, Eresztő és
Füzes pusztákon lévő részbirtokokat Kuthy Istvánnak és nejének
Kajali Ilonának, örököseinek és hagyományosainak ötven esztendőre
300 tallérért elzálogosítja.

Az 1754/55. évi nemesi összeíráskor szerepelnek: Pest me-
gyében: Kuthy Gábor, György és János. Heves megyében: Kuthy
János, Zala megyében: Kuthy István.

Címer: A pajzs alsórészből kinövő hármasszögű hegy mindegyi-
kén négy fehérvirágos harangvirág látszik.

A Pest megyében 1754/55-ben nemességet hirdető Kuthy János
tassi (Pest megye) lakos volt, az ő és Tegzes Judith leánya *Kuthy
Erzsébet, férjezett Méhes Jánosné.* (L.: IV. nemzedékrendi tábla 2.)

Tegzes.

Tegzes Jánosnak és nejének, Simonyi Katalinnak és fiainak, Gergelynek és Istvánnak, továbbá Tegzes Tamásnak és nejének, Thurzó Erzsébetnek és ez utóbbi fiainak: Mihály, Péter és Jánosnak 1691-ben adományoztatott armális. Az 1807. évben T. Ferenc és fiai: Ferenc és Tamás; továbbá János és fiai: János és Lajos; végül Sámuel és fiai: István és Sámuel Pest megye nemesi sorába felvételtek és erről bizonyítványt kaptak. (L. Pest megye N. L. J. 407.)

1469-ben élt Tegzes Péter, akinek címerében, a sisakdísz és foszlányok nélküli címerpajzsban három egy gyökérből eredő, bal-felé élesedő heraldikai farkasfog látható. Fellelhető e címer az Orsz. Levéltár D. O. 16.789. és D. O. 31.785. jelzetek alatt.

Pest vármegye levéltárában a családra a következő adatok találhatók: nemesi bizonylat: Proc. Nob. fasc. 1. Nr. 18., leszármazási tábla az iratok között „T. 9.” jelzet alatt.

Daróczy 1925/26. évi Nemesi Évkönyvében a 26. oldalon lévő leszármazási táblán feltünteti, hogy Ecsedi és Somlyói Báthory Zsófia első férje 1569-ben Tegzes Antal volt.

Szilády Áron és Szilágyi Sándor: „Okmánytár a hódoltság történetéhez” című mű II. k. 381. o. foglaltak szerint Halas városa a Tegzes Gergelyre vonatkozó s 1685. augusztus 14-én kelt okmány szerint adóságaiért ennek atyját tartá fogva. Ugyanitt a 385. oldalon foglaltak szerint: 1682-ben Tegzes János „emberséges embernek” a tolvajok 150 marháját hajtották el. Ugyanitt még a 397. oldalon van szó Tegzes Jánosról.

Az 1754/55-ik évi nemesi összeíráskor: *Pest megyében* Tegzes Gergely János, Mihály és Péter szerepelnek.

A család nemességét T. Károly kiskúnhalasi birtokos kérelme alapján a belügyminiszter 39.921/1931 szám alatt igazolta.

Címer: a pajzsban koronára helyezett félkar három nyilveszőt tart, a pajzs jobbsarkában félhold látszik. A pajzs feletti sisakon korona van, amelyen kétfakú oroszlán nyállal lő.

E családból *T. Judit a IV. táblán lévő Méhes György anyai ági nagyanja.*

* * *

Torma de Csopak.

Címeres levelet a család 1620 február 16-án nyert; kihirdette 1621-ben Zala megye s az 1630. évi megyei nemesi összeíráskor e megyében a család már szerepelt. A család két ágra szakadt, az egyik Halasra származott és nemességét 1822 VIII. 22.-én Jász-Kún megyében hirdette ki.

E családnak nemességvizsgálata Komárom megyében is volt 1845-ben, ahol akkor éltek: T. János és János fia Ácsról.

1832-ben András, Sándor, István és Mihály birtokosok Ápor-kán, akik mindannyian Bars megye bizonyítványa alapján, Imre kiskúnhalasi tanácsnok pedig 1846-ban Zala megye bizonyítványa alapján vétetett fel Pest megye nemesei közé. A család címeres levele N. L. II. 397. alatt; címerpecsétje pedig: Polg. perek fasc. 16. Nr. 10., fasc. 21. Nr. 10.; Acta Politica ex 1749. Nr. 8. jelzetek alatt található Pest megye levéltárában.

Galgóczy Károly: Nagykőrös város monografiája című munkájának 180. o. az 1896-ban legtöbb adót fizető képviselőtestületi tagok közt van említve id. Torma Ferenc 342 forinttal, a 184. o. Torma János 192 forinttal, ez utóbbi egyúttal törvényhatósági bizottsági tag is.

A Torma-család révén áll fenn a rokonság e mű szerzője és Benedek József dr. miniszteri tanácsos között, akinek egyenes ági őse: Benedek Pál vette nőül Torma Juliannát, akinek viszont apáról nővére: Zsuzsánna, Méhes György ősem felesége volt.

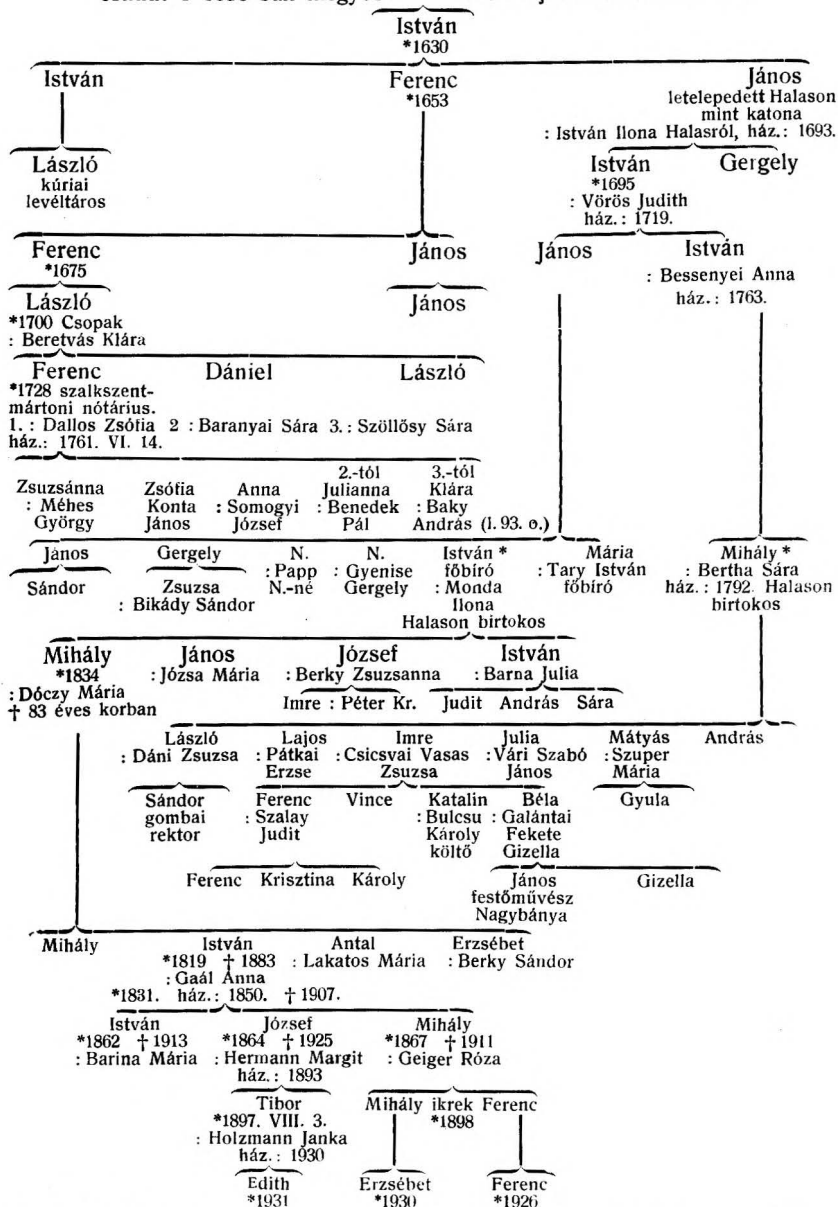
Címer: A pajzs két részre osztva vízszintes ezüst pólyával. A felső kék mezőben balról ötágú csillag, jobbról növekvő hold. Az alsó mezőben jobbról hegyoldal, melyre alulról kétfarkú arany griff nyitott szárnyakkal felrohanni készül. A pajzs koronás sisakjából kétfarkú szárnyas arany griff kinövően jobb lábával szőlőfürtöt tart. Foszladék: balról arany-kék, jobbról ezüst-vörös.

E családból *Torma Zsuzsánna: Méhes György felesége.* (L.: IV. nemzedékrendi tábla.)

Leszármazás a következő oldalon.

Torma István

* 1590 körül Csopakon, nemességet hirdet 1621-ben Zala megyében;
esküdt s 1630-ban megyebeli nemesek lajstromába felvétetik.

* Zala megye bizonyítványa alapján nemességet hirdetnek Jászberényben 1822. VIII. 22-én.

Beretvás.

Címeres nemeslevelet 1667 május 19.-én Lipót király Laxenburgban adott Beretvás István és neje Grabant Erzsébet, valamint gyermekeik: Mihály, János Gergely, Zsuzsánna és Anna részére s ez kihirdettetett Pest vármegyének 1667 szeptember 22.-én Fülek várában tartott közgyűlésén. A család 1820-ban Csongrád megyében is kihirdette nemességét.

A fenti nemességszerző legifjabb, István nevű fia és Anna nevű leánya 1726-ban a Nagykőröshöz tartozó Pótharasztya pusztára nyer adományt, majd ez az István Tetétlen pusztá egyrészére II. Rákóczi Ferentől 1732-ben szintén adományt nyer.

Címer: álló kék pajzsban zöld alapon veresruhás, kalpagos katona áll a nézővel szemben, jobb kezében görbe kardot tart és lábát csipőjére teszi. Sisakdísz: görbe kardot tartó veresruhás kar. Takarók: arany-kék, ezüst-veres.

E családból *Beretvás Klára: Torma Lászlóné.* (L.: IV. tábla.)

Dallos

de Komárom.

Címeres nemeslevet 1609 december 10.-én D. Fülöp és Ambrus nyertek. (Komárom megyei levéltár.) E megyének 1620. évi nemesi bizonyítványa kihirdettetett Pest megyében.

Címeres nemeslevelet kapott még D. Márton 1758 április 29.-én. (L. R. XLV. 24.)

Daróczy Zoltán 1924. évi Nemesi Évkönyvében a 315. oldalon találhatók: Dallos Zsuzsánna az 1828-ban Vámoson született Véghelyi Lajos felesége. Az 1925—26. évi Nemesi Évkönyv 29. oldalán: Párisi Bácsmegyei Erzsébet férje Dallos József 1750 körül.

Galgóczy Károly: „Nagykőrös város monografiája“ című munkájának 333. oldalán foglaltak szerint: Komáromi Dallos Albert Nagykőrösön, mint az ottani ref. főgymnázium tanára 1723/25-ben letelepedett.

Nemesi tanuvallomást tesznek Komárom megyében D. Ádám és István, Albert fia; Ambrus, Imre fia 1753-ban.

Nemességi igazolást nyernek Komárom megyében: D. Ambrus, Imre fia Ógyalla 1733-ban, Ádám és István Albert fiai, Kecskemét 1733-ban. (L.: Pest megye levéltára: Nemesi iratok „D. 7.“ jelzet alatt.)

Címerpecsét: Pest vármegye levéltárában: Nobiltaria ex 1796. Nr. 1926 és Polgári perek fasc. 18. Nr. 13. ex 1747.; Siebmacher: 122. o.

Az 1754/55-ik évi nemesi összeíráskor *Pest megyében* D. Ádám kecskeméti és István fülöpszállási lakos igazolják nemességüket és János tinyei lakos 1815-ben kap nemesi bizonyítványt Pest megyétől.

Dallos Miklós győri püspök 1621 I. 25-én, mint II. Ferdinánd császár követe Bethlen Gábor választott magyar királlyal szemben, a hainburgi egyesség tárgyában; továbbá a besztercebányai egyezés tárgyában szerepel. (L. Frankl és Ráth: Dallos iratai, 1867. 66—69. Ambassade extraordinaire, 486—497.)

E családból származott *D. Zsófia, Torma Ferenc felesége*. (L.: IV. nemzedékrendi tábla.)

Töredék leszármazás a családi feljegyzések alapján:

Dallos István fűlőpszállási lakos, ref. lelkész. *1710 körül Gyallán, felesége: Patay Zsófia *1715 körül Gyallán	
János felesége: ?	Zsófia *1742 X-2
	férje: Torma Ferencz *1735 körül
Albert elhalt utód nélkül.	házasság: 1761 VI-14
	Zsuzsánna *1769 III. 19. Szsztmárton
	férje: Méhes György (L.: IV. tábla 3.)

Plachy

de Nemesvarbók.

Címeres nemeslevelet I. Lipót 1699 november 21.-én adományoz Plachy Mátyásnak, feleségének Mestroviech Zsófiának, fiaiknak Pálnak, Györgynek és Istvánnak, leányuknak Katalinnak, Mátyás testvérének P. Jánosnak, feleségének Kutik Katalinnak, gyermekeiknek Jánosnak, Györgynek, Mihálynak, Andrásnak és Dorottyának, továbbá a harmadik testvérnek P. Péternek, feleségének Oszlancz Erzsébetnek, gyermekeiknek Jakabnak, Jánosnak és Dorottyának, végül a negyedik testvérnek, P. Jakabnak, feleségének Martin-kin Erzsébetnek és gyermekeiknek, Tamásnak, Andrásnak, Jánosnak és Erzsébetnek. Kihirdettetett Hont vármegyének 1700 január 5.-én Selmezbányán tartott közgyűlésén. Eredetije a Magyar Nemzeti Múzeumban.

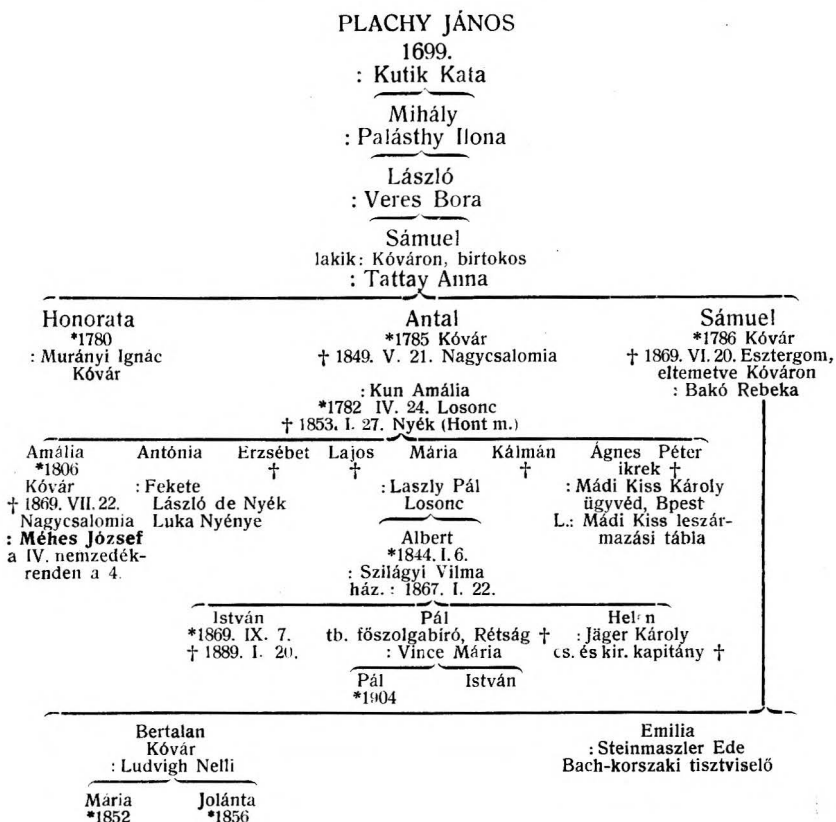
Plachy Ferenc táblabírónak kineveztetett Pest megyében 1804-ben, János 1818-ban, P. Tamás († 1890) a Szent-István rend kiskeresztése; P. Bertalan 1905-ben kir. tanácsos, tanfelügyelő Pozsonyban,

Címerpecsét: Nógrád megye és Pest megye levéltárában. Ez utóbbi helyen: Polg. perek fasc. 32. Nr. 11.; fasc. 158. Nr. 75.; fasc. 250. Nr. 38.; fasc. 254. Nr. 24.; fasc. 202. Nr. 23. jelzetek alatt. A család birtokos az 1820-as években Terbeléden (Nógrád megye) és az 1850-es években Nagycsalomán és Ipolynyéken (Hont megye).

Az 1754/55. évi országos nemesi összeíráskor Hont megyében László, Márton, Mátyás, György, Mihály, Tamás, András; Nógrád megyében Márton, két István, János, két György, Gábor, és Zólyom megyében János vétettek fel az igazolt nemesek közé.

Címer: A pajzs kék udvarában hármás zöld halom középsőjén veres csőrű és lábú fehér galamb áll, csőrében olajfaágat tartva. Ugyanilyen galamb látható a pajzs feletti sisak koronáján is. Takarók színe mindkét oldalról arany-kék.

E családból *P. Amália Méhes József felesége.* (L.: IV. tábla.)

Veres

de Farád.

Címeres nemeslevelet 1659-ben Veres György nyert I. Lipót királytól, kihirdettetett Hont megyében.

Címer: a pajzs kék udvarában zöld téren jobbról emelkedő zöld fenyőfa, mely mellett balról egy őz (vagy vadkecske) hátulsó lábain ágaskodik. A pajzs fölötti sisak koronájából magyar vitéz emelkedik, jobb kezével kivont kardot tartva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

E családból Veres Bora: *Plachy László kovári birtokos felesége.* (L. : IV. tábla.)

Tatay

de Uriszentiván. (Szentmihályúr.)

A család Komárom megyéből származott Hont és Nógrád megyébe. Komáromban Tatay (vagy mint egyes okmányokban iratlik: Tathay és Tattay) Máthé a naszádosok vajdája 1582-ben kap komáromi házára királyi adományt és abba 1589-ben beiktattatik.

A XVIII. század végén Tatay László a Hont megyei Disznósi Horváthy családba házasodott, nőül vevén Horváthy Évát, ettől fia Imre már Nógrád megyei lakos és e megyében az 1726. évi nemesi vizsgálatkor Komárom megyének 1713 március 20.-án kelt nemesi bizonyítványával igazolta nemességét.

1629-ben élt Tatay Péter, ennek nejétől Erdőhegyi Zsófiától gyermekei: Miklós, Ferenc, Anna és Zsuzsa. 1691-ben Tatay Mihály visszavonja Gyürkii Gyürky Ferencsel a Léván fekvő házról és kertről tett bevallási szerződést; 1709-ben T. György a nógrádi nemesek között fordul elő; T. Pál kineveztetett Pest megyében táblabírónak 1861-ben.

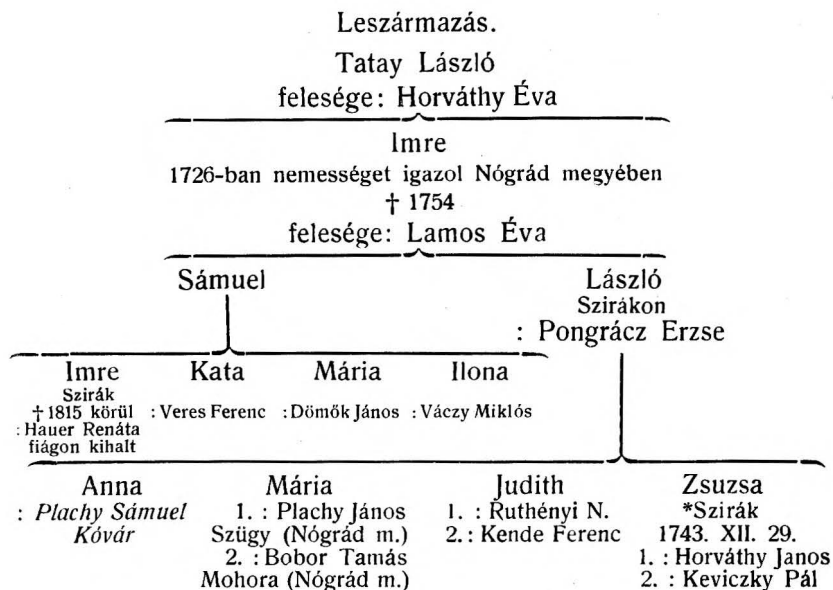
Címerpecsét: Pest vármegye levéltára: Polg.perekfasc.246.Nr. 45.

Nemesség-bizonyítványlevelet kapott Komárom megyétől Tatay György és István, György fiai 1713-ban.

Nemességigazolás Komárom megyében: Tatay István Sámuel fiával, József és György, György fiai 1733-ban; Nógrád megyében T. Imre az 1726. évi nemesi vizsgálatkor Komárom megyének 1713 március 20.-án kelt nemesi bizonyítványával igazolta nemességét. (Nógrád megye levéltára.) Nemesség hirdetés Komárom megyében: Tatay György és István, Sámuelnek fiai 1713-ban.

Régi címer: közli Csergheő Géza: Siebmacher Wappenbuch, Tatay Györgynek 1603. évi pecsétlenyomata után. Ugró szarvas, melyet a pajzs jobb szegletében hatágú arany csillag kísér. Sisakdísz: páncélderékban vörös dolmányos, sisakos vitéz növekvőn, jobbában pallost tart, balját csipőre támasztja. Takarók: kék-ezüst, vörös-arany.

E családból származik *T. Anna, Plachy Sámuelné.* (L.: IV. leszármazási tábla.)

Pongrácz

de Szentmiklós et Óvár.

Liptó megye legrégebbi családjainak egyike, mely a Szent-Ivány, Szmrecsányi, nádasdi Baán és Potturnyai (Tornalljai) családokkal közös eredetű. Első kimutatható őse Lőrinc, aki 1241 körül élt. A család ősi birtoka az előnevet adó Szentmiklós, melyre Pongrácz 1368-ban újabb adományt nyert; Óvár az 1458. évi július 15.-iki pozsonyi országgyűlés határozatánál fogva jutott a család végleges birtokába.

Címer: a pajzs ezüst udvarában kiterjesztett szárnyakkal kétfejű sas, melynek testét kétfelé vágja egy, a pajzs aljáról felnyúló gúlaalakú udvar, melyben aranykoronából egy kürtszarv, és vele átellenben egy páncélos kar nyúlik ki, fölötte csillag ragyog. A pajzs fölötti sisak koronájából két kiterjesztett sasszárny között páncélos kar könyököl kivont kardot tartva. A sisaktakarója mindkét oldalról arany-kék.

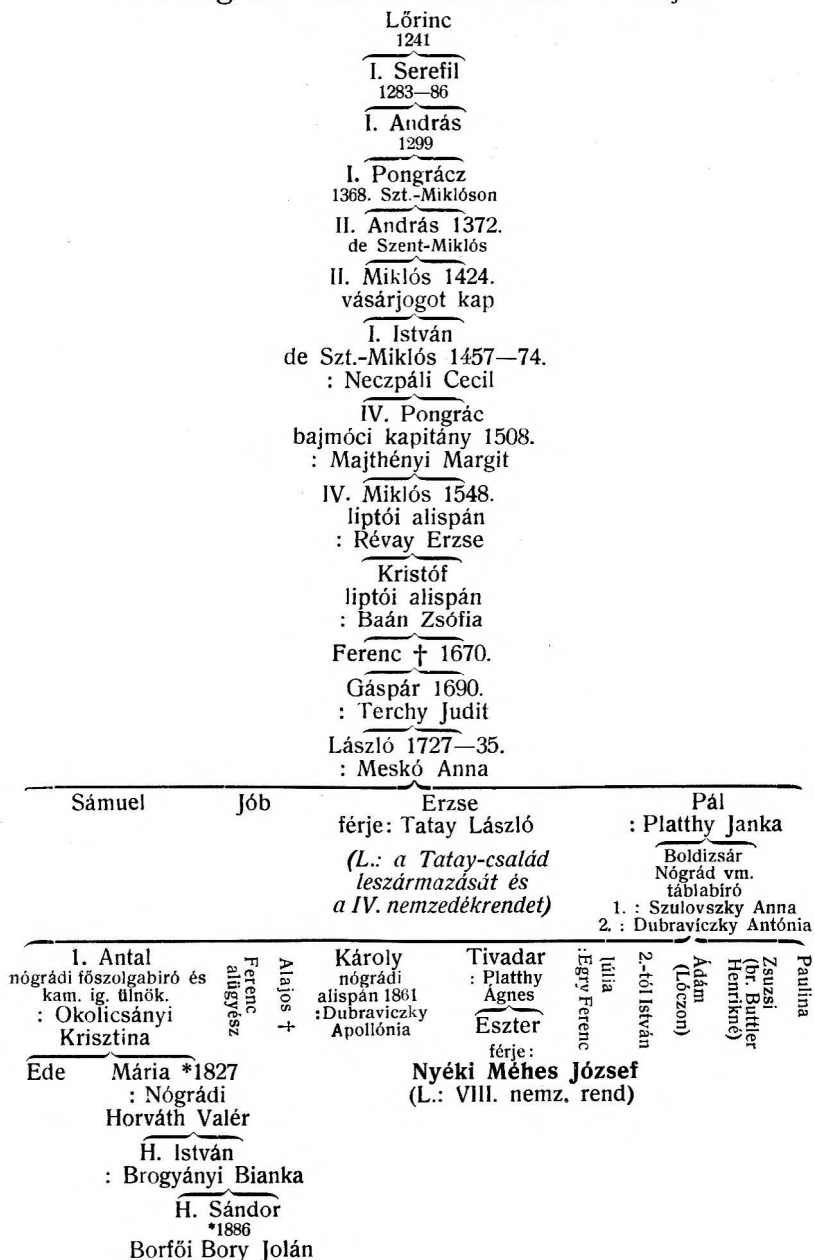
E családból származik *Pongrácz Erzse: Tatay Lászlóné* (L.: IV. leszármazási táblát) és *Pongrácz Eszter: Nyéki Méhes Józsefné* (L.: VIII. leszármazási táblát.)

Pongrácz Eszter, férjezett Méhes Józsefné e munka szerzőjének keresztanyja volt, kinek apja P. Tivadar ügyvéd, Nógrád vármegye táblabírája, berczeli birtokos, majd Balassagyarmaton vagyonából élő magánzó.

Tudomásom szerint Pongrácz Eszter keresztanyámnak csak leánytestvérei voltak, akik közül Jankát, Auréliát és Lottit, férjezett Szandtner Gyulánét ismertem. Janka elvált asszony volt és Gödöllőn élt. Aurélia súlyos köszvénye miatt teljesen munkaképtelenül élete utolsó éveit Nagycsalomán, a nagybátyám házában töltötte; Lotti néni: férjezett Szandtner Gyuláné Pozsonyban élt s nála, a Konvent utcában mint jogász rövid ideig e mű szerzője is lakott. Ennek a Szandtner Gyulának a fitestvére volt Sz. Sándor, kinek fia Gyula e mű szerzőjének másodízű unokanővérét, Fayl Margitot vette el. (L.: VIII. tábla.)

A Pongrácz-család leszármazási táblája.

Kun de Halas.

A címeres levelet 1635 június 5.-én Badenban II. Ferdinánd-tól Kun Pál és testvérei nyerték. A nemesség kihirdettetett Nógrád és Veszprém megyében.

Címer: kék pajzsban, zöld földön nyakán nyíllal átlőtt párdúc jobbjaiban három búzakalászt tart; sisakdísz: fekete holló csőrében szőlőfürttel.

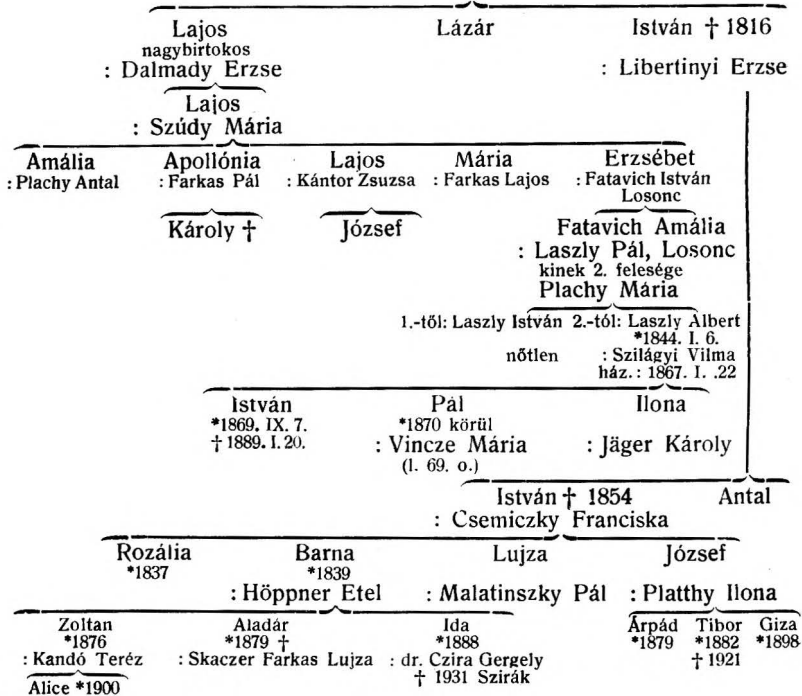
E családból származott *K. Amália, Plachy Antal felesége* (L. IV. tábla).

Leszármazás.:

KUN PÁL 1635.

: Halasy Anna

János   István
                                    István

Dalmady

de Dalmad.

Adományos nemes család, melynek egy tagja már 1296-ban a sághi konvent egy iktatási levelében mint „Comes Stephanus de Dalmad jobbagio castri Hont” szerepel.

A család Hont megyében kihalt. (L.: IV. tábla.)

Címer: kék pajzsban egy kardot villogtató páncélos férfikar. A pajzs sisakja felett kiterjesztett szárnyú sas.

Szudy

de Középszud.

Hont megyei régi nemes család, Középszudon volt birtokos, ahonnan a család Zólyom és Nógrád megyékbe is áttért.

Az 1754—55. évi nemesi összeíráskor Szudy András és Pál szerepelnek Hont megyében.

Szudy Imre tótgyörki és János (István fia) domonyi lakosok Hont vármegye bizonylata alapján Pest vármegye nemesei sorába felvétetnek és kihirdettetnek az 1809. évben. Nemessége 1806 IX. 26.-án legfelsőbb helyen is elismertetett (L. R. LXI. 923).

Címerpecsét: Pest megye levéltára: Polg. perek fasc. 89. nr. 36.; fasc. 158. nr. 66.

E családból *Szudy Mária Halasi Kun Lajos felesége volt.* (L.: IV. tábla.)

Palásthy

de Palást et Keszihócz.

Nemességet P. Álmos és Fábián 1281-ben IV. László királytól nyertek, mint a Honti vár jobbágysai.

Címeres levele kelt 1421 május 1., címerbővítés 1745 július 19. P. Ferenc részére. P. Ferenc II. Lajos királyt kísérte fel Szalkay László győri püspök, kancellár, Thurzó Elek és Sárkány Amb-russal együtt az 1523 október 15-én Bécsujhelyen Ferdinánd főherceggel tartott találkozóra. (Salamanca levele 1523 október 27.-éről. Házi-, udvari- és állami levéltár. Grosse Correspondenz 12. fasc.) A lévai vár előtti téren 1330-ban fejeztette le Becsei Imre várparancsnok Zách Felicián egyik leányát: Sebét, kinek férje Palásthy Kopaj is bitófára került. Palásthy Pál címzetes püspök építtette a palásti (Hont megye) gót stílú templomot.

Címer: négyfelé osztott pajzs, az első és negyedik osztály arany udvarában befelé fordulva páncélos kar könyököl, kivont pallóst tartva, fölötte arany csillag, alatta ezüst félhold ragyog. A pajzs fölött két koronás sisak áll, a jobboldaliból melléig fekete bivaly emelkedik ki, szarvai közt vörös kereszttel, a baloldalin páncélos kar könyököl kivont pallóst tartva. Foszladék: jobbról arany-fekete, balról ezüst-vörös.

A család történetével részletesen Palásthy Pál: „Palásthyak“ című munkájában foglalkozik.

E családból *P. Éva Szudy János felesége.* (L.: IV. tábla.)

* * *

E mű szerzője
anyai ágának
családjai.

Bende

de Hódos.

A család pozsonymegyei eredetű, kiváltságot az 1270—1300. évek között kaptak tagjai, mint hódosi várjobbágyok. A család Pozsony megyéből elszármazott más megyékbe is, nincs tudomásom azonban arról, hogy éppen jelenleg Pozsony megyében a családnak vannak-e tagjai.

1604-ben Miklós Hont megyében birtokos; János 1699—1708-ban Nógrád megye szolgabírája volt, majd 1709-ben másod alispán. A család barsmegyei ága Fajkürthön lakott.

Címerpecsét: Pest megye levéltárában: Polg. perek fasc. 159. nr. 84.; fasc. 164. nr. 18.

Az 1754—55. évi országos nemesi összeírásban Pozsony megyében B. István szerepel, B. László miskei lakos pedig Hont megye bizonyítványa alapján 1844-ben Pest megyében hirdette ki nemességét. (L.: Pest megye levéltára: N. L. J. II. 18.) Nemesség igazolás történt továbbá Nógrád megyében is. (Nógrád megye levéltára.) Nemesi bizonyítványt nyert 1775 július 30.-án Pozsony, 1776 február 9.-én pedig Hont megyétől, valamint Komárom megyétől: B. János; Sámuel fiával Komáromban 1773-ban; Mihály és István, Györgynek fiai 1773-ban; Móricz, Jánosnak fia 1829-ben; B. János László fiával Koltán 1807-ben.

Címer: A pajzsban zöld halmon száguldó fehér ló, jobbról a pajzsfőben csillag; sisakdísz: könyöklő kar három kalászt tart; takaró kék-ezüst, piros-ezüst.

E családból *Bende Mária Méhes Sándor felesége*. (L.: IV. tábla.)

Leszármazás a következő oldalon:

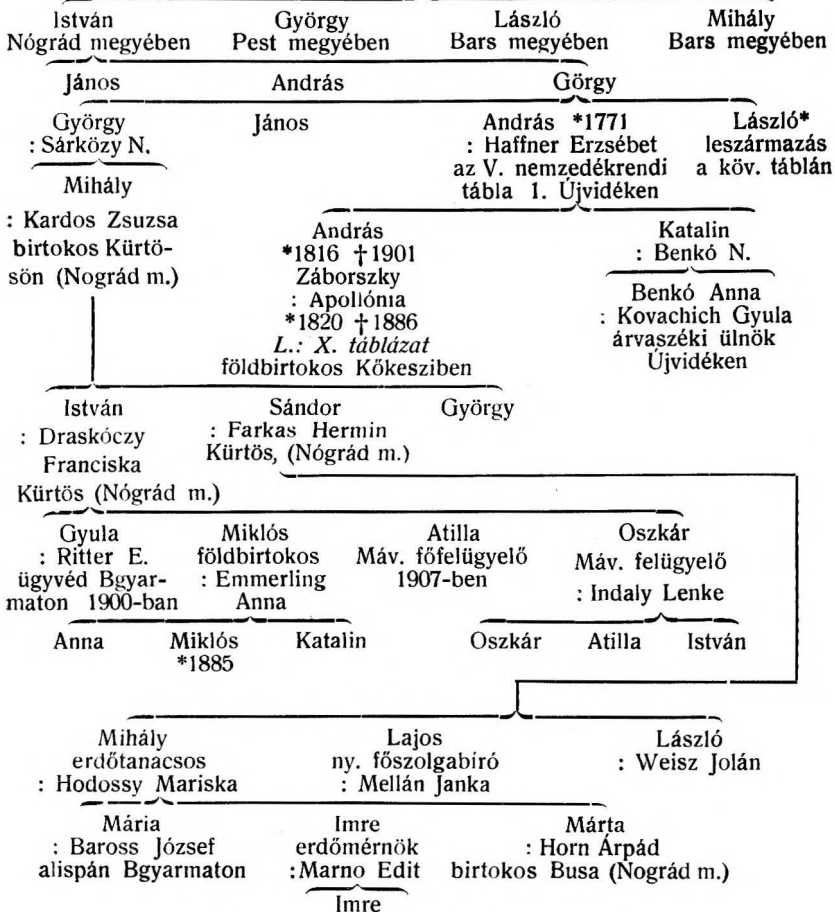
I.

Bende János

1697-ben Pozsony megyében él, Nógrád megyébe költözik.
felesége: Gáncsházi Gancs Erzsébet Pozsony megyéből.

Mihály *1680—90 között

László

II.

Bende László
 az előbbi táblán *-gal jelzett;
 : Rockonstein Anna
 ház.: 1800 Hajós

György *1802; †1850 Miske : Jaszlity Mária	László *1803 Miske †	József *1805 †	Ferenc *1806 †	Ilona *1808 †	Antal *1809 † 1818	Lajos *1819 †
Karolin †	Juliánna	Etel †	István †	Pál †	Antal : Várady Mária	
				György	László	

A fajkürthi ág töredék-leszármazása a következő:

Bende Péter
 †1880 III. 15
 : Bezegh Julianna

Ilona † 1907 Bpest	Etelka férje: Pongrácz Ede** Losoncon	Ödön Bpest
-----------------------	--	---------------

E munka szerzője az 1897/98. tanévben, mint IV. osztályú főgimnáziumi tanuló, a fent **-gal jelzett Pongrácz Edéknél volt a rokonság alapján teljes ellátásban.

Haffner

de Haffenstein.

A család német eredetű, közelebbi adatokat azonban — a család hajdani lakóhelye megszállt terület lévén — megtudnom nem sikerült.

Bende András szépapám Újvidéken lakott és a Szerémségben lévő India nevű községben akkor birtokos Haffner családból nősült. A Haffnerek előnevét Bende András nagyapám egy gazdálkodási könyvében találtam a fentiképpen német nyelven (von) és írással feljegyezve.

E családból *Haffner Erzsébet Bende András felesége.* (L.: V. nemz. tábla.)

Záborszky

de Zábor.

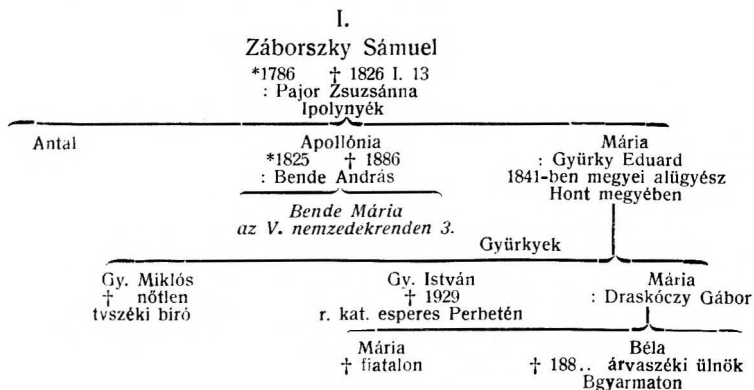
Turóc vármegye ősrégi családja, melynek ősei a turóczmegyei Zábor helységre 1263-ban IV. Béla királytól kaptak adományt.

Nemesség igazolások: Bécs, 1844 szeptember 12. (L. R. XLVII. 450.), Nógrád megyében 1755-ben, lásd ottani levéltár. Pest megye levéltárában találhatók a következők: Z. Gábor roskoványi lakosnak az 1755. évben Sáros; Pál fiának Györgynek az 1747. évben Turóc megye által kiadott nemesi bizonyítvány a nemesi iratok között „Z. 4.” jelzet alatt őriztetik. Ez a Z. György Turóc megye bizonyítványa alapján 1747-ben, Gábor 1759-ben, Pál és fiai Márton és János, továbbá János, Mihály és György perbáli lakosok 1806-ban, végül Mihály ugyancsak perbáli lakos és fiai, Imre és József 1807-ben Pest vármegye nemesi sorába felvették és kihirdették. (N. L. J. 449.) E pestmegyei ágból származik Záborszky Zoltán cinkotai főjegyző. Címerpecsét: Polg. perek fasc. 167. Nr. 105. és Acta Politica ex 1759. Nr. 5. jelzetek alatt Pest megye levéltárában találhatók. Itt megemlítem, hogy a Záborszky-családdal való rokonságon kívül más ősi rokoni kapocs is fűz a családhoz. Z. Árpád váci tanár rokonom édesanyja ugyanis Nyéki Végh Amália, a szintén Nyék-nemzetségből eredő s a Méhesekkel testvér-család hontmegyei ágának leszármazottja.

Címer: Arany mezőben zöld földön álló fa alatt jobbról ágaskodó medve, balról pedig kék nadrágos és kék atillás kucsmás magyar vitéz, amint jobbában tartott hosszú dárdával a medve, mellébe szúr. Sisakdísz: kék ruhás növekvő magyar vitéz jobbában egyenesen felfelé szegezett nyílveesszőt tart; takarók: kék-arany, vörös-ezüst.

E családból: Z. Apollónia Bende András felesége. (L.: V. nemzedékrendi tábla.)

Töredék nemzedékrend a következő:

II.

Záborszky Mátyás
1624

Mihály
1622—1695

Mihály
1668

János		Pál		Jakab	
Miklós 1707—1788		Ádám	Sándor	Mihály	Sámuel
János György			József	József Péter	Zsuzsa Anna

János Pál György Antal Péter
Kékkő
Kürtös
: Cziffery Anna

Péter
*1824 † 1888
: Záborszky Anna
Záborról
*1823 † 1906

Gyula
*1855 † 1907
tanító Horhiban Hont megye
: Nyéki Végh Amália
*1863

Árpád *1882 tanár Vác : Boronkai és Nezettei Boronkay Anna	Borbála *1884 : Rontó János a bpesti amerikai consu- latus keresk. tanácsosa	Erzsébet *1886 : Lutter B	Margit *1887 : Szabó Samu tanító Horhiban	Mária *1889 : Repeczky Gusztáv birtokos Kecskemét	Gyula *1891 tanító Nyitrán : Duday Mária
--	--	---------------------------------	---	--	---

Pajor

de Tótlipcse.

A család eredetét Németországból Regensburgból veszi. A címeres levelet P. György 1659 szeptember 10.-én kapta és e címeres levélben P. György atyjaként Bayerla János Henrik német birodalmi lovaskapitány van megemlítve. Kőszeghy szerint a család egyes tagjai a felsőeőri előnevet is használják, ugyanis P. Gáspár szentendrei lakos ez előnévvel vétetett fel Pest vármegye nemesei sorába 1804-ben. (Pest megye levéltára M. L. II. 518.) Ez a Gáspár Pest megye táblabírája 1818-ban; Titusz szolgabíró Pest megyében 1818-ban.

Az 1582 február 18.-án Rudolf királytól Felső- és Alsóeőrrre új adományt nyert 65 nemes adománylevelében tényleg szerepel egy Pajor, ez azonban más család, s P. Gáspár tévesen vétetett fel a „felsőeőri“ előnévvel Pest megye nemesei közé. P. Gáspár szentendrei lakos ugyanis a nemességszerző P. György dédunokája s így a „tótlipcsei“ előnév illette meg.

Címerpecsét: Pest vármegye levéltárában: Polg. perek fasc. 245. nr. 6.; fasc. 255. nr. 34.; végr. okl. tár 53/XI.; 59/XI.

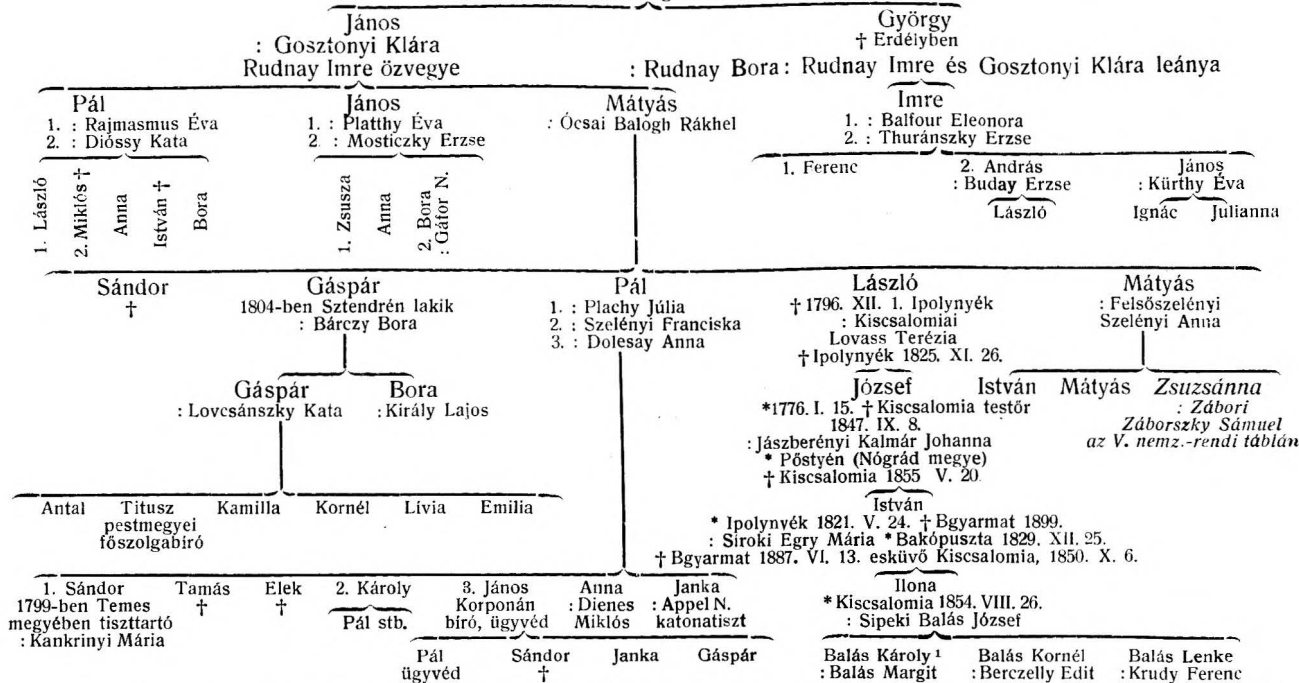
Nemesi levél az orsz. levéltár helytartó tanácsi osztályában. (Pajor Lukács-Konkoly Zsuzsa.)

E családból *P. Zsuzsánna Záborszky Sámuel felesége.* (L.: V. nemz. rendi tábla.) Leszármazás a magyar nemességszerző Pajor Györgytől a következő:

Bayerla Zsigmond, említve az 1659. évi nemesi levélben.

Bayerla János Henrik
német birodalmi lovaskapitány

György
magyar nemességszerző 1659.

¹Édes Anyám, mint Záborszky Sámuel és felesége Pajor Zsuzsa unokája e leszármazás alapján tartotta a rokonságot Balás Károly, jelenleg budapesti egyetemi tanárral, aki édes Anyám pozsonyi tartózkodása idején, 1915-ben pozsonyi egyetemi tanár volt.

Szelényi

de Felsőszelény.

Hont vármegye kihalt, régi adományos nemes családja, mely hajdan az ezen megyében fekvő Alsó- és Felsőszelény helységet bírta és nevét is arról vette. Már a mohácsi vész előtt e birtokban találjuk e családot, midőn 1519-ben Kőkeszii Szelényi Verona részére Ujlaky Lőrincz országbíró osztóztató parancsot intézett a sághi konventhez Szelényi Zsigmond és Menyhért ellen, a felsőszelényi birtokban teendő egyenlő osztály iránt. (Eredeti a Sztregovai Madách család levéltárában.) Ezek utódai közül a XVI. század végén élt Menyhért, vagy más adat szerint Mihály, akitől a túloldalon közölt családfa származott le.

Címer: A pajzs kék udvarában koronán könyöklő férfikar, kivont kardot tartva, ugyanaz a pajzs fölötti sisak koronáján is. Szelényi Jánosnak 1677. évi pecsétnyomatán azonban egy ágon három viruló rózsza látszik.

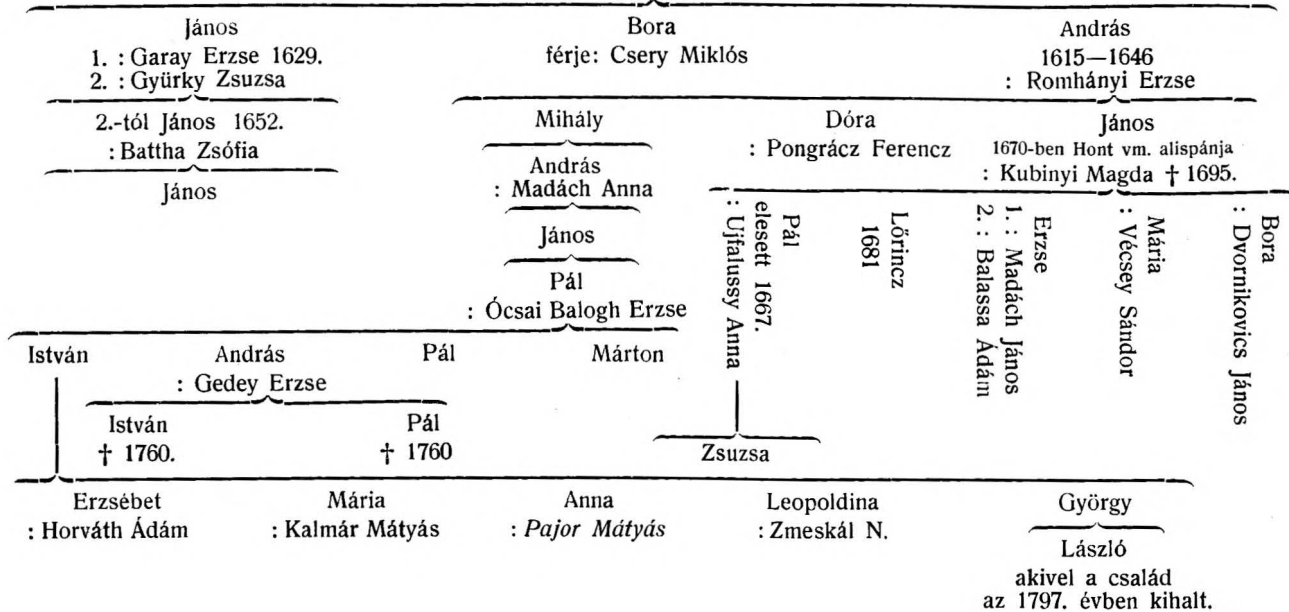
Az 1754—55 évi országos nemesi összeíráskor Szelényi István és Pál szerepelnek Hont megyében.

E családból *Sz. Anna : Pajor Mátyás felesége.* (L.: V. nemzedékrendi tábla.)

* * *

Szelényi Mihály 1590.

felesége: Palojthay N.

A Nyéki Méhes család Pest megyébe származott ágának történetét be is fejezem.

Úgy érzem azonban, hogy nem volna teljes e munka, ha még néhány családnak, — amelyekhez vérségi vagy más rokoni kapcsolat fűz — történetét és leszármazását nem közölném. Ezek a Vörösmarty, Mauks, Hodossy, Kiss és Baky családok.

Néhai Vörösmarty Béla (L.: a IX. táblát) sógorom volt, Mauks Endre szintén sógorom, jelenleg Pozsonyban él, mint nyugalmazott min. tanácsos, pénzügyigazgató.

Hodossy Imre, nagynénémnek, Bende Irénnek, néhai Édes Anyám fiatalabb nővérének a férje volt s Kökesziben szomszédos birtokosok voltunk.

Néhai Kiss Károly bátyámmal, aki budapesti lakos, ügyvéd volt, az alapon tartottam rokonságot, hogy az ő édes anyja: Plachy Ágnes és az én Plachy Amália nagyanyám testvérek voltak.

Baky Miklós bátyámmal, aki kunszentmiklósi birtokos, a rokonságot az alapon tartom, hogy az én apai szépanyám: Torma Zsuzsanna és Baky Miklós bátyám nagyanyja: Torma Klára apjuk után testvérek voltak.

Vörösmarty.

III. Ferdinánd király V. Jánosnak, feleségének: Ilonának és fiának: Andrásnak 1638 március 4.-én nemességet adományoz a következő címerrel: a pajzs oldalából közepén felül kiinduló és a felső karimáig érő kékszínnű ék által hasított pajzsban az éktől jobbra és balra ezüst mezőben vörös rózsza. Az ékben zöld alapon természetes párducz, jobbkarában hatágú aranycsillagot tartva, balját ragadozásra nyújtva. Sisakdísz: kardot tartó ezüst egyszarvú növekvőn. Takarók: ezüst-vörös, arany-kék.

Nemeslevél átírás: Fejér vármegyében 1817-ben.

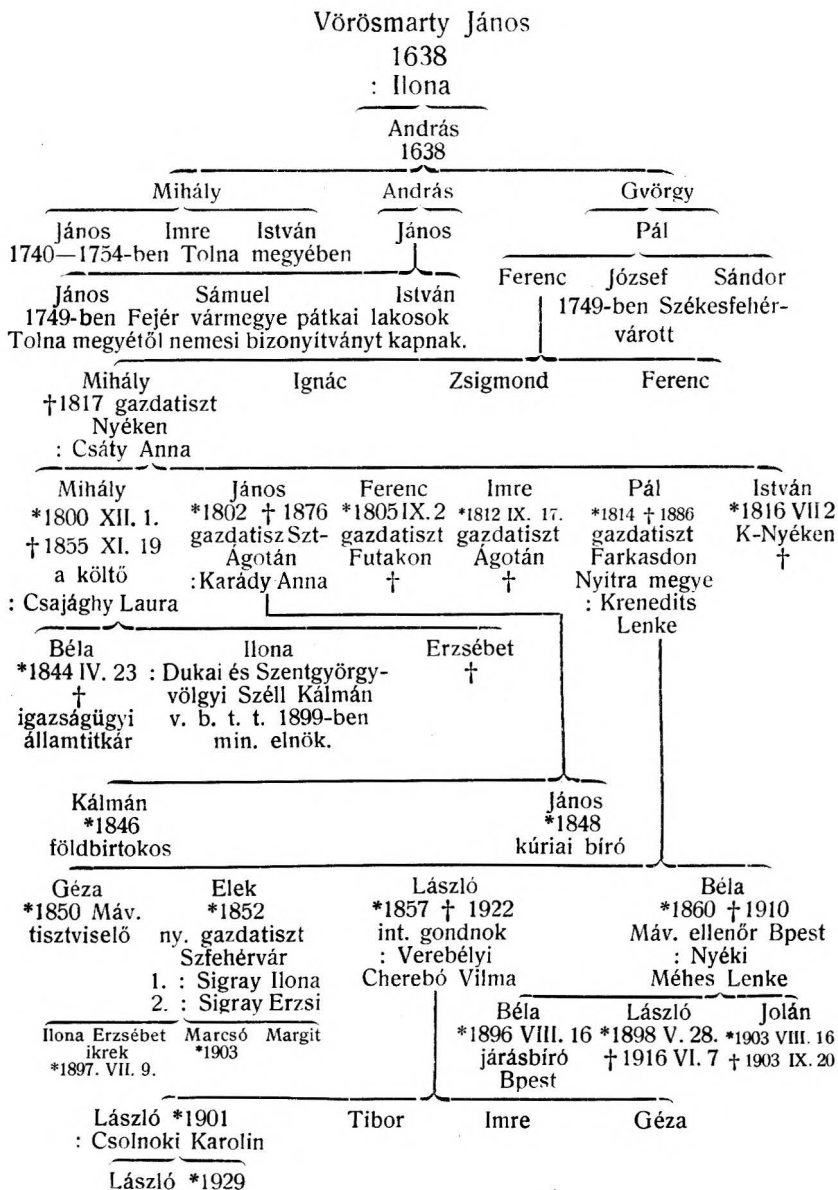
Az eredeti címereslevél a Magyar Nemzeti Múzeum Vörösmarty szobájában őriztetik.

Nemességhirdetés: Veszprém megyében, Pápán 1638. IX. 16.

V. József baracska lakos fia János pátkai lakos fia János tiszaroffi gazdatiszt 1846-ban Fejér vármegye bizonyáglevele alapján Heves megyében igazolta nemességét. (Heves megye levéltára 1846. év 723 sz. 1124 jkl. N. L. I. 23. II. 226.) Fejér vármegye közönsége 1779 november 29.-én kiadott oklevelével V. Istvánnak, fiának Jánosnak, Ferencnek és Istvánnak, továbbá V. Jánosnak és fiainak Istvánnak, Jánosnak és Józsefnek, végül V. Józsefnek és leányának Erzsébetnek nemességét a leszármazásbizonyításával igazolja.

Az e családból származó *Vörösmarty Béla felesége Méhes Lenke* e mű írójának testvére. (L.: IX. tábla.)

Leszármazás a következő oldalon:

Mauks

de Farkasfalva.

Címeres nemeslevelet 1635 július 6.-án M. Donát késmárki bíró kapott II. Ferdinánd királytól Donát, Dávid, János, Izrael, Zsigmond, Éva, Ágnes és Margit nevű gyermekeivel együtt.

Nemességhirdetés 1631 szeptember 3.-án Lőcsén történt. A család Tóbiás és Mihály nevű tagja 1691 május 11.-én I. Lipót királytól Farkasfalvára adományt nyert.

Címer: a pajzs vörös udvarában hármass középső halom tetején nyugvó koronából fehér zerge (kecske) emelkedik ki, fölötté a pajzs jobboldali szögletében arany csillag ragyog. A pajzs fölötti sisak koronájából a leírthoz egészen hasonló zerge emelkedik ki; előtte szintén csillag ragyog. Foszladék: jobbról arany-kék, balról ezüstvörös.

E családból származik Mauks Endre ny. miniszteri tanácsos pozsonyi pénzügyigazgató, kinek felesége e mű írójának testvére: *Méhes Mária volt.*

Leszármazás:

Mauks Donát

*1580 körül

1.: Pol Margit

2.: Keller Hedvig

Dávid

*1615. II. 9.

: Hortens Katalin

István

*1644. XI. 19. ág. ev. ág őse

Simon

*1671. VIII. 16.

: Schellbach Katalin

Simon

*1706. VII. 14.

1.: Graff Zsófia

2.: Bobest Mária

Simon

*1742. II. 3.

1.: Johann Katalin

2.: Hoensch Katalin

2-től: János György

*1786

: Platthy Johanna 1810. Nógrádban

Mátyás

nógrádmegyei főszolgabíró Mohorán

*1825.

†1876.

: Hercsúth Kornélia

Endre

*1857. ny. pénzügyigazgató Pozsony

: Nyéki Méhes Mária

(L.: a IX. nemzedékrendi tábla.)

Hodossy

de Hódos.

Nemesi sorba a család 1279-ben emeltetett, tagjai ezidőben pozsonyi (hódosi) várjobbágyok voltak.

Nemességhirdetés: Pest megyében György, János fia János, György, László fiaival 1767-ben.

Hodossy Mária 1750 körül Dacsó Pál felesége, Hodossy Gáspár felesége 1800 körül Gancsházi Gancs Zsófia és H. Ferencz felesége 1810 körül kismányai Hangyás Mária.

Töredékleszármazás;

Hodossy Károly

felesége: Ottlik Karolin

Ferenc

Mária

Lajos

férje: Majláth Ignác

: Buócz Terézia

Imre

*1840. körül Fegyvernek.

: Bende Irén

(L.: X. leszármazási tábla.)

Kiss

de Mád.

Címeres nemeslevelet 1651. III. 15-én III. Ferdinánd király adományozott K. Pál, György és Miklós nyíri (Abauj megye) lakos testvéreknek. Nemeslevél kihirdetve: Tornán 1655. XI. 18-án, Kassán 1666. és 1770. években. Mádi előnév adományoztatott 1915 szeptember 1-én. Kiss Károly bpesti ügyvéd részére.

Ugy néhai Édes Apám, mint néhai Méhes József nagybátyám néhai Kiss Károly bátyámat, — akivel a rokonságot e mű szerzője szintén tartotta. — mindig különös szeretettel emlegették. Ez indít arra, hogy Kiss Károly bátyám leszármazását a következőkben ismer-tessem.

Kiss György

1651-ben nemességszerző.

: Oláh Anna (Nyíriben)

Miklós

György (Mádon)

György

*1710. körül Mádon,

† 1792. II. 2. Vajdán,

: Bottka Mária; ház.: 1748. IX. 7.

Benjámin

*1753. Abaújvár, Bosinban lelkész.

† 1833. II. 5. Rovechin

: Jech Margit ház.: 1785. VIII. 28.

Benjámin

*1786 III. 22. rovičini lelkész

† 1852. VIII. 10. Gárdony

: Kun Krisztina; ház.: 1810. II. 26. Nusslau

Károly

*1820. I. 3. Rovičín.

† 1895. V. 15. Mányon, ahol lelkész volt.

: Plachy Ágnes (Plachy Amália apai nagyanyám testvére)

*1822. I. 28. † 1882. VI. 16.

ház.: 1850. XII. 11. Gyömrőn.

Károly

*1853. I. 30. Gárdonyban. Bpestén ügyvéd. † Bpestén, 1932 IX. 6.

: Wimmer Lujza; ház.: 1884. IX. 27. Esztergom.

Margit

*1886. X. 26.

férje: Láng Rudolf tanár

Gusztáv

*1890. VI. 17.

† 1918. IX. 26.

Emilia

*1893. V. 29.

férje: Balonyi Imre, orvos Bpestén.

Mária

*1898. V. 14.

Baky.

E mű írójának nagyapja: Méhes József 1820-tól 1824-ig Kúnszentmiklóson nevelkedett Édesanyjának: Torma Zsuzsánnának sógoránál, Baky Andrásnál. Baky András felesége ugyanis Torma Zsuzsánna féltestvére: Torma Klára volt. (A következő leszármazási táblán ** -gal jelezve.)

Ennek a Baky Andrásnak egyenes leszármazottja az a Baky Miklós, aki jelenleg Kúnszentmiklóson él, birtokos és Pest megye törvényhatósági bizottsági tagja.

Baky Miklóssal e mű írója összeismerkedvén, a rokoni kapocs kölcsönösen felújított és az a szeretetteljes megemlékezés, amellyel még boldogult emlékü Édes Apám: Méhes Sándor is emlegette a Baky családot, arra indított, hogy e művemben néhány sort szenteljek e rokon családnak is.

Baky Miklós családja történetét egy terjedelmes műben leírta, e kéziratból vettem az alábbi adatokat.

A Baky család, első ismert őse János de Páznád, aki Temes vármegyében él 1405-ben és úgy ő, mint utódai szerepet játszó birtokosok. A családnak több tagja harcolt Mohácsnál, később pedig úgy a török, mint a hét éves háborúban, valamint a Napóleoni harcokban, mint katonatisztek szereztek dicsőséget hazájuknak és családjuknak.

Az újabb nemességszerző Baky Gáspár kövágóórsi lakos. A címeres nemeslevelet ugyanis 1649 február hó 4.-én III. Ferdinánd adományozza Baky Gáspárnak és nejének, Katalinnak minden leszármazójával együtt. Ezen családból Mihály a XVII. század második felében Kövágóórsról Kúnszentmiklóstra költözött és leszármazói ott előkelő birtokosok, valamint a Jászkún-területeknek, később pedig Pest vármegyének tisztviselői.

Címer: égszínkéék egyenes álló hadipajzs aljában zöld dombocska, melyen vörösmezű emberi kar kivont kardot tart. A pajzson rostélyos vagy nyílt hadisisak királyi diadémmal díszítve, amelyből egy másik kar, az előbbihez mindenben hasonló, két fekete sasszárny között emelkedik ki. A sisak tetejéről piros és fehér foszlányok (takarók) omlanak mindkét felől a pajzsra.

Leszármazás a túloldalon:

Baky Gáspár

1648-ban Vas megyéből Zalába költözik Kővágóörsre
és 1649-ben címeres nemeslevelet nyer,
felesége: Katalin

Mihály

*1652. 1676—79. között Kúnszentmiklóásra költözik.
1714-ben Kúnszentmiklós főbírója

János

*1681 körül Kúnszentmiklóson
1724-ben Kúnszentmiklóson főbíró,
felesége: ns. Tóth Erzsébet

Mihály

*1701 Kúnszentmiklós. † 1761
1750-ben Kúnszentmiklós főbírója
felesége: Vass Sára

János

*1727 Kúnszentmiklós † 1808. u. o. nádorispán, táblabíró
1. felesége: Zombory Éva   2. felesége: Dobozy Judit

1-től András

*1765 Kúnszentmiklós, ezredorvos,
felesége: Csopaki Torma Klára, **
házasság 1803. I. 4.

Endre

*1820 † 1899 I. 26. Kúnszentmiklós, mérnök
felesége: ns. Maár Ottilia   *1835. † 1905. VII. 11.
házasság: Kúnszentmiklós, 1852. V. 2

Miklós

*1864 IX. 17.
felesége: ns. Róth Etelka
házasság: 1898 VIII. 10.

Miklós	Bence	Etelka	Júlia
*1899 VII. 2.	*1900 VII. 25.	*1902 III. 29.	*1903 IX. 23.
főhadnagy	magántisztviselő		

A Nyéki Méhes család közelmúltban élt és jelenleg élő egyes tagjairól óhajtok még megemlékezni, azokról, akik a közéletben szerepeltek, vagy akiknek valamilyen irányú tette a család és a magyar faj haladását segítette elő.

E felsorolásomban a születési esetek kronológikus sorrendjét követtem.

Méhes György,* Szabadszálláson 1754. szeptember 29. Nevéhez és működéséhez a rákospalotai református templom és lelkészlak építése fűződik. Elhalt: 1813 február 5.

Méhes István,* Szabadszálláson 1763. február 6. Kúnszentmiklósi középiskolai tanár. Nyomtatott műve: Cornelius Neposnak Geographiai kulcsa. Pest, 1801. (L.: Szinnyei: Magyar írók.) E munkáját e mű szerzője őrzi.

Méhes Péter,* Csallóköznyéken 1796. március 18. Jogász Pozsonyban s mint másodéves hallgató a nemesi felkelés csapataiban altiszt és egy francia előrs bekerítéséért és elfogásáért kitüntetésben részesült. Pozsony vármegye ezidőben a nemes testőrség számára kívánván a megye fiai közül alkalmas egyént ajánlani, választása a szép testalkotású Méhes Péter jurátusra esett, azonban ő szíve sugallatát követve a papi pályára lépett. E mű írójának Édesatyja elbeszélése szerint M. Pétert erre az elhatározásra egy francia főnemesi leány iránt táplált, viszonzott, de mégis csalódással járt szerelme indította. Papi tanulmányainak elvégzése után nevelő báró Walterskirchen és gr. Zichy Károly családjánál 20 éven át, majd szentszéki ülnök és 1848-ban már pozsonyi kanonok. A család fitagjainak anyagi szempontból tanulási lehetőséget óhajtván nyújtani, alapítványt tett a pozsonyi káptalannál. Elhalt 1876-ban. „A Pozsony vidéki lapok“ 1876. évi október hó 12-én megjelent számában élettörténete igen szépen van megírva. Az alapító oklevél szövegét megörökíteni óhajtván, azt az alábbiakban közlöm:

„Mi pozsonyi társas káptalan adjuk emlékezetül a jelen levélünk által mindazoknak, akiket a dolog illet vagy illethet: hogy nagyságos és főtisztelendő Nyéki Méhes Péter olvasó kanonok társunk, az 1862-ik évben tett 4200 frtos — a pozsonyi káptalan gondozására bízott alapítványának nagyobbítása tekintetéből, az alulírt napon újjólag 6000 az az hatezer frtot úrbéri kötvényekben e káptalan Sollicitaturába, a kiegészítő alapítványi oklevél szerint, valóságosan lefizetvén — ekkép az 1862-ik évi 4000 pengő vagy 4200 osztr. értékű forintnyi alapítvány, — 10.000 pengő vagyis 10.500 o. ért. forintra emeltetett, mely alapítványi oklevélnek tartalma a következő:

Alapítványi Oklevél kiegészítő toldalékul azon alapítványi okmányhoz, melyet 1862-ik évi ápril. 14.-én a főtisztelendő pozsonyi társas Káptalan gondoskodására bízam.

Alul is jegyzett Nyéki Méhes Péter, a pozsonyi társas Káptalan kanonoka, meglevén arról győződve, hogy az ő régi nemes Méhes család szorult és szűkölködő állapotra jutott; valamint azt is tapasztalván, hogy Istenben boldogult testvérem gyermekei maguk erejéből igen nehezen vergődhetnek jobb állapotra; elszántam magamat, nevelői — mely pályán 25 évig fáradoztam — nyugdíjaimból, az immár 81 évet is meghaladott aggkor kényelmei követeléseinek lehetőleg ellentállva, — amennyit csak lehetséges megtakarítani a végre: hogy Istenben boldogult fivéreimtől származott, még egy másik fiúnak is s így kettőnek nevelését és taníttatását könnyítsem és lehetővé tegyem.

Mi oknál fogva az 1862-ik évben tett 4200 frtos alapítványomhoz, melyet a főtisztelendő pozsonyi társas Káptalan gondozására bízam, újból adok és illetőleg csatolok 6300 azaz hatezerháromszáz ezüst forintot osztr. ért. szinte Magyarországi úrbéri kármentesítési kötvényekben, oly módon és feltétel alatt, hogy ezen két összeg egyesítve, azon egy alapítványt képezzen, most már nem egy, hanem két fiú díjazására, az 1862-iki alapítványi oklevélben kitűzött és előadott módozat szerint — melyben mégis a következő módosítást akarom tétetni, hogy a most már tizezeröttszáz frtos alapítvány évi kamatai két egyenlő részben két fiúnak adassanak ki, ha azok mindegyike tudományos pályára képezve elemi, gimnáziumi vagy egyetemi tanulmányokat folytat; minthogy azonban nem mindenik fiú alkalmas, vagy érez hivatást a tudományos pályára, hanem igenis valamely tisztességes iparág megtanulására és művelésére, — ennél fogva megengedem, sőt ezennel akaratomat nyilvánítom, hogy a fentebb összesített alapítványom jótékonyágába nemcsak a nyilvános tudományos pályán, például gimnázium, akadémia s egyetemenél, hanem a reáliskolában és polytechnikumban tanuló, sőt bármely más nevet viselő, de jó magán intézetben, vagy pedig jóra való becsületes magán egyénnél tanuló vagy tanulók is részesülhessenek, — úgy mégis, hogy választani kell és lehet az ösztöndíj kiadásában, a szorosan tudományos pályára lépő, tehát gimnáziumi vagy egyetemi tanuló s illetőleg tanulók elsősséggel birjanak. A magán egyéneknél tanuló vagy tanulókra nézve szükséges az idő tartamát is meghatározni, mely alatt a választott iparág megtanulásának bevégeztetnie kell, mit kiszabni azon urak és rokonok jogaihoz fog tartozni, kiket 1862-iki alapító okmányomban kijelölöknek, kinevezőknek rendeltem.

Az ily iparági tanulókat, az alapítványi ösztöndíjnak csak kétharmada illetvén meg, a fönt maradt harmadik harmadrész minden ily esetben az alapítvány gyarapítására a tőkéhez csatoltassék.

Azoknak, kik nyilvános iskolában dicséretesen bevégezték a felsőbb gimnáziumi, akadémiai, egyetemi vagy polytechnikumi pályát, megengedem, hogy egy évig azontul is megtarthassák az évi segítséget; miszerint ez idő alatt körültekinthessenek és alkalmazást nyerhessenek.

Miután a nemes Nyéki Méhes családnak hasznos tagja és jötevője akartam lenni, kívánom, hogy e család tagjai az 1862-iki alapítványi oklevélben bővebben kifejtett szándékomat tiszteljék és zsinórmértékül megtartsák. Ügyeljenek fel az alapítvány biztosságára s emlékezzenek meg jóakaratu alapító rokonokról, ki fáradságos életpályáján sokat küzdött, sokat nélkülözött is, hogy megtakaríthassa a segély összeg tőkét.

Kik pedig az alapítvány jótékonyágában közvetlenül részesülnek, tartsák kötelességüknek azt életükben vagy végrendeletükben bármi kevéssel is folytonosan öregbíteni. — Úgy legyen!!! Kelt Pozsonyban 1872 december hó 7-én Nyéki Méhes Péter pozsonyi olvasó kanonok, Ferenc József rend lovagja, mint alapító (p. h.) Miklovich János mint tanu. (p. h.) Hell Miksa h. ügyvéd mint tanu.

Az előbbeni 1862-ik évben kelt alapítványi oklevélnek tartalma pedig a következő:

1862 Alapítványi Oklevél.

Az örök mindenható Istennek szent. nevében.!

Én Nyéki Méhes Péter, a pozsonyi társas Káptalan örkanonoka, méltányolván mint illik az apostolnak amaz intését (: Galat 6. 10. :) „Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei.“ Valamint azt is, hogy az övéinek javával nem gondolás szent hitünk elleni véték, — ugyancsak szent. Pál mondása szerint II. Timoth 5. 8. — de másrésről azt is tudván, hogy sem Istennek kedvesebb sem embernek, — főleg atyámfiaiinak hasznosabb jótetemény nem lehet, mint az, mely gyermekeik jónevelése és tanításában áll, mely jelenleg, kivált vidéken lakókra nézve fölöttebb költséges; azért hogy nekik és utódaiknak ebben némi segítségre legyenek, elhatároztam magamban, Isten jóvoltából, miután többre nem terjeszkedhettem, és elforgácsolni az évi segedelmet nem tartom üdvösnek, legalább egy fiut alább említendő rokonaim közül évenként oly ösztöndíjban részesíteni, mely őt szülőinek terhelteése nélkül képesítse a tudományos pályáni előhaladásra. Ugyanezért: mai napon átadok a Nemes és Főtiszteltetű pozsonyi társas Káptalannak alapítványi tőke gyanánt kezelendő 4000 konvenció — pénz frtot magyar úrbér kármentesítési kötvényekben vagyis 4200 osztr. értékű forintot oly feltétellel, hogy az ezen összeg után évenként járó kamatot, egészen az alapítványt élvező ösztöndíjas ifjunak, és nem többek közt felosztva

adja ki. A tőkét kezelő főtisztelendő Káptalan fáradságát szinte urbéri — kármentesítési kötvényekben, kétszáz konventziós vagyis 210 ausztriai értékű frttal igyekeztén meghálálni, — mely összeget szinte mai napon letettem.

Ezen ösztöndíj élvezetére minden más atyafiak és rokonok fölött följogosítom Istenben elhunyt fivéreim: József, István és Ádám közvetlen fimaradékait s csak ezek nem létében akarom a főntebbi jótéteményt más ifjakra is, kik velem és családommal fiágon vérségi vagy rokonsági viszonyban állandnak, — kiterjeszteni. Minthogy pedig nemcsak haszontalan, de káros is olyan tudomány, mely nem istenességen alapszik, és nem szándékom szent hitem és vallásom ellenségeit szaporítani oly fölületes áltudósok és úgynevezett műveltekkel, kik minden tudományukat a katolika religió kevése becsülése vagy éppen kigunyolása és megvetésében helyezik; azt azért kívánom, hogy ezen alapítványt élvező ösztöndíjas a maga képességét nem csupán tanulásrai kedve s az iskolában tanusított szorgalma, hanem főleg vallásos erényes magaviselete és a katolika Anyaszentegyház törvényeihez való hű ragaszkodása által tanusítsa. Miért is akarom, hogy a főntebbi vérség útján alkalmasabbul látszó fiúk közül a főntebbi tulajdonságokkal bíró legjelesebb választassék, még pedig oly bizotmány által, melynek tagjai leendnek a) A várkonyi n. t. Plébános, b) A nyéki helység előljárója, vagyis bírása s c) A Méhes család legöregebb három tagja vagy ennek megbizottja. Az ösztöndíjat élvezheti minden 10. évet elért fiú, ha tetteleg iskolába jár s a tanulási pályán előhaladást ígér.

A tanulásrai teljes alkalmatlanságon kívül, melyet a kizáratás bizonyít, az erkölcstelen magaviselet és vallástalanság azon ok, melynél fogva az ösztöndíjat azonnal elveszti a megválasztott.

Különben e jótéteményben iskolai pályájának tartalma alatt az egyetemi tanfolyam bezártáig (ha csak oly papnöveldebe vagy más nyilvános intézetbe nem vétetik föl előbb, mely a további segélyezést az alapítványból fölöslegessé teszi) részesülhet.

Ha valamely ifjú iskolai pályáját bevégezte, vagy akármely oknál fogva félbeszakasztotta (ha mégis legalább öt évig kiadatott az ösztöndíj) egy évi szünet álljon be, s csak ennek eltelte után neveztessek ki ismét más ösztöndíjas; az ezen évi kamat pedig a tőkéhez csatoltatván, annak nevelésére fordíttassék vala, míg az oly fokát el nem éri a magasságnak, hogy a fölöslegből ne talán egy másik fiú is segélyt nyerhetne, minek elítélését a Nemes Káptalanra bízom.

Remélem azt is, sőt kívánom, hogy mindazok kik ez alapítvány jótéteményében részesülve Istennek jóvoltából elegendő tehetséggel fognak valaha bírni arra, hogy a főntebbi tőke neveléséhez járulhassanak, ezt hálás érzelem s atyafias nagylelkűséggel megtenni el nem mulasztják.

Többiben Istennek szt. áldását könyörögve le Ő szt. nevében és dicsőségére elvetett éme mustármagra kívánom, hogy az gazdagon gyümölcsöző fára növekedjék és szolgáljon eszközül sok oly fiatalok képezésére, kik az Anyaszentegyház öröme, hazájuk díszé és a Méhes család támaszai leendnek. Amen!

Pozsonyban áprl. 14-én 1862. Nyéki Méhes Péter Pozsonyi ōrkanonok, Ferenc József rend lovagja, (p. h.) Előttünk: Chercer Miklós, Hejék Ádám kanonokok. (p. h.)

Méhes Bálint * Rákospalotán 1797 december 23. Elhalt Nagycsalomán 1875 augusztus 19-én. Az I. Napoleon elleni háborút a 9. számú Frimont huszárezredben küzdötte végig. Vitézségi érmet nyert; az érem e mű szerzőjénél őriztetik.

Méhes Lília férjezett Tóth Jánosné. * Szabadszálláson 1798 augusztus 29. ; elhalt 1873 március 24.-én. A szabadszállási református óvoda alapítója. Az óvoda ma is az általa hagyott házban van, ahol olajfestményű arcképe emlékeztet reá és az emléksorokat is tartalmazó festmény hirdeti az óvoda alapításának nemes tényét.

Az alapítványról Méhes Lília, férjezett Tóth Jánosné az 1864 április 17.-én kelt végrendeletének 1. pontjában rendelkezett a következőképpen. „A cserépszindelyes új házamat, az előtte lévő udvartelekekkel, kúttal, úgy a nádas, de a kamra féle épületből a kamrát és a mellette lévő istállót hagyom halálom esetére a kiskúnszabadszállási helvét hitvallású Egyházra, úgyhogy ezen istállótól az udvaron keresztül egyenesen képzelt vonal az átellenben eső rostély szegletéig huzassék, de ezen vonalon belől a cserepesház udvarára essék és azt illesse a kút is. Hagyok még ezen kívül a most nevezett szabadszállási helvét hitvallású szent Ekklesiára 60 azaz hatvan forintos redemptionális földbirtokot,¹ leendő javaival, azaz legeltetési és más jogaival, melyek még elkülönözten nem birtokoltattak, úgy azonban, hogy ezen földbirtok jelen végrendeletem végrehajtása után egy év múlva a legtöbbet ígérőnek a többi 50 forintossal együtt eladassék. A ház természetesen, és az eladott földbirtok árából, 60 forintos földnek az ára mint gyümölcsöző tőke szolgáljanak alapul egy *kisdedővointézetnek* Szabadszálláson oly formán, hogy míg a ház intézeti épületté válnék és a tőke kamatoztatás által annyira gyarapodnék, hogy a kamat a kisdedővodai tanár fizetését illetőleg fedezheti, a ház adassék bérbe, a házbérből évenként reperáltassék, a 60 forintos föld ára pedig biztos helyre kamatra helyeztessék el, évenként a kamatok kamatai is a tőkéhez csatoltassanak, úgy évenként a házbérből, a reperációból fennmaradó összeg szintén tőkésítendő lesz.

¹ Ez a földbirtok 12 kat. hold szántóföldnek felel meg, a redemptio váltáság ugyanis átszámítva egy kat. holdra kb. 5 forint volt. A szántóföldhöz járt még az u. n. apróföld, kaszáló, nádlás és legelőilletmény. Ez időben kb. 7000 frt volt ez alapítvány pénzértéke.

Mennyi ideig tartson ezen tőkenevelés és mikor állíttassék fel a kisedővoda, annak elhatározását az ekklesiái előjárásának bölcs belátására bízom; kérvén az egyháztanácsot, miszerint jelen szíves adományomért gondoskodják arról, hogy bold. emlékezetű Varga Imre vőm, néhai leányom Tóth Erzsébet és majdan az én sírom is évenként tataroztassanak. A kisedővórintézet alapját megvető alapítványom pedig örök időkre özv. Varga Imréné néhai Tóth Erzsébet leányom nevét viselje.“

Hogy a végrendeletnek a redempcionális birtokra vonatkozó része teljes megvilágításban legyen, a következőket kell tudni.

A jászkún hármaskerület, amely területileg a Duna, Zagyva, Tisza, Sárrét és Kőrös mellékein több különálló darabban azoknak a jász és kún maradékoknak szolgáltak lakóhelyeül, akinek egy részét még Árpád hozta magával, másrészt pedig I. László, II. István és IV. Béla királyaink telepítették meg, az 1514 : III. tc. 3. §-a a koronajóságok között sorolta fel. I. Lipót király azonban 1702-ben 500.000 rhénes forintért a német lovagrendnek eladta. Az eladás törvényességét az érdekeltek megtámadván, az 1712. évi országgyűlés az ügy rendezésére biztosokat küldött ki. A tárgyalások eredményeképpen a német lovagrend örökvásárlási jogáról lemondott, minek ellenében a rendet az 1715. : XXXIV. tc. a hármaskerület (Nagykúnság, Kiskúnság, Jászság) birtokában és jövedelmében a vételár,- mint zálogsumma visszaterítéséig megerősítette. A zálogbirtoknak a most idézett törvényben elrendelt visszaváltása azonban egyre késvén, a hármaskerület, hogy privilégiumának élvezetébe végre visszakerüljön, Mária Terézia engedélyével 1745-ben önmaga lefizette a zálogsummát és a beruházások címén követelt további 15.000 rhénes forintot a Pesti Rokkantak-háza alapjának, amely időközben a német lovagrend helyére lépett. A visszaváltáshoz (redempcióhoz) szükséges összeget a hármaskerület, területek és puszták arányában az egyes városokra, és községekre vetette ki, amelyek viszont a váltásnak reájuk kivetett összegét saját lakóiktól szereztek be oly módon, hogy azoknak, kik a váltásához hozzájárultak, a közös városi (községi) ingatlanokból megfelelő részt hasítottak ki. Ezek voltak az úgynevezett redemptorok, akik redempciójuk arányában jogot tarthattak a még közösben maradt ingatlanokhoz is. A redempció az 1751 : XXV. tc.-kel törvényerőre emelkedett.

A jászkún hármaskerület területe 4.728 ha (822.260 kat. hold) volt, lakóinak száma pedig 1870-ben 215.000 lélek.

A jászkúnöröklés szerint az ősi ingatlan a fiúkat illette, a leányivadékok csak az ingóságokon osztoztak a férfitagokkal.

Méhes Alajos *1832 † 1899. Csallóköznyéki birtokán gazdálkodott. Pozsony vármegye törvényhatósági bizottsági tagja.

Méhes Sándor *1840 február 2. Gyömrőn. Elhalt 1908 december 1. E mű írójának Édesatyja, 1884-től Kőkesziben, 500

holdas birtokán gazdálkodott haláláig. Hont vármegye törvényhatósági bizottságának 25 éven át virilis tagja volt. Választójogát nemesi jog alapján gyakorolta.

Méhes József *1842 március 29. Gyömrőn. Elhalt 1924. szeptember 10. Nagycsalómiai földbirtokos, az alkotmányos kortól Hont vármegye megyei aljegyzője; 1872-ben a közszolgálatot otthagyja és ettől kezdve haláláig a vármegye politikai életében szerepet játszó törvényhatósági bizottsági tag. A balassagyarmati református egyház felügyelője volt. Választójogát nemesi jog alapján gyakorolta.

Méhes Balázs *1850. Csallóköznyéken. Elhalt 1905-ben. A családra vonatköző adatokat ő kezdte gyűjteni, az alsó csallóközi járás szolgabírája volt.

Méhes Péter Pál *1859. január 9-én Csallóköznyéken. Nagybátyjánál, M. Péter pozsonyi kanonoknál nevelkedett annak haláláig. A selmeczbányai erdészeti akadémiát végezte s 1884-ben állami szolgálatba lépett szászsebesi kir. erdőhivatalnál. Mint erdőmérnök szolgált Budapesten, a földművelésügyi minisztériumban, Orsován, Gödöllőn, Otocsáczon, Susákon, és Zsarnóczán. Jelenleg Újbányán (Bars- m.) nyugdíjas erdőtanácsos.

Méhes Gáspár *1860. Csallóköznyéken. Nagybátyjánál M. Péter pozsonyi kanonoknál nevelkedett annak elhaltáig. A papi pályát választotta, de mint negyedéves teológus kilépett s a magyaróvári gazdasági akadémiát végezte el. 1917-ig Csallóköznyéken lévő 326 holdas birtokán gazdálkodott s birtokának bérbeadása után Pozsonyba ment lakni. Az 1920-as években az ottani keresztény szocialista párt elnöke. E mű megjelenése az ő áldozatkészségének köszönhető.

Méhes Zoltán *1870 jan. 24. Csallóköznyéken. Jelenleg a budapesti József műegyetemen a vasútépítéstan nyilvános rendes tanára s a Magyar Mérnök és Építész Egylet igazgatója. A vasútépítés tárgyköréből különböző szaklapokban sok értékes szakirodalmi cikke és tanulmánya jelent meg. Életrajza bővebben a Magyar Legújabb Kor Lexikonában jelent meg. Birtokos Amade-Karcsán.

Méhes Alajos *1873 Csallóköznyéken. Nagyfődémesen Pozsonymegyében, községi jegyző volt s ottani 400 holdas birtokán gazdálkodott.

Méhes László *1884 Csallóköznyéken. Mérnöki oklevelet szerzett Budapesten és jelenleg a komáromi ármentesítő társulatnak mérnöke.

Méhes Mózes *1885 március 29 Kőkesziben. 1907—1915-ig Nyitra vármegyei szolgabíró, ottani törvényhatósági bizottsági tag (Farkasdon), 1916 nov. 1-től 1917 június 15-ig Nyitra és Trencsén vármegyék közélélezési biztosa, jelenleg legfőbb állami számvevő-

széki tanácsos. Választójogát nemesi jogon gyakorolta. A polgári Signum Laudis tulajdonosa, e családtörténeti munka szerzője. 1902-óta különböző lapokban szépirodalmi, politikai és közgazdasági irodalmi tevékenységet fejt ki. Bővebb életrajza a Magyar Legújabb Kor Lexikonában található.

Méhes László *1886. Öreglaki birtokos és méhészettel foglalkozik.

E mű latin szövegében előforduló sajtóhibák.

- A 14. oldalon alulról a 10. és 11. sorban „salutum“ helyett „*salutem*“.
„	9.	„	„ <i>pietus</i> “ helyett „ <i>pietas</i> “.
„	6.	„	„ <i>Marcellus Wurl</i> “ helyett „ <i>Marcellus filius Wurl</i> “.
„	5.	„	„ <i>cognotis</i> “ helyett „ <i>cognatis</i> “.
„	4.	„	„ <i>Domini S. Stephani</i> “ helyett „ <i>Domini Sancti Stephani</i> “.
„	3.	„	„ <i>Hungariae fit</i> “ h. „ <i>Hungarie filii</i> “.
„	3.	„	„ <i>protentissimi</i> “ h. „ <i>potentissimi</i> “.
- A 15. oldalon felülről a 2. sorban „est nosse“ helyett „*est. Nosse*“.
„	15.	„	„ <i>Cabe</i> “ helyett „ <i>Chaba</i> “.
„	18.	„	„ <i>regis. C.</i> “ helyett „ <i>regis centum</i> “.

Betűrendes mutató

azokról a rokon családokról, melyekről a műben külön ismertetés van.

	Oldal
Bacskády	43
Baky	92
Bende	78
Beretvás	67
Csaplár	47
Csókássy	47
Czere	48
Dallos	67
Dalmady	75
Haffner	80
Hodossy	90
Katona	45
Kiss	90
Kósa (Zeke)	41
Kovách	43
Kun	74
Kuthy	63
Mauks	89
Nagy	39
Oross	45
Pajor	83
Palásthy	76
Patassy	47
Patay	62
Plachy	68
Pongrácz	72
Szelényi	85
Szudy	75
Takács	44
Tatay	70
Tegzes	64
Temesközy	38, 62
Torma	65
Végh	38
Veres	70
Vörösmarty	87
Záborszky	81
Zeke (Kósa)	41

Forrásmunkák.

- Alapi Gyula: Komárom vármegye nemes családjai. (Komárom, 1911.)
- Áldássy Antal: A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának címerlevelei 1200—1868. (Budapest, 1904.)
- Áldássy Antal: Címertan. (Bp., 1923.)
- Bartal György: Comment. 2 kötet.
- Bartal György: A Csallóköz történeti vázlata.
- Benkó Imre: Nemes családok Nagykőrösön. (Nagykőrös, 1908.)
- Daróczy Zoltán: Nemesi évkönyvek. 1923., 1924., 1925/26. 1928/29.
- Fejér: Codex Diplomaticus.
- Fejérpataky László: Magyar címeres emlékek. I. II. k. (Bp. 1901—1902,
- Fényes: Komárom vármegye.
- Forgon Mihály: Gömör és Kishont vármegye nemes családjai. (Kolozsvár, 1909.)
- Frankl és Ráth: Dallos iratai 1867.
- Galgóczy Károly: Pest vármegye monografiája. (3 kötet Bp., 1877.)
- Galgóczy Károly: Nagykőrös város monografiája.
- Genealógiai füzetek. Szerk.: Sándor Imre és Sebestyén József. (Kolozsvár, 1903—1910.)
- Gorzó Bertalan: Szatmár vármegye nemes családjai. (Nagykároly, 1910.)
- Gyárfás István: A Jászkúnok története.
- Gyulai Rudolf: Komárom vármegye nemes családjainak története. (A Komárom megyei és Komárom városi történeti régészeti egyesület 1891. évi jelentése. V. évfolyam Komárom, 1892.)
- Hornyik János: Kecskemét város története oklevéltárral.
- Horváth Sándor: A vármegyei levéltárak felülvizsgált címeres nemesleveleinek jegyzéke. (Bp., 1909.)
- Illésy János: Az 1754/55. évi országos nemesi összeírás. (Bp., 1902.)
- Jedlicska Pál: Kiskárpáti emlékek I. k. (Bp. 1882.) II. k. (Eger, 1891.)
- Karácsonyi János: Magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. (3 kötet.)
- Kempelen Béla: Magyar nemes családok. I—XI. k.
- Királyi Könyvek: 1527—1867. Budapest, 1895. (Dr. Illésy János és Pettkó Béla).
- Knauz Nándor dr.: Monumenta Eccl. Strig.
- Komáromy András és Pettkó Béla: Nagy Iván családtörténeti értesítő. (I—III. k. Bp., 1899—1901.)

- Köszegi Sándor: Nemes családok Pest vármegyében. (Bp., 1899).
- Lendvai Miklós: Temes vármegye nemes családjai. I—III. kötet. (Bp., 1896—1899.)
- Márki Sándor: Arad vármegye és Arad város története. (Arad, 1891.)
- Melitorisz Béla: A heraldika köréből. (Eperjes, 1899.)
- Nagy Iván: Magyarország családai címerekkel. I—XII. és pótkötet.
- K. Nagy Sándor: Biharország és Bihar megye földrajza.
- Nyári Alfonz báró: A heraldika vezérfonala.
- Orosz Ernő: Heves és a volt külső Szolnok egyesült vármegyék nemes családjai. (Eger, 1906.)
- Osváth Pál: A sárréti járás leírása.
- Palásthy Pál: Palásthyak. Bp., 1890. (3. kötet.)
- Pettkó Béla: Pótlék Tagányi Károly nemesi jegyzékéhez. (Melléklet a Turul VI. évfolyamához.)
- Rajcsányi: Genealógia.
- Siebmacher: Wappenbuch des Adels von Ungarn. (5 kötet, Nürnberg, 1885—1894.)
- Simon János: Nemesi iratok és címeres pecsétek Nógrád vármegye levéltárában. (Balassagyarmat, 1911.)
- Sipeki Balázs Károly: Családi feljegyzések. (Bp., 1929.)
- Szilády Áron és Szilágyi Sándor: Török magyar honi emlékek. (2 kötet. Pest, 1863.)
- Szilasi Pázmány Zoltán: Családi regeszták. 3 kötet.
- Tagányi Károly: Turul. (A magyar heraldikai és genealógiai társaság közlönye. 1883—1910.)
- Teleki József gróf: A Hunyadiak kora Magyarországon.
- Tóth Sándor: Sáros vármegye monografiája. (Bp., 1909.)
- Turul: (47. kötet.)
- Virther Ferenc: Magyarország vármegyéinek és városainak monografiája.